SAHIDE NAJH

SHAKESPEARE WILLIAM

બનામે ખુદા.

નાટક તીન બાબકા.

ઇંગ્લંડકે
મલેકુશ્શોઅરા શેકસ્પીયરકે લીખે હુવે ડ્રામા.
મેઝર ફોર મેઝર
પરસે
મશહુર મુન્શી આગા મહંમદશાહ "હશ્ર"
કશમીરીકી દિલચસ્પ કલમસે લીખા હુવા.

શહીદે નાઝ.

પબ્લીશર્સ.
મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે બુકસેલર.
તીન દરવાઝા—અહમદાવાદ.

—:૦:—

આવૃત્તિ બીજી   નકલ ૨૦૦૦,

અમદાવાદ.
ધી જ્ઞાનવર્ધક પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
ખાડીયા, ફકીરની પોળમાં આદીતલાલ ન્યાલચંદ દોસીએ છાપ્યું

સન ૧૩૩૧ હીજરી,   સને ૧૯૧૪.

કીંમત છ આને.

બનામે ખુદા.

કયારેકટર્સ.

મેલ.

જહાંદાર........એક રહમદિલ બાદશાહ..... ....વીનશેનશીયો.
સફદરજંગ.....અમીરૂલઉમરા. નાયબ બાદશાહ.....એન્જેલો.
જમીલ........રજીયાકા આશોક સઈદાકા ભાઈ....કલોડયો.
શયદા ખાન...એક ઐયાશ નાઝીમ નાજનીકા શૌહર....લુસ્યો.
જહુર..........શયદાકા નકલી નામ.
મીરજા ખાન.એક ઐયાશ રઈસ ફીત્નાકા આશીક.....એસ્કેલસ.
ગફુર...........મીરજાખાનકા દુસરા નકલી નામ.
શેરખાં.........જેલકા બીગડેદિલ દારોગા ફીત્નાકા શૌહર.
બખ્શુ.........નવાબ શયદાખાનકા શરીર નૌકર.
કાતિલ.........જહાંદારશાહકા બાડીગાર્ડ.

ઈન્કે અલાવા, મહેમાન, ઉમરા, સિપાહી, ફકીર, અફચુની, શરાબી, ગંજેડી, ભંગેડી વગયરા.

ફીમેલ.

સઈદા..........જમીલકી બાઈસમત બહેન....ઈસા બેલા.
નાદિરા.........સફદરજંગકી ઔરત.... ....મેરીયાના.
રજીયા.........જમીલીકી મઅશુકા ....જુલ્યટ.
નાજનીન.....શયદાખાનકી બીવી.
ફીત્ના ....શેરખાંકી તરરાર ઔરત.

ઈન્કે અલાવા તવાયફ સહેલીએં વગયસ વગયરા.

—(૦)—

બનામે ખુદા.

—:o:—

શહીદે નાઝ.

—o—

નાટક તીન બાબકા.

બાબ પહેલા. દિખાવ પહેલા.

શાહીબાગ.

(સહેલીયોંકા હુશ્દે ઈજહીમેં મશગુલ દિખાઈ દેના.)

સહેલીયાં— ગાના.

એ—જગમાલી.

ફુલી ડાલી છાઈ નિરાલી રંગવાલી લાલી હરીયાલી.

ગુન ગાતી ભાતી કોયલીયાં કાલી.

ભંવર પપીહા મોર ઉઠ ભોર ચારોં ઓર જપે તોરો નામવાલી.

કુંજન કુંજનમેં; ફુલનકે બનમેં હુશરકે મનમેં,

હંસત બસત હય છબ તોરી નિરાલી.

બાબ પહેલા. દિખાવ દુસરા.

જશ્નગાહ.

(તમામ અમીરોંકા બયઠે દિખાઈ દેના ગાના સહેલીયોંકા.)

સહેલીયાં— ગાના.

દીમ દારા દિર દિર તેલે લાના,

તાના નિતાના તાના તાના તાના તાતા દારેદાની

તદીયાનરે તદીયાનરે.

ની તારે દાની તદરેદાની ઓદાની ઓદાની તાદાની તાદાની.

તુમ તનન તુમ તનન તુમ તનન.

તેલે તેલાના તેલેલેલે લાના તેલેલેલે લેલે લાના.
નિતારે તાના તાના નીત નેરના.
નાદિર દિર દેરેના તુમ દિર દિર દેરેના તનનનનના તુમ.
દિર દિર દેરના, તનનનનના તુમ દિર દિર દેરના.
તનનનનન દિમ—
(સબ અમીરોંકા સયરે બાગમેં મસરૂફ઼ હોના શાહકે
બાડીગાર્ડ કાતિલકા એક તર્ફ઼ હોકર કહેના.)

કાતિલ—કીના, બદલા, ઈન્તેકામ, અગરચે યહે તમામ નામ દુનિયા વાલોંકે નજદીક જલીલો ખ્વાર હુંય, મગર દર હકીકત યહી વોહ ચલતે હુવે હથીઆર હુંય જીનસે ઈન્સાન જમીનકી આખેરી તહે કુરેદ સકતા હુય. દુશમન તો કયા હિમાલીયાકી ચોટીયોંકા સીના છેદ સકતા હુય. ઈસ નામુન્સીફ઼ મીજાજ બાદશાહકે સાથ કયા મંય જોરોજરસે લડ સકતા હું યા દુબદુ હોકર ઈસ ખંજરસે, નહીં નહીં મોકેકે તબર ઔર ઘાટકે પત્થરસે ઓ જહાંદાર ઓ ખુબ ખુદ મુખ્તાર સુન ડર ઔર લરજ ગો આજ તેરા જમાના હુય. મગર થોડીહી દેરમેં વોહ જમાના હોગા કે તખ્તકે બદલે તખ્તએ ગોર તેરા ઠિકાના હોગા. જીસતરહ તુને ઉસ શખ્સકી તબીઅત શાદકી જીસને મેરી બહનકી ઈજજત બરબાદકી. ઉસી તરહ મંય તુઝે કત્લ કરકે અપના રંજ દુર ન કરૂં તેરી હયાતકા સદકા દેકર અપને ઈન્તેકામકે શયતાનકો મસરૂર ન કરૂં.

શએર.

તો મેરે દિલપે સદા તીરે મલામત બરસે,
મરભી જાઉં તો મેરી કબ્રપે લઅનત બરસે.

(કાતિલકા એક તર્ફ઼ હોના અમીરોંકા બાગ ઔર શરાબકી તઅરીફ઼ કરતે આના.)

૧ અમીર—સુબહાનલ્લાહ બાગકી બહારસનઅતે ગુલનારકા નમુના હુય હર શજર અફ઼જાયશમેં શજરે તુરસે દુના હુય.

૨ અમીર–તુમ બાકૂતા હર બર્ગો બાર પુર નિખાર હય હર
શાખ. મએ મ.અરેફ્તે ઈલાહીસે સરશાર હય.

શએ.ર.

મસ્તાનાવાર ઝુમ રહી હુંય શબાબસે,
હો મસ્ત જીસ્તરહુ કોઈ નશએ શરાબસે.

૩ અમીર–વલ્લાહુ શરાબકે નામને બેતાબ કર દીયા દિલો જી-
ગર કબાબ કર દીયા.

શ.એર.

બયાર સા.કીએ મુશફિક બયાર જામે શરાબ,
શૌકે. દીદમે. દિલ ખારહા હય પયચો તાબ.

(સહેલીકા જામ ભર દેના.)

૪ અમીર–અય દોસ્ત જાની .જરા ઈધરભી લાના શરાબે
અ.ર્ગવાની.

સા.કી– (ગલાસ ભરકર) લીજીએ જનાબે .આલી .હાજીર હય
ગુલાબી પુરતુગાલી.

૪ અમીર–(ગલાસ લેકર). મુસદ્દસ.

ઈસ્દમ નબીમે .હશ્ર ન .ખૌફે .અંજામ હય,
ને ફ્ર્તે .ગમસે દિલહીકો કુછ પયચો તાબ હય;
પીલો શરીફ બાદાકે વ.કતે શબાબ હય.

૨ અમીર–સચ ફરમાયા દોસ્ત સચ ફરમાયા. (પીના સહેલીકા
દુસરેકો દેના.)

અશ.આર.

જામે બીલોર સા.કી મહુવશકે હાથસે,
તક.દીરસે મીલે તો .અબસ ઈ.જતેરાબ હય.
દો.જખકા .ખૌફ નારે જહન્નમકા વસવસા,
રિન્દારે બાદા ક્રશકે લીયે ના સવાબ હય.

૩ અમીર–દિલદાર સચ હય દોર મએ અર.ગવાં રહે,
ર.કસો સુરૂદ બ.જમમેં હો ઔર શાં રહે.
યેહે વલવલે શરીફ હુંય દસ્તે શબાબ તક,
આ.ખીરકો ન શબાબ રહે ઔર ન જાં રહે.

સહેલીયાં— આના.

મેરા દિલ તો દિવાના જાન તેરે લીયે,
બાલબાલ ગજ મોતી પીરોઉં.
મોરા બાલાસા જોબના તેરે લીયે,
નાલિશ કરોગે મંય કરતે ન દુંગી.
મંયને છોડા ઝમાના જાન તેરે લિયે.

૩ અમીર—યાર રંડી તો બલાકી હુસીન હય.
૪ અમીર—મીયાં મહજુબીન હય યા રૂપીયા ખીંચનેકી મશીન હય.
૩ અમીર—બહોત કહી વલ્લાહ બહોત કહી (રંડીસે) બીસ્મ-
હુબ આપકા નામ.
રંડી— જી મેરા નામ અધન્ની જાન હય.
૩ અમીર—ઓહો અધન્ની જાન એકન્ની જાનકી નુરે નજર.
રંડી—હાં બન્દા પરવર એકન્ની જાનકી નુરેનજર દુવન્ની જાનકી
જાનો જીગર ચવન્ની બેગકી જાઈ અઠન્ની ખાનકી લુગાઈ,
અશરફી ખાનકી પાલી, ઓર રૂપીયા ખાનકી સાલી.
૩ અમીર—તો યું કહીએ ઘરકા ઘર હય ટકસાલી.
રંડી— જીહાં જનાબે આલી.
૪ અમીર—ઔર આપકે રહનેકા મકાન.
રંડી— આંખકી કોઠડી ઔર દિલકા દાલાન.
૧ અમીર—આપકા પેશા.
રંડી— સોનેકી ચીડીયા ફાંસના હમેશા.
૨ અમીર—મગર આપકી અમ્મીજાન તો કુછ ઔર પેશા કરતીથીં.
રંડી— જી હાં વોહ કુછ ઔર ચીજેં બેચા કરતીથીં.
૧ અમીર— કયા ચટની મુરબ્બા આચાર.
રંડી— નહીં સરકાર જેબ કતરનેકી કયંચી. ઔર ગલા
કાટનેકી તલવાર.
૨ અમીર—મીયાં એહે ઔરત હય યા આફતે રોઝગાર ઈસકી
જબાન હય યા ખન્જરે આબદાર.
૩ અમીર—હજરત બાતોંહી બાતોંમેં વકત ગંવાઓગે યા કુછ
સુનો સુનાવગે.

૨ અમીર—અચ્છા સાહબ સુનો (રંડીસે) લો સાહબ આજ
કોઈ પ્યારી ચીજ સુનાવ નાચકે સાથ ગાના આવ.

રંડીયાં— ગાના.

તુમસેં લાગી નજરીયાં હમારીરે—
વાઅદેપે તુમ ન આય તો કુછ હમ ન મર ગએ.
કહેનેકો બાત રહે ગઇ ઓર દિન ગુજર ગએ
ફુલે ફુલે ન આકે ગુલીસ્તાને દહરમેં
હમ વોહ શજર હંય બાગસે જો બે સમર ગએ.
કયું ન લીની ખબરીયા હમારીરે—
કારે નયનોને ટોનવા ડાલારે મન હર લે ગઈ છબ આલા.
વાહ કયા ગાતી હો બીબી નિરાલારે તેરે નખરેમેં ગરમ મસાલા
આવો સાંવરીયા મોરી સેજરીયા બીતી જાતી ઉમરીયા હમારીને
જહાંદારશાહકા આના મએ સફદરજંગકે એહેલે
દરબારકા મુજરા બજા લાના.)

૧ અમીર— અશઆર

ઇકબાલ યાર શૌકતો હશમત મજીદ હો,
૨ અમીર—સૌલત કસીર દૌલતો સરવત મજીદ હો,
૩ અમીર—હરદમ નુજુલ રહમતે રબ્બે મજીદ હો,
૪ અમીર—શાહકા નજર દીદહો ઓર ને શુનીદ હો,
સફદરજંગ—હર શબશબે બરાતહો હરરોજ ઇદ હો.

જહાંદારશાહ— મુસદ્દસ.

મેરી શૌકત મેરી સૌલત મેરી જાનો જીગર તુમ હો,
મેરી દૌલત મેરી હશમત મેરે નુરે નજર તુમહો,
શજર મંય હું સમર તુમહો સદફ મંય હું ગુહર તુમહો.
ફલક મંય હું કમર તુમહો દવા મંય હું અસર તુમહો.
સફદરજંગ—જમીં પર ઇન્સોજાં ઓર ચર્ખ પર જબતક સિતારે હોં,
તેરે ખાદિમ હોં હમ ઓર રંજો ગમ ખાદિમ હમારે હોં.
(ઇધર ઉધર દેખકર)

શએર.

સાકી કિધર હય બાદએ ઇશરતકા જામ દે;
રફસો સુરૂદ અયશકા દિલકો પયામ દે.

(સાકીકા શરાબ દેના. ગત પર નાચ હોના શાહકા આરામ કરના. સફદર જંગકા કાતીલકે પહેરેમેં શાહકો સુપુર્દ કરકે સબકો રૂખસત કરના ઔર ખુદકાભી જાના.)

કાતિલ—અય છુપે હુવે કીને તૈયાર હો જા. અય ખન્જર યારી દે અય મતરજી બાદશાહ એક ગરીબ શખ્સ અપની બેટીકી ઈજ્જતકો રોએ ઔર તુ પથર ફયલાકર આરામસે સોએ (શાહકે સીને પર પથર ટેકના શાહકા નીંદસે ચોંકના.)

જહાંદારશાહ—કૌન કાતિલ તુઝે મંયને કૌન સદમા પહોંચાયા જો તુ મુઝે કતલ કરને આયા.

કાતિલ—આહ તુને મુઝે વોહ સદમા પહોંચાયા હય જીસકા નામ લેતે હુવે તેરા ખુન હોનેકે પહેલે મેરે દિલકા ખુન હુવા જાતા હય.

જહાંદારશાહ—વોહ કયા કુછ ઈશારતનહી બતા.

કાતિલ— ઓ નારાજા જીસને મેરી બહનકી ઈસમતકા મોતી જીનાકે પથ્થરસે તોડા ઉસકો તુને ફાંસીકે એવજ રહમ કરકે છોડ દયા યહી તેરા ઈન્સાફ હય. કયા યેહે સદમા પહોંચાનેવાલી બાત નહીં અગર કોઈ શખ્સ કીસીકી બહુ બેટીપર નજરે બદ ડાલે ઉસકો તેરી બાદશાહીમેં ફાંસી યા સુલીકી સજા નહીં.

જહાંદારશાહ—હય મગર મંયને કભી અયસે ગુનેહગારોંકો ફાંસીકી સજા નહીં દી હય.

કાતિલ— યેહ તેરી મહજ બેવકુફી ઔર નાઈન્સાફી હય બસ તેરી મૌત ઉસકી તલાફી હય.

જહાંદારશાહ—સચ હય મગર જો બાદશાહોંમેં રહમકી આદત ન હોતી તો કભી રીઆયાકો ઈન્સાફકે ખંજરસે રાહત ન હોતી.

કાતિલ— જબ યેહ બાત હય તો મરનેકો તૈયાર હો. (હાથ પકડકર તખ્તસે ખીંચ લેના.)

જહાંદારશાહ— રહમ કર ઓ કાતિલ રહમ કર.

.કાતિલ– બસ ર.હમકા કું કા ચિસ્ચાવ ઓર સીધે દો.જ.ખમેં જાવ (.ખન્જર મારને ચાહના.)

જહાંદાર–અય જન્નતકે ફરીશ્તો આવ મુઝે બચાવ. (એક સીપાહીકા આના.)

સીપાહી– કોન હય નામર્દ.

.કાતિલ– (ગોલી મારકર) બસ વહીં હો મુરદા (સીપાહીકા મરના સફ્દરજંગકા .કાતીલકો ગોલી મારના) ઉફ્ મર ગયા. (કા.તીલકા મરના. શાહકા સફ્દરજંગકો દેખના ઉસકા .કાતીલકી તર્ફ ઇશારા કરના.)

ટેબલો.

બાબ પહેલા. પરદા તીસરા.

મ.હલ.

(જહાંદારશાહ મ.એ સફ્દરજંગ ઓર અમીરોંકે આના.)

જહાંદારશાહ–સફ્દરજંગ મંયને બ.ડી બ.ડી કિતાબોંમેં લિખા દેખા ઓર અકસર બુ.ઝુગોંકી જ.બાનીભી સુના કે બાદશાહોંકે લીયે ર.હમ એક .આલા .ખસ-લત હય મગર .કાતિલકે બયાનસે મ.અલુમ હુવા કે ઈન્સાફકે મુ.કાબિલેમેં ર.હમ .મહ.જ વાહિયાત બાત હય.

સફ્દરજંગ– મુસદ્દસ.

દેખે રિ.આયા શકલ ન જો રો.અબોદાબકી,
જુર.અત કરે સદા .અમલે ના સવાબકી.
જો ખટકે મુરતકિબ હો વોહ કારે .અજાબકી,
ભુલેસે ભી વોહ રાહ ન દેખે સવાબકી.
જબ્બારી ઓર રહીમીકા હોના .જરૂર હય,
ઈનમેંસે છો.ડા એકકો તો વોહ કુ.સુર હય.

અગર બાદશાહ મ.હ.જ શાને ર.હીમીહી .અમલમેં લાય તો રિ.આયાકે દિલોંસે બીલકુલ રો.અબેશાહી નિકલ જાયગા ર.હમ એક .ખસલત હય મગર .અદલ જોહરે સલતનત હય.

જહાંદાર— મુસદ્દસ.

દુનિયામેં હુઈ કુછ વફાદારી તુમસે,
સીખેંગે લોગ જાંનિસારી તુમસે;
ઈસ વાસ્તે એક અર્જ હય હમારી તુમસે.

સફદરજંગ—(ત.અજ્જુબસે) કયા અલા હ.જરતકી.

જહાંદાર—હાં માબદૌલતકી.

સફદરજંગ— તહતુલ લફ્.જી

ગર શાહકા ઈશારા પાઉં મંય, ગરદુંકો જમીંપર લાઉંમંય;
દુશમનકા કલેજા ખાઉં મંય, જાંસદકે અભી કર આઉંમંય.
ફરમાએં જો કુછ શાહે આલી, આંખોંસે ઉસે બજાલાઉંમંય.

જહાંદાર—મરહબા જ.જા કલ્લાહુ તુમ જો કુછ કહો સ.જાવાર હય. ઈસવ.કત તુમસે એક મશાવીરા દરકાર હય.

મુસદ્દસ.

હુવા હય સચરો સચા.હતકા દિલ મેરા શાયક,
મગર કીયા હય ફ.કત એક.જરાસી ફીકને દિ.ક;
સીવા તુમ્હારે નહીં દુસરા કોઈ ફાયક;
ઉમુરે શાહીકે અન્જામકો જો હો લાયક.
બનાઉં જાનશીં તુજકો એહે મેરે જીમેં હય,
કરો કુ.બુલ કે મેરી ખુશી ઈસીમેં હય.

સફદર—ગુલામ ફરમાબરદાર હય જાંનિસાર હય મગર ઉમુરાતે શાહીકે લીયે કબ સ.જાવાર હય.

મુ.ખમ્મસાત.

હો મુરીદે સીફલાસે અન્જામકારે પીરકા,
બાંસકે સોંટેસે નીકલે કામ કબ શમશીરકા;
કબ હો હમસર ક.તરા આબે અબ્ર આલમગીરકા,
હાૈસલા તકદીરકે આગે હો ક્યા તદબીરકા;
ખાક કબદે કામ દુનિયાંમેં શહા અકસીરકા.

જહાંદાર—હાં મુરીદે સિફલા હોજાતા હય એકદિન પીરભી,
બાંસકા સોટા કહાતા હય કભી શમશીરભી;
ક.તરા હોજાતા હય ગાહે અબ્રે આલમગીરભી.
લા.જીમો મલ.જુમ હુંય ત.કદીરભી તદબીરભી,
ખાકકી મટ્ટીભી હય ઔર ખાકકી અકસીરભી.

સફ્દર—બજા હય હુઝુરકા ફરમાના મગર સુલતાને જમાના.

શાએર.

મોરકી તઅરીફ સબ કરતે હુંય રંગત દેખકર,
પર વોહ શરમીન્દા હય ખુદ પયરોંકી હાલત દેખકર.

જહાંદાર—ઓહ પયરોંકી બદસુરતી પરોંકી ખુશનુમાઈકા બાઈસ નહીં હોસક્તી જાહિરી નજાગત બ્વેહરે શરાફત કો નહીં ખોસકતી.

શએર.

પારકી જીનત તો બજા હય ખુદ હય જીનત પયરકી,
ખુબ રૂયોંકો નહીં દરકાર સુરત ગયરકી.

સફ્દર—બજા ઈરશાદ હુય મગર.

મુસદ્દસ.

બન્દા હું દિલસે અયસે શહે કદ્રદાનકા,
શાહીકો શખ્સ ચાહિયે એક ઈંજ જો શાનાક.
જીસ્કો ખયાલ તકભી નહો અપની જાનકા,
કયુંકર વોહ ઈન્તેજામ કરે કુલ જહાનકા.
જીસ્સે ન બંદોબસ્ત હો અપને મકાનકા;

જહાંદાર—બેશક બેશક.-ઈસસે કુજું ખ્યાલ હય કુછ એહલે શાનકા.

લેકીન મેરા પાસ કરો તો કુછ ન વસવાસ કરો, ઔર બીલા ઉજ યેહ કામ અપની તફવીજમેં લો (સફ્દરજંગકા સર ઝુકાના) લો યેહ અંગુઠી પહેનો ઔર કલસે તખ્ત નશીન હો કર કારે સલતનત અંજામ દો.

સફ્દર—(અંગુઠી લેકર) જો રાએઆલી ગો યેહકારે દુશવાર શાહોંકોહી સજાવાર મગર ગુલામ હય ફરમાબરદાર (સફ્દરજંગકા સલામ કરકે સબકે હુમરાહ જાના.)

જહાંદારશાંહ—જીસ્તરહ જ્યાદા મીઠાસસે જબાન તલખી પકડ જાતી હય. ઉસી તરહ જ્યાદા રહમસે રીઆંયાકો કાનુનકે ખિલાફ કામ કરનેકી આદત પડજાતી હય. સફ્દરજંગ એક મુનસિફ મિજાજ ઔર ઈન્સાફ પસન્દ શખ્સ હય, મુમકીન હય કે ઉસ્કા મુનસિફાના બરતાવ

રિઆ.યાકે મજબુર કરે ઔર અદમે પાબન્દી કાનુનકે .ખલશ દુર કરે ઇસ લીયે કયા .જરૂર હય કે મંય કીસી દુસરે શહરમેં જાઉં તબદીલે લીબાસ કરકે સફ્દરજંગકે નૌકરોંહીમેં ન મીલ જાઉં ફિર દેખું કે સફ્દરજંગ રીઆ.યા કે સાથ કયસા બરતાવ કરતા હય. ઈન્સાફ્કી બલ્લીસે રિઆ.યાકી નાવકો પાર લગાતા હય. યા ના ઇન્સાફીકે પતવારસે મંજધારમેં ડુબાતા હય. (જાના શાહકા.)

બાબ પહેલા. પરદા ચૌથા.

.ઇશરત ગાહ.

(રજી.યાકા પીરાકે. જમીલમેં ગાતે હુવે દિખાઈ દેના,)

રજી.યા— ગાના.

બાંકે બલમાંસે નેહાં લગાએ નયના નીર જાયે,
ચયના નહીં આએ, ચયના નહીં આએ—
મોરી ગુઇયાં સૈયાં બીન હાયે, બિરહા સતાયે કછુ ના સોહાયે
પિયા નહીં આયે જીયા ઘબરાયે—
ઈસ્તર.હ બેક.દ્રીયે દિલ કુચએ કા.તિલમેં હય;
ગોયા એક ટુટા હુવા સાગિર કિસી .મહફિલમેં હય;
આફ્તોંમેં ફંસ ગયા અય .હુશ્ન .આશી.ક કયા હુવા.
દિલ બલામે હય બલા ગેસુમેં ગેસુ દિલમેં હય. હાહાહા.
(જમીલકા પીછે આનકર બોસા લેના.) એહે કૌન નટખટ.

જમીલ—ઓય મોયરે તેરી અનવટ (ર.જીયાકા હાથ બ.ઢાકર ઉપર કરના).

ર.જીયા—અજી જાવજી મુઝે હાથ ન લગાના.

જમીલ—કયા ઈસીકો કહેતે હંય હાથ ન લગાના મગર સુનોજી જો હુમ હાથ લગાએંગે તો કયા કુછ માલ ચુરા લે જાએંગે.

ર.જીયા—અજી જીસકી આંખ, દિલ જયસા માલ ચુરાનેમેં હોશીયાર હય ઉસકે હાથકા કયા એ.અતેબાર હય.

ગાના.

તોરી બાંકી નજરીયા જાદુભરી,
મોરે પ્યારે સાંવરીયા જાદુભરી.
સાથ ઈસ દીલનેભી ન જીગરકે દિયે,
તેરી તેગે નજરને વોહ ચરકે દિયે.
તન હય પારા મન હય પારા,
નયનોંસે સયનોંકા વોહ તીર પ્યારે તુને મારા.
લાગી કટારીયા જાદુભરી.

મુસદ્દસ.

ક્યું જી એહે હય કિસ મુલ્કકા દસ્તુર બતાવો,
હમ તુમપે મરેં ઔર ન તુમ મુંહભી દિખાવો.
જીસ દિલકે હો કુરબાન ઉસી દિલકો જલાવો,
ઔર લુત્ફ એહે ફિર આંખભી આકર ન મીલાવો,
મરજાએંગે ગર અયસીહી બેદાદ કરોંગે,
પર યાદ રહે એહેકે બહોત યાદ કરોગે.

જમીલ— કતઆ.

અફસોસ ઉસ્કે કુચેમેં યાતા ગુજર નહીં,
યા અપની આહે સર્દમેં મુતલક અસર નહીં.
સીમાબવાર તડપું હું મંય ખુદહી રોજો શબ,
કીસ્કી ખબર મંય લું મુઝે અપની ખબર નહીં.

રજીયા—એહે ક્યું ?

જમીલ—ક્યા અર્જ કરૂં આજકલ ઈસ શાહેરમેં એક જાદુગર આયા હય ઉસ્ને મુઝે દિવાના બનાયા હય.

રજીયા—જાદુગર ! ભલા વોહ હય કહાંકા રહેને વાલા.

જમીલ—ઈસી શહરકા હુંજુરે આલા.

રજીયા—ઉસ્કા નામ તો કીજીએ ઈજહાર.

જમીલ—પહેલા નામ ઈશ્ક ઔર દુસરા નામ પ્યાર.

રજીયા— ગાના.

નયન કટારી મોહે મારીરે સાંવરીયા પ્યારા.
મોહત સોહત સબ ન્યારીરે સાંવરીયા પ્યારા.
જીયા લુભાયે છલબલ પ્યારીરે સાંવરીયા.
વારીરે સાંવરીયા પ્યારા, પલપલ જાઉં તોરે બલહારીરે—

(એક સરદાર મએ ચન્દ સિપાહીયોં ઔર અમીરશયદાખાન વ મીરજા ખાનકે આના.)

સરદાર—પકડો પકડો ઈસ ગુલામકો યહી હય ઇસ લડકીકી ઈજ્જત બીગાડને વાલા રિઝાલા.

જમીલ—બચાઇયો ખુદાએ તઆલા અય જનાબે વાલા બન્દા હય અફ્ વ તકસીર ચાહને વાલા.

સરદાર—અફ્ વ તકસીર યા ફાંસીકી તઅઝીર ઓ શરીર જરા સોચ સમઝકર કર તકરીર.

જમીલ— શએર.

કયા દેખલી સરકારને તકસીર હમારી,
જો ફાંસીકી તજવીજકી તઅઝીર હમારી.

સરદાર—ઓ કમીના પરાઈ બહુ બેટીકી ઈસમત બીગાડના, દિન ધાડે શરીફોંકી ઈજ્જતપર ડાકા મારના કયા તકસીર નહીં તજવીજે તઅઝીર નહીં.

જમીલ—મઆફ કીજીએગા શમશીરે ગજબ ગિલાફ કીજીએગા.

સરદાર—બસ ખામોશ હો ખામોશ હો અબ જો બોલા તો જબાન નિકાલ લુંગા લે જાવ ઈસ બદકારકો અભી જેલખાના પહોંચાવ. (સરદારકા જાના.)

શયદાખાન—આવ જનાબ ઈધર આવ, આપ જેલખાને જાતે અયસે રોત હુંય જયસે મેરી જોરૂ સુસરાલ જાતે.
(જહાંદારશાહકા ફકીરાના લીબાસમેં આના.)

જહાંદારશાહ—એહ કૌન ?

મીરજાખાન—યેહ લીજીએ એક ઔર દિનકે અંધે આએ, મીયાં સુઝતા નહીં કે યેહ આદમી હય.

જહાંદાર—ઔર વોહ કૌન ઔરત હય.

શયદાખાન—હાં હાં ઔરત હય. કયા તુમ કાજી હો જો દોનોંકા નિકાહ પઢાને આય હો.

જહાંદાર—આપકા નામ.

શયદાખાન—રૂશવતકા ઘોડા ઔર આપકા નામ.

જહાંદાર—ફોજદારી કોડા.

મીરજાખાન—વાહ ભઈ વાહ, તુકતો અચ્છી મીલાઈ કોડા ઔર ઘોડા દોનોંકા મીલા જોડા.

જહાંદાર—આપકા કામ.

મીરજા ખાન—હરામકો હલાલ કરના. ઔર આપકા કામ.

જહાંદાર—હરામખોરકા સર કુચલના.

શયદા ખાન—વાહ કાફીયા બન્દીસે યહાંભી ન ચુકે હુંય કોઈ ચલતે પુરજે.

જહાંદાર—(જમીલસે) આપકા કયા કુસુર હય.

જમીલ—મેરા વો કુસુર હય જીસ્કા નામ લેનેસે ગુનેહગાર બનતાહું કત્લકા સજાવાર બનતા હું.

જહાંદાર—કયા ખુન ?

જમીલ—નહીં જનાબ ઈસ્સેભી જયાદા કારે જબુન.

જહાંદાર—તબ કયા ઝીના.

જમીલ—જીહાં.

જહાંદાર—મગર ઝીનાકે કામમેં ફાંસીતો આજતક કિસીને નહીં પાઈ.

શયદાખાન—હજરત વોહ રહમકી સલતનત ગઈ ઔર ઈન્સાફકી બાદશાહી આઈ.

જમીલ— મહેરબાન મંય જેલખાને તો ચલતાહું મગર એક ઈનાયત ચહાતાહું.

શયદાખાન—જનાબ ઈનાયતકી તો બન્દેને કસમ ખાઈ હય, યેહ પટ્ટી મેરી ઉસ્તાદને નહીં પઢાઈ હય.

જમીલ—હજરત લીલ્લાહ રહમ ફરમાઈએ ખાકસારકો મમનુને એહસાન ફરમાઈએ.

શયદાખાન—તો કયા આપકી રાય હયકે મંય અપની કસમ તોડદું સચ્ચાઈકી રાહ છોડદું.

જહાંદાર—અગર આપકી કસમકી કોઈ કલ સુરત હો ગઈ હો તો મેરે પાસ એક મસાલેહા હય જીસ્કે લગાનેસે વોહ ફોરન દુરસ્ત હોજાએગી.

મીરજા ખાન—ભલા વોહ કયસા મસાલેહા હય.

જહાંદાર—યેહ તમામ જહાનકે મરજોંકા ઈજાલા હય. (અશરફીયોંકો થયલી દિખાના).

મીરજા ખાન—કયા અશરફી અજી ફુંયકોભી (હાથ મારકે ફેંક દેના).

શયદા.ખાન—(ઠોકર માર કર) .અજી ફેકોભી.

મીરજા.ખ.ાન—(ઉઠાકર) જનાબ ઈસ મસાલે.હાકે તો હમભી .કાયલ હુંય ઈસસે એક .કસમ કયા હ.જાર .કસમેં ટુટ સકતી હુંય. ફરમાઈએ કયા કામ હય.

જમીલ— મુસદ્દસ.

યહાંસે કોસ ભર પર એક સરા વીરાનો .ખાલી હય.
વહા એક મેરી બેચારી બહન કલ આને વાલી હય.
બહનભી વોહકે જીસ્કા દોસ્ત .ગમ.ઔર ખસ્તા .હાલી હય.
બહનભી વોહકે જીસ્કા કોઈ વારીસ હય ન વાલી હય.
એહે કહેના જાનસે જાતા હય તેરા નવ જવાં ભાઈ.
.ખબર લે જલ્દ ઉસ્કી ફિર કહાં તુ ઔર કહાં ભાઈ.

મીરજા.ખ.ાન—બસ યહીના એહે .ખબર તો તુમ્હારે ફાંસી પાનેકે દો મીનીટ પેશ્તર પહોંચ જાયગી.

જમીલ—ઉફ. કયસે બેર.હમ આદમી હુંય જીનમેં .તલ.ક ર.હમકા નામો નશાન તક નહીં હય.

શ.એર.

મૌત મેરી ઉન્કે ઘર શાદી હુઈ.
.ખુનકે છાપે લગે દીવારમેં.

જહાંદાર—આપ ઈતિમીનાન ફરમાઈએ ન ઘબરાઈએ મંય એહે .ખબર આપકી બહનકો પહોંચાતાહું.

શયદાખ.ાન—તો આઈએ ક.દમ બઢ.ાઈએ. (સબકા એક સીમ્ત ઔર જહાંદારશાહકા દુસરી સીમ્ત જાના.)

બાબ પહેલા. પરદા પાંચવા.

સરાએ.

(ભઠીઆરેકી દુકાન કારી ચાએ વગ.યરા બેચના ચાર ફ.કીરોકા ગાતે હુવે આના.)

ફકીર— ગાના.

જાગ ઓ સોને વાલે મુસાફીરરે, સંગ સાથીને ડેરા ઉઠાયા.
સુન ઓ મતવાલે નિશાલેરે મોતને હય કુચકા ડંકા બજાયા.

સાથીભી જાગે સંગાથીભી જાગે જાગા સબ અપના પરાયા.
તુ કયસી નીંદમેં સોતા હય મુરખ અબ તક જો હોશ ન આયા.
સાથ ગએલા ઔર તુ અકેલા ચોરોંકા ડર હય છાયા.
હુશાર ભાઈ ભોર બાંધ કમર નહી લુટ જાએગી માયા.

(જાના ફકીરોંકા.)

અફયુની—(હુક્કા લીએ હુવે) વાહરે અફયુન ઔર વાહરે તેરા લટકા જહાં એક ગોલા ગલેમેં અટકા ન જન્નતકી ફિક્ર ન દોઝખકા ખટકા. યું તો લોગ સબ નશે પસન્દ કરતે હુંય મગર અફયુનકા યેહે મઝા હય કે જો લોગ અફયુનખાના અખ્તેયાર કરતે હુંય ઉન્કે મુંહકો કુત્તે પ્યાર કરતે હુંય (પીનકમેં ચહુક જાના ઔર ભંગેડીકા આના.)

ભંગેડી—સબ બુરા હય બુરા.

અશઆર.

શહરો અકસાર બુરા કુચઓ બાઝાર બુરા,
દશ્તો કોહસાર બુરા નખ્લે ચમન ઝાર બુરા.
ગુલ બુરા પત્તે બુરે ગુલબનો ગુલઝાર બુરા,
હમ બડે આપ બુરે દોસ્તો અગયાર બુરા.

(અફયુનીકો દેખકે.)
મગર યેહે બેસરકા આદમી કૌન પડા હય અરેરેરે યેહે તો કોઈ અફયુનીસા નજર આતા હય, (એક ચપત મારકે) અબે ઓ અફયુની કયા સોતા હય જુનુની.

અફયુની—(આહિસ્તાસે) ભાઈ યેહે આવાજ કયસી આઈ.

ભંગેડી—દેખિયે ચપત યેહે ખાએં ઔર આવાજકા હાલ હમ બતાએં.

અફયુની—કયું ભાઈ કયા કીસીને તુમકો ચપત જડી.

ભંગેડી—અબે મુઝે જડી યા તુઝે જડી.

અફયુની—અગર મેરે જડી તો યાર બહોત ચોટ લગી.

ભંગેડી—સુનીયે ઈસકે ચપત કબ લગી ઔર ચોટ અબ લગી.

અફયુની—આવ યાર આવ ઈધર બયઠો કુછ અફયુન વફીયુન ખાવ તો લો.

ભંગેડી—બસ મआફ કરો તુમહી ખાવ કમબખ્ત અફ્યુન ખાતે ખાતે ખુદ અફ્યુન બન ગયા હય. મગર યાર તુમ રોજગાર કયા કરતે હો કહાંસે ઈસકદર પયસા લાતે હો જો ઈસકદર અફ્યુન ખાતે હો.

અફ્યુની—સુનિયે દિન ભર બજારમેં ચક્કર લગાતે હંય ગલીયોંકી ખાક ઉડાતે હંય જહાં કહીં કોઈ સુફયદ પોશ પાતે હંય, અડ જાતે હંય, ગલે પડ જાતે હંય. કુછ ન કુછ ઉસસે લેહી આતે હંય, ઈસ મુશક્કતકી કમાઈકી અફ્યુન ખાતે હંય.

ભંગેડી—ઔર રોટી.

અફ્યુની—રોટીકી ભલી ચલાઈ કીસીને ખાઈ ઔરડકાર હમેં આઈ.

ભંગેડી—રહે સુનિયે કીસીને તો ખાઈ ઔર ડકાર ઈન્હેં આઈ (અફ્યુનીસે) ભલા ભાઈ દુસરેકા ખાયા તુમ્હારે પેટમેં કયસે આયા.

અફ્યુની—અરે તુ આદમી હય યા ઉલ્લુકા ચરખા ઈસીસે તો કહે તે હંય, ભંગ પીને વાલેકે દિમાગમેં ભેજા નહીં રહેતા. ભલે આદમી ખાના કયસા કભી દુસરે તીસરે કહીં માંગે જાંચે કોઈ ટુકડા નવાલા હાથ આગયા તો ખા લીયા નહીં તો સીજદએ શુક્ર પીનકમેં અદા કીયા.

ભંગેડી—વાજબી ભાઈ વાજબી લઅનત હય અયસે નશેપર ઔર નશા કરને વાલે પર ઈસસે તો હમારી સબ્જપરી કહી અચ્છી હય. છ દામકી મંગાઈ ઔર એક લોટા ઘુંટ છાનકે બનાઈ પેટ ભરકે ખાના ખાયા ઔર નીંદભરકે સન્નાયા.

અફ્યુની—સચ કહા યાર સચ કહા જરા ઈધરતો આ.

ભંગેડી—દુરહી ખડા રહે જરા બોકે મારે દમાગ સડા જાતા હય કમબખ્ત મેરી તરફ બઢા ચલા આતા હય. ખુદા જાને કમબખ્ત નહાતા હય યા નહીં નહાતા હય.

અફ્યુની—અરે ભાઈ તું કોઈ સિડી હય યા સૌદાઈ શાયદ તુને વોહ મસલ નહીં સુન પાઈ યા નેહલાએદાઈયા

નેહલાએં ચાર ચાઈ બન્દા તો જબ પયદા હુવાથા જબ નહાયાથા જબ મરેગા તબ નહાએગા મુફ્ત પાની બહાકર મવાખિ.જા.દાર ન કહાએગા.

ભંગેડી—તો કયા આજ તક મુંહભી નહીં ધોયા હય.

અફ્યુની—અરે મુંહ ધોના કયસા કિસ અહમ.કકે ટટુને હય બતાયા બેટા મુંહ ધોવે રોજે ખોવે નહાએ નરકમેં જાએ કલા કરે જવાન મરે.

ભંગેડી—જબહી મુંહપર કાઇ આગઇ હય.

અફ્યુની—કાઈ આગઇ યા સફાઈ આગઈ હય.

ભંગેડી—સફાઈ.

અફ્યુની—હાં હાં સફાઈ સુન રાતકો અફ્યુનકી ચસ્કી લગાઈ ઉપરસે થોડીસી મીઠાઇ ખાઇ સુબ્હ. હોતેહી કુત્તેને મુંહ ચાટ કર કરદી સફાઈ મુંહ ધોનેકી તકલીફભી ન ઉઠાને પાઈ.

ગંજેડી—(આકે) વાહરે ગાંજા ઔર વાહરે તેરા દમ લગાતેહી દમ ભુલ ગએ સબ ગમ અબ ખા.નુદૌલા હય સો હમ સુલતાનુદૌલા હંય તો હમ.

અફ્યુની—લીજીએ તીસરે ઔર આ મરે.

ભંગેડી—ફિર તુમ્હારા બાપકા ઈજારા હય

ગંજેડી—આપકા નામ.

ભંગેડી—મેરા નામ હય સુખ ખંગર ઔર આપકા નામ,

ગંજેડી—કીશોરીલાલ ઉર્ફે વલી ખંગર.

ભંગેડી—આવ દોસ્ત વલીખંગર બસ છોડ.દો યહીં લંગર.

—આવ તો ચીલમ ચમ્બેલી કુંકદે મન.હુસકી હ.વેલી

(ચીલમકા દમ લગાના શરાબીકા આના.)

શરાબી—મેરી શરાબ જાની મેરી નાની શરાબ આ તુઝે ડાલું પેટમેં.

અફ્યુની—લીજીએ યેહ ચૌથે આ ધમકે કયા પાગલ ખા.ના યહીં બનેગા.

શરાબી—હંય કયા કહા.

અફ્યુની—કુછ નહીં ભાઈ કુછ નહીં મંયને કહા કે બરેલીકે લઅ.લ કી.લ.એકે શહજા.દે સબ યહીં તશરીફલે આએંગે.

શરાબી—હાં યું કહો બેટા ઔર એક જામ શરાબકા ચ.હ.
અફ્યુની—કયા શરાબ અસ્ત.ગફિરૂલ્લાહ ઉ્ડે તો મહ.જ ખરાબ.
શરાબી—ક્યા .ખરાબ ખરાબ અબે જો શરાબકો .ખરાબ કહે વોહ .ખુદ .ખરાબ હય શરાબહીકે સાથ તો લુત્ફે શબાબ હય.
અફ્યુની—ચુંકે શરાબ .હરામ હય ઇસ લીયે ઉસ્કે પીનેમેં કલામ હય.
શરાબી—કમબખ.તને સારા નશા હરન કરદીયા ક્યું બે અફ્યુની જુનુની શરાબતો .હરામ હય ઔર અફ્યુન .હલાલ હય મરદુદ યેહ કયસી કીલોકાલ હય. સુરગે .જરા શઊરકી હજામત બનવા અકલકે ના.ખુન કટવા નહીં તો (ચપત મારકે) ચોરંગ કર દીયા જાયગા.
અફ્યુની—બસ બસ દેખો અયસા ન હોકે મા બદોલતકી તબી.અત અફરોખ.તા હો ઔર સબ નશા આપકા સોખ.તા હો મંય ગો ગોજાતો હોગયા હું મગર જહાં ચીપટ જાતા હું છુટનેકા નામ નહીં લેતાહું.
ભંગેડી—અરે યારો તુમ આદમી હો યા કુલે કહાં જાતેથે કહાં ભુલે ઇસ અપાસકે ઝઘડો કો ભુલાવ અપને અપને મશ.ગુ.લોંસે દિલ લગાવ હંસો બોલો કહ કહે ઉડાવ.
ગંજેડી—હાં હાં મીયાં વલીખંગર તુમ અપના ગાના સુનાવ.
ભંગેડી— ગાના.

રેતીમેં બંગલા બનાદે કિશોરી લાલ—
બંગલા બનાદે ધુની રમાદે, ભરભરકે ચિલમ પીલાદે કીશોરી લાલ.
મારા જો દમ ચોલમસે શરારે નિકલ પડે.
એક બુર્જે આતશીસે સિતારે નિકલ પડે.
ભંગ ઘુટા દે સુલફા ભરાદે અફ્યુનકી ચુસ્કી પીલાદે કીશોરી લાલ.
દારૂકી બોતલ મંગાદે કીશોરી લાલ.
ઈન્સાં હરે .જમીન હરી આસમાં હરા.
સબ. જીમેં આ રહા હય ન.જર કુલ જહાં હરા.
ગાંજે કે ધુંવેકા બાદલ છાવાદે ભંગકી બારીશ બરસાદે કીશોરી લાલ.

અસ્રુઓંકી કીચમેં ધંસાદે કીશોરી લાલ.
દારૂકી નહર બહાદે કીશોરી લાલ.
હમ સબકો ઉસમેં ડુબાદે કીશોરી લાલ. (સગટા જાના.)

(સઇદા મએ. જહાંદાર શાહકે આના.)

સઇદા—અચ્છે શખ્સ તુમ્હેં કીસ સઇદાકી તલાશ હય.
જહાંદાર—જો બદ નસીબ જમીલકી બહન હય.
સઇદા—બદ નસીબ !
જહાંદાર—હાં બદ નસીબ મુસીબતકા હબીબ આફતકા કરીબ.
સઇદા—કયા મુસીબતકા હબીબ આફતકા કરીબ.

મુખમ્મસ.

આતા હય મુજકો વહમ તુમ્હારે બયાનસે,
દિલ હોલ ખાએ જાતા હય ઈસ દાસ્તાનસે,
કુછ હાલ સાફ સાફ સુનાઓ જબાનસે,
કયા કહર ઉસપે ટુટ પડા આસમાનસે.
અચ્છા તો હય ભાઈ મેરા અપની જાનસે.

જહાંદાર—તો બાનુ તુમ અયસી હસરતનાક ખબર સુનને
કો તૈયાર હો જાવ જો કયામત ઔર જહુન્નમકી તરહ
બદબખ્ત હય કબ્ર ઔર મૌતસે જ્યાદા સખ્ત હય.

સઇદા— મુખમ્મસ.

દિલચુરાહો બાતોંસે કે સૌ ટુકડે જીગરહો,
રાહત હો તબીઅતમેં કે હસરતકા ગુજરહો,
મંય સુનનેકો તૈયાર હું ગોકુછભી અસરહો,
તુમ કહે દો અગરચે મેરે મરનેકી ખબર હો,
લેકિન મેરે ભાઇકી બલા જાએ દિગરહો.

જહાંદાર—જો જમીલ કભી તુમ્હારા અજીજ ભાઈ થા અફસોસ
હય કે અબ એક બદનસીબ કયદી હય.
સઇદા—કયદી ! કીસકા કયદી ?
જહાંદાર—સફદરજંગકા કયદી.
સઈદા—ઉસ્કા ગુનાહ.
જહાંદાર—ઉસ્ને એક શરીફ લડકીકે હુસ્નકી બહાર ચોરીસે
લુટી ઈસ લીયે ઉસપર યેહ બલા ટુટી.

સ.ઈદા—ઈસ જુર્મકી સ.જામેં તો ઉસે ચાહીએ જેલ.ખાના ચાહિયે યા હતકડી બેડી પહેનાના ક્યસા અફ્સોસ સદ અફ્સોસ.

મુસદ્દસ.

.જર ગયા .જોર ગયા અયશા શહાના છુટા,
બાપ માં ભાઈ બહેન અપના બિગાના છુટા,
એક એક કરકે .ગર.જ મુજસે .જમાના છુટા,
પર ન ફુટી હય કિ.સમતકા સતાના છુટા,
દા.ગપર દા.ગ મુસીબતકે લીયે જાતીહું,
બે.હયા હું કે અભીતક મંય જીયે જાતીહું.

જહાંદાર—અય નેકબાનુ અબ યેહ અફ્સોસ છોડો. ઔર ઉસ બદ નસીબકી રીહાઈકી તદબીર સોચો.

સ.ઈદા—ક્યા તદબીર કરૂં કિસ બીરતે પર તત્તાપાની ન .જોર ન.જર .ખયર જાતી હું કી.સમત આ.જમાતી હું.

ગાના.

ભાઈ છુટા ગમને લુટા બા.ગે ઉમ્મીદકા ગુલ વ બુટા.
દિલ શિકસ્તાના દિલ ઔર ટુટા .ગમને લુટા—
મુજ નસીબો જલીકો જલાયા, આસમાંકો ન કુચ્છ ર.હમ આયા.
એક હમ ઔર અલમ સીતમ .હસરત માતમ.
જતનસે દિલાઉંગી મંય રિહાઈ અગર બન આઈ
ગમ ઉઠાઉ ભાઇકો છુડ.ાઉંગો અપના નસીબા હય ફુટા—(જાના)

બાબ પહેલા. પરદા છઠ્ઠા.

શેરખ.ાંકા ઘર.

(આના શેરખ.ાંકા.)

શેરખ.ાં—મરદુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે ક.ાબીલ હય. હમ કૌન શેરખ.ાં વલદે શમશીરખ.ાં ભાગતોંકે આગે ઔર મારતોંકે પીછે મંયને જીસ રો.જસે ઈસ શહરકે દારો-ગ.ાકા કામ હાથમેં લીયા હય ઉસ રો.જસે .કયદીયોં પર રો.અબ બીઠાનેકે લીયે પુરા જંટલમેની ઠાઠ કરલીયા હય

અગર મેરી બીબી ફીત્ના જરાભી ગલે લગાનેમેં દેર,
કરતી હય તો ચાન્દ મારીકી તોપોંકા મુંહ ખોલ દેતા હું
અગર બોસા દેનેમેં જરા દેર કરતી હય તો જુતોંસે
ખબર લેતા હું ઇસપરભી મેરી બીબી અયસી તરરાર
હય કે અગર મંય એક કહું તો વાહ દસ કહેનેકો
તેયાર હય. (આવાજ દેકર) ફીત્ના! ઓ ફીત્ના!!
મરદુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાબિલ હય (જોરસે)
ઓ ફીત્ના. (આના ફીત્નાકા.)

ફીત્ના—ક્યું ચીલ્લાતે હો ક્યું શોર મચાતે હો.

શેરખાં—દેખ મંય બાહિર જાતા હું તુમ દરવાજા અન્દરસે
બન્દ કર લો.

ફીત્ના—બાહિર જાતે હો ક્યા કુછ બહાદુરી કરતે હો.

શેરખાં—હાં હાં બહાદુરી કરતે હંય.

ફીત્ના—કભી તુમ્હારે બાપનેભી બહાદુરી કી થી.

શેરખાં—બાપને નહીં કી મગર હમનેતો કી. અભી કલહીકા
ઝીક્ર હય કે મંય અપને દોસ્તોંકે સાથ શીકારકો ગયાથા
જયસેકે લેફટનન્ટ હાંડી કેપટન બ્રાંડી કરનલ નીમકેટ
જનરલ ઘાસલેટ વગયરા વગયરા દેખા કે યકાયક
આફત આપડી મેરે દોસ્તોમેં તલવાર ચલને લગી મંય
જો ગફલતકી નીંદસે જાગા તો સરપર પાઉં રખકર
ભાગા જયસેકુ બબ્બાઇસે પ્લેગ યા હસીનાકે ઘરસે
મીરજા હિમાકત બેગ કુછ થોડી બહાદુરી હુઈ.

ફીત્ના—વાહ મીયાં વાહ ઇસ બહાદુરીકો હમભી માનતે હંય.

શેરખાં—લો માનોગી ક્યું નહીં બહાદુરીસે લડના તો સબ
જાનતે હંય મગર ભાગના બહોત કમ જાનતે હંય.
હમારે બાપ જાનતે થે યા હમ જાનતે હંય.

ફીત્ના—તો ક્યા તુમ પહેલેહીસે ભાગનેમેં હોંશીયાર હો.

શેરખાં—પહેલેસે નહીં તો ક્યા અબસે અરી દીવાની એક
દિનતો મંય ખુદાકે ઘરસેભી અયસા ગતરબુદ હુવા
કે લોગ તો નવ મહીનેકે બઅદ દુનિયામેં આતે હંય
મંય છે મહીને મેં આ મૌજુદ હુવા હે અબ મંય
જાતા હું દરવાજા બન્દ કર.

ફિત્ના—દરવાજા બન્દ કર તો કાયા મુજપર હુકમ કરતે હો.
શેરખાં—હાં હાં હુકમ કરતા હું.
ફિત્ના—મીયાં યહે રોજ ઉઠકે હમ કીસ્કો દે તે હો જો
અપસા કરોગે તો તલાક લેકર પીછા છોડુંગી.
શેરખાં—મરદુદ એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાબિલ હય.
ફિત્ના—મીયાં જરા જલ્દ આના કીસી અપની હોતી સોતીકે યહાં ન પહોંચ જાના. (જાના શેરખાંકા) મેરી સમઝ મેં નહીં આતાકે દુનિયા વાલોંને શાદીકા ઝઘડા કયું નિકાલા આજાદીકો ઓરતોંસે કયું ટાલા મર્દ જહાં ખુશીમેં આય વહાં જાએ ઓર જો ઓરત ભુલ કરભી કીસીકી તરફ નજર ઉઠાએ તો ઉસ્કી આંખ નિકાલ લી જાય ઇસ પાબન્દીકા બોઝ સિર્ફ ઓરતહીકે સરપર કયું ડાલા ગયા અગર મર્દ કહે કે હમ કમા કર લાતે હંય. તો ઓરતભીં કહે સકતી હય, કે હમ પકાકર ખિલાતે હંય. જો વોહ કપડા ખરીદ કર લાતે હંય તો હમ સીકર પહેનાતે હંય, વોહ ઘર બનાતે હંય તો હમ ઘર સજાતે હંય, ગરજ લોંડીયોંકી તરહ બરાબર ખીદમત બજા લાતે હંય. તબ એક ટુકડા રોટીકો પાતે હંય. કયા ઓરતો કે જીવ જાન નહીં કયા ઉનકો કીસી બાતકા અરમાન નહીં. મર્દ અપને ઘરકી બીબીયાં છોડકર દુસરીયોંસે દિલ બહેલાએ કયા યહે બાત ખીલાફે ઇમાન નહીં જો મેરે મીયાં મુન્નીજાન મુન્ની જાનકો ચાહતે હંય તો મુઝેભી ગફુરખાન ઓર જુહુરખાન પ્યાર કરતે હંય અગર મંય ઉન્કે દમમેં આજાતી તો મીયાંકી કયા શેખી રહે જાતી. (ગફુરખાનકા પુકારના.)
ગફુરખાન—અજી દરવાજા ખોલો.
ફિત્ના—અજી કૌન હો જી બોલો.
ગફુરખાન—અજી બન્દા તુમ્હારી જાન હય.
ફિત્ના—શાયદમુવા ગફુરખાન યા જહુરખાન હય યહે મુવેભી
નિહાયત કમીને હંય બદચલન હંય બદ કરીને હંય.

ને અપની ઘરકી બીબીયોંકો છોડકર પરાઈ બહુ બેટી-યોંકો તકતે ફિરતે હય. હલાલ છોડકર હરામસે પેટ ભરતે હય. આજ દીન ગધોંકો અંદર ખુલાઉં ઓર પુરી ફજીહતી ઉડાઉં. (ફિત્નાકા અંદર જાના ઓર ગફુર-ખાનકા આના)

ફિત્ના—ક્યું મીયાં આજ આપને બહોત દેર લગાઈ.

ગફુરખાન—અજી દેર સવેરકો તો આગ લગાવ ઓર યેહ બતાવ કે વોહ ઉલ્લુમ....તુમ્હારા શોહર કહાં ગયા.

ફિત્ના—(ખુદસે) વોહ ઉલ્લુકા....ઓર યેહ ગધેકા બચ્ચા (ગફુરસે) વોહ તો ચીના બાજારમેં બીલ્લીકા બચ્ચા બાજારમેં બસરીયા બીલ્લી ખરીદને ગયા હય.

ગફુરખાન—બસરીયા બીલ્લી તો ક્યા ઉસે યેહ ખબર હોગી કે મેરે ઘરમેં કોઈ ચુહા આતા હય.

ફિત્ના—નહીંજી વોહ તો ઉન્હે કુત્તે બીલ્લી કબુતર પાલનેકા શોક હય.

ગફુરખાન—જબ તો તુમ્હેં ઉનપર ફોક હોના ચાહિયે વોહ બીલ્લી પાલે ઓર તુમ.

ફિત્ના—બિલ્લા.

ગફુરખાન—વોહ કુત્તા પાલે ઓર તુમ.

ફિત્ના—કુત્તેકા પીલ્લા.

ગફુરખાન—પ્યારી જબતક મંય તુમ્હેં નહીં દેખતાહું તબ તક ન હંસના અચ્છા માલુમ હોતા હય ન રોના.

ફિત્ના—તો મીયાં મુઝેભી તુમ્હારે બગયર જાગના અચ્છા માલુમ હોતા હય ન સોના.

ગફુરખાન—(ખુદસે) કયસી ભોલી ઓરત હય કહેના અગર મંય તેરા સારા જેવર ન ઉતરવાલું તો મુઝે મર્દ ન કહેના.

ફિત્ના—(ખુદસે) કયસા ભોલા મર્દ હય રહેના અગર મંય તેરા કોટ પટલુન ન ઉતરવાલું તો મુઝે ઓરત ન કહેના.

ગફુરખાન—તો પ્યારી અબ દેર ક્યું કરતી હો, લે કુછ અપના જેવર હય હમારે સાથ લેકર ચલો.

ફીતના—(ખુદસે) યેહ લીજીએ ઇસને તો પહેલેહી મેરે ગેહને જેવર પર દાંત ગુધાયા હય નિશ ઉલ્લુકે પઠ્ઠા (ગફુરસે) મીયાં મુજકો ઉજા કયા હય મગર હાં એક અંદેશા લગા હય કે અગર ઇસ લીબાસસે જાઉંગી તો રસ્તેમેં કહીં ન કહીં પકડી જાઉંગી. ઇસલીયે તુમ અપના કોટ પટલુન જુતા યહાં બાઠ જાવ મય રાતમેં મરદાના લિબાસમેં આ જાઉંગી.

ગફુર ખાન—યેહ લીજીયે ચોરકે ઘરમેં છછોડ ઇસને તો પહેલેહી મેરે કપડાંકો તાકા મગર હય નીરી ગધીયા.

જહુર—(અંદરસે) ફીતના અય ફીતના.

ફીતના—અજી કોન હો હુજુર.

જહુર—મંય હું પ્યારી જુહુર.

ગફુર—હંય મીયાં ગફુર તો યેહી યેહ જુહુર કહાંસે આ ગએ (ફીતનાસે) કયું બીબી યેહ કૌન હય?

ફીતના—મીયાં યેહ એક મેરા પુરાના ચાહનેવાલા હય?

ગફુર—તુમતો કહેતેથીં કે મંય સિવાય તુમ્હારે કીસીકો નહી ચાહતી.

ફીતના—અજી મંય કબ ચાહતી હું વોહતો વહી મુજે પ્યાર કરતા હય.

ગફુર—ખબર તો બન્દા ઉસે અભી પીજાર કરતા હય.

ફીતના—મીયાં વોહ મીયાં હય મીયાં ઉસકા ફીતના કરના કયા સમજે હો આસાં.

ગફુર—હાં જબ વો કીસીકા છુપાવ મેરી જાં.

ફીતના—અચ્છા જરા ઠહેર જાવ (અંદર જાનો)

ગફુર—અજી જરા જલ્દી આવ કમબખ્ત કહાંસે આ મરા (ફીતનાકા ચાર પાઇ લાકર બીછાના).

ફીતના—લો છીપો.

ગફુર—કયા ઉસકે નીચે.

ફીતના—ઓર કયા ઉપર અયસા હય તુમ્હારે બાપકા ઘર જીસમેં પલંગપર બયઠોગે નિહાર બાજ બસ છીપો છીપો દેર ન કરો.

ગફુર—અચ્છા મેરી ખાલા મગરમુઝે છુપાકર ઉપર ન કહના કોઈ મ.ઙભ.ડ જાના (ગફુરકો ચાર પાઈકે નીચે છુપાતા. જુહુરકા આના.)

જહુર—કહો પ્યારી કીસ્સે બાતેં હોરહીથી તુમ્હારી.

ફિત્ના—કીસીસે નહી.

જહુર—યહાં કોઈ ઔર તો નહીં આતા હય.

ફિત્ના—ઔર કોન આતા યહાં સિર્ફ દો આદમી આતે હંય એક મેરા શોહર દુસરે આપ.

ગફુર—(ચાર પાઈકે નીચેસે) ઔર તીસરે તુમ્હારે બાપ.

જહુર—મગર મ્હેતો બતાવ પ્યારી કલ તુમ્હારે સોહરને તુમ પર ક્યા આફ્ત ઉતારી.

ફિત્ન—વહી હમેશાકી બાત ધોલધપ્પા જુતી લાત ગાલ ગલોજ વાહીયાત.

જહુર—તો તુમકો ઉસસે તલાક લેકર થોડ઼ દીનોંકે લીયે હમારે યહાં ચલ રહો.

ફિત્ના—(ખુદસે) દેખો ક્યસી વટ્ટી પઢાતા હય તલાક, દિલવાકર સિર્ફ થોડ઼ દીનોંકે લીયે અપને યહાં લીયે જાતા હય (જુહુરસે) મગર મ્હે અમરતો બગયર નિકાહકે દુશવાર હય.

જહુર— તો બન્દા નિકાહ કરનેકો ભી તેયાર હય.

ગફુર—(ખુદસે) તો ફિર તુમ્હા સર ઔર ગફુર ખાનુકી પયજાર હય.

ફિત્ના— ગાના.

મેં ઔર મુરગો ક્યા એ અતેબારદ્દાનો કહેતે હંય કે ઔરતકા માર ન જાને ઔરતકી કદ્રગંવાર મંય તો કરૂં ન કિસકોભી પ્યાર,— કિસી દીન જુરૂંમેં ભલાઈ ન આઇ કોઈ બાત જુજ બેવફાઈ ન આઈ તબી અત હય મર્દોકી યા મોજે દરીયાં કૈયહ આઈ આઈ ન આઈ ન આઈ

હય મેરી જાન ખુબ મહોમેં નીસલી, વાહ વાહ બેટો ખુબ ચાલ હય નિકાલી

મુર.ગા હોગા તુમ્હારા ખસમ, લૌટન ઔર લ.ક્કા જહુર હંય હંમ

હાં હાં વાહ વાહ વાહ મેરે યાર—
ફિત્ન—દેખો તુમને શાદીકા કૌલ હારા.
જહુર—એક બાર નહીં બલ્કે હજાર બાર હારા (અંગુઠી
 દે। વ્હે અંગુઠી અબતો કુછ શા। શુબ્હ નહીં રહા.
 લેકર) હાં અબ હો ગયા ઈતમીનાન હમારા.
 એક બોસા તો દિલવાવ.
 જોરસે) બસ બસ જ્યાદા ચોંચન ફ્યલાવ.
જહુર—હ્યં વ્હે કોન બોલા.
ફિત્ના—શાયદ કોઈ પડોસમેં બાતેં કરતા હોગા આવ બયઠ
 જાવ (દોનોંકા બયડના).
જહુર—તો ઝટપટ એક બોસા દિલવાવ.
ગફુર—(તલખીસે) ક્યુ બે હું જુતા.
જહુર—(ગભરાકર) બાપરે ફિર કોઈ બોલા.
ફિત્ના—અજી વહી પડોસી હોગા ક્યું ગભરાતે હો બયઠભી
 જાવ (જહુરકા બયઠ જાના) મીયાં તુમ શાદી કરને
 તો આયે મગર વોહ હમારી જરા સી ફરમાયશ અભી
 તક ન લાય.
તીનો— ગાના.
બીબી બોસો ક્યું ન બનડેસે હરિયાલા હાંરે ચીરે વાલા,
ભુલાવે લંબે હાથોંસે બડી બાતોંસે પ્યારી ઘાતોંસે,
મોહે કંગન કહેથે કહાં હય બતાઓ જાઓ બજરીયા અભી
 વોહ લેઆવો.
સાડી લેઆવો ચોલી દીલાવો દિલવાયગા સબ ગફુર એ જીહાં,
યેહ સુનીયે મજે ઉડયેં મીયાં જહુર ઓર ચોલી સાડીદ
તો સાડીભી દેગા ગફુર જી હાં. બેટા ગફુર
ઓર ચોલી ભીદેગા ગફુર પાસ તેરે
અજબ તરહકા દીવાના હય અરે ક્યા ગફુરકે પાસ તેરે
તો કંગનભી દેગા ગફુર જી હાં. બાપદા ખજાના હય
પહેનકે ચલોગી મેરી પ્યારી નખરેસે—
 (ચારપાઈકે નીચેસે નિકલકર]

ગફુર—ક્યું બે ક્યા સબ ચીજેં ગફુરહી દેગા ઓર કુછભી ન દેગા (ચાર પાઈ ખડી કરકે રૂબરૂ હોના.)

જહુર—હંય એહે કોન મસખરા (ચાર પાઈકે બીર્દ ચક્કર લગાના ફીત્નાકા ભાગના) કોન શયદા.

ગફુર—કોન મીરજા અબે તુ જહુર કબસે બના.

જહુર—જબસે તુ ગફુર બના.

ગફુર—મગર યા કીસ લીયે આયા.

જહુર—જીસ લીયે તુ આયા.

ગફુર—મંય યહાં એક મુકદ્દમેકી તહકીકત કુ લીયે આયાથા.

જહુર—ઓર મંય તેરે પાસ ઉસકી રીપોટ પહોંચાને આયાથા.

ગફુર—ક્યું બે ક્યા શામત આઈ હય તેરી.

જહુર—અબે લડતા ક્યું હય બાંટ લે આધી તેરી આધી મેરી, (બાહિરસે દરવાજા ખટખટાનેકી અવાજ.)

ગફુર—મગર એહે કોન આ ગયા.

જહુર—કોઈ તીસરા શરીક હોગા.

ગફુર—તીસરા હો યા ચોથા મંય તો અબ કીસીકો શરીક નહીં કરનેકા. (ફિત્નાકા ઘબરાએ હુવે આના.)

ફિત્ના—હાયરે હાય ગજબ હો ગયા અબ ક્યા હોગા.

ગફુર—ક્યૂં ક્યું ક્યા હુવા.

ફિત્ના—અરે મેરા મીયાં આ ગયા.

ગફુર—કોન મીયાં એહે તો બહોતહી બુરા હુવા.

જહુર—લે ભાઈ ઓર શરીક મત બના.

ગફુર—અરે યાર તુજે કહાં બેવકતકા મજાક સુજા. (ફીત્નાસે) ક્યુ બીબી અબ ક્યા કરના.

ફિત્ના—મરના જીન્દગીસે ગુજરના ઓર ક્યા કરના.

જહુર—મરે તો વોહ જો લુલા લંગડા હો બન્દા તો એહે જહુરકા ખીડકી ફાંદકર ભાગ જાના)

ગફુર—બચે પઠાન તો અયસા હવા દરૂઆન જયસે લાહો. લસે શયતાન અબ કહીં મુજે છુપાવ મેરી જાન.

ફિત્ના—તુમ એહે લહેંગા ઘાઘરા પહેનકર ઇસ કુરસીપર આપ જાવ સું અપની જાન બચાવ (લહેંગા દેના).

ગફુર—ક્યા તુંહી ગફુરસેં ગફુર બનાતી હો. ઔર મહેંના વસુંસા પહેનાતી હો.

ફ્તિના—અરે મ્હે ઝઘડે કો છોડો ઔર જલ્દી પહેન પહેના કે બયઠ જાવ

શેરખાન—(અવાજ દેકર) ફ્તિના અય ફ્તિના.

ફ્તિના—આઇજી આઇ (ગફુરસે) અરે જલ્દી પહેનો ભાઇ.

ગફુર—અચ્છા મેરી માઇ [પહેનકર બયઠ જાના] મગર સુનતીભી હો કહીં ગફુરસે ગફુરન બના કર અપને મીયાંસે શાદી ન કરા દેના. [આના શેરખાંકા].

શેરખાં—કિવાડ ખોલનેમેં ઇતની દેર ક્યું લગાઇ ક્યા કર રહીથી.

ફ્તિના—મર તો કહીં થી રહી બીપડોસનસે બાતે કર રહીથી.

શેરખાં—પડોસનસે યા પડોસીસે દેખોભી ફ્તિના તુમ મેરે સામને તો ચાહે જીસ્સે બાતે કીયા કરો મગર મેરે પીછે કીસીસે ન મીલ્લા કરો ક્યું કે મહુલ્લેવાલે કહેતે હુંય કે યહીં ગફુર નામી કોઈ શખ્સ આતા હુય.

ગફુર—(ખુદસે) મરારે મેરે બાપ.

ફ્તિના—કૌન ગફુર વોહ તો રોજ આતા હુય ઔર આજભી આયા હુય.

શેરખાં—ક્યા આજભી આયા હુય કીસ્કી મરજીસે.

ફ્તિના—મેરી મરજીસે ઔર કિસ્કી મરજીસે.

શેરખાં—ઉફ્રી બેબાક જમાના ગયર શખ્સકો ઘરમેં બુલાના ઔર ફ્રિર મરજી જતાના કરદું ગોલીકા નશાના.

ફ્તિના—મીયાં તુતો હુય દીવાના મેરે ઘરમેં તો ઇસ નામકા ફ્રિસ્તાભી નહીં આતા મગર તુ જો ગફુરન નામી ઔરતકે મ્હાં જાતા હુય ઇસ લીયે મુજકો ગફુરનામી મર્દસે ડરાતા હુય.

શેરખાં—અરે મ્હે હાલ ઇસે કયસે માલુમ હો ગયા (ફ્તિનાસે) મંય તો કીસી ગફુરન વફુરનકે મ્હાં નહીં જાતા, મ્હે તુજસે કિસને કહા.

ફીત્ના—મંય સાબિત કર દિખાઉંગી.

શેરખાં—હાં હાં સાબીત કર દીખા તબ તેરા ભી જી ચાહે વેસા [પીછે દેખકર] મગર વ્હે કૌન.

ફીત્ના—વહી બી પડોસન.

શેરખાં—(ખુદસે) અહા વ્હે વહી ઔરત હય જીસકી દિલ રૂબાઈકા ચોહરા હય. નાજુક અદાઓંકા ચરચા હય ખુદાને ઘર બયઠે ખીર ભેજી હય અબ ખાનેમેં દેર કયસી [ફીત્નાસે] ફીત્ના જાવ ખાના રખ આવ.

ફીત્ના—ખાના તૈયાર હય જાકે ખાવ.

શેરખાં—મરહુમ એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાબીલ હય. અરે પાની તો રખ આ.

ફીત્ના—પાનીવાની સબ વહીં હંય રખ.

અફુર—(આહીસ્તાસે) ફીત્ના તુ મીયાંસે બચાના વર્ના સબ ખેલ બીગડ જાયગા.

શેરખાં—કયું જાતી હય યા નહીં.

ફીત્ના—અજી જાઉં કયસે પડોસન જો હય એકલી (હાથ પકડકર) આવજી પડોસન તુમભી આવ.

શેરખાં—અરે પડોસનકો કહાં લીયે મારતી હય દુજા ઇન્હેં યહીં રહેને દે. [જાના ફીત્નાકા.]

અફુર—(ખુદસે) લીજીયે યહાં તો કુછ ઓરહી મમામીલા હુવા મીયાં શેરખાનકા ગફુરનકે ધોકેમેં અફુર પર દિલ આયા (શેરખાંસે) અજી અલગ રહોજી.

શેરખાં—ઓહોરે તેરી ઔરત હય યા બીજલી (હાથ ડાલના.)

અફુર—દેખોજી મંય અપને મીયાંસે કહે દુંગી.

શેરખાં—અજી તુમ્હારા મીયાં ગયા મર અબ તુમ હો ઔર મેરા ઘર આપ ફિરકા ડર (હાથ ડાલના.)

અફુર—ઓહોરી આયેગા ઝટકા.

શેરખાં—ઓય હાયરે તેરા લટકા પ્યારી ફિરસે કમર મટકા.

અફુર—દેખો મંય ચીલ્લાતીહું તુમ્હારી બીબીકો બુલાતીહું વાહ અચ્છા ઓસલા નિકાલા.

શેરખાં—હાય જાલીમ તુને મારડાલા. [હાથ પાઉમેં ગફુરકે

મુંહપરસે સાહીબ સરકના શેરખાંકા દેખના.] ફીન હય બહદાઉર.

ફીત્ના—[આકર] વહી મકુરનકાભાઈ મકુર [હાન પકડકર] કયું મીયાં તુમ તો કહેતેથે કે મય કહીં નહીં જાતા હું સીવા તેરે કીસીકો નહીં ચાહતાહું.

શેરખાં—ફીર મ ન કરકે ચુપ્પ હો ગયા ઔર ફિરકો ચાહા.

ફીત્ના—ફીર જુઠ બોલા સુન તો આજ એક ઔરત હમારે યહાં આઈ ઔર ઉસ્ને તમામ તુમ્હારી દાસ્તાન મુઝે સુનાઈ જબ મંયને ઉસ્કો સચ ન માના તબ ઉસ્ને કહાકે મેરે ભાઈકો ઔરત બનાકર અપને ઘરમેં બીઠાના અગર તુમ્હારે મીયાં ઉસપર હાથ ડાલદે તો મેરી બાતપર યકીન લાના વર્ના જુઠ જાનના.

શેરખાં—તો તુમને મેરે સાથ યહ ચાલકી મેરી જાન.

મકુર—તો બસ બન્દા જાતા હય મહેરબાન હોગયા ઈમ્તેહાન

શેરખાં—મઆફ કરના દિલરૂબા અબ અયસી નહીં હોગી ખતા આવ ખાના ખાવ અર યહ ખયાલ દલસે ભુલાવ. [દોનોંકા જાના.]

બાબ પહેલા. પરદા સાતવા.

શાહી બાહદરી.

(મફ્દજંગકા શાહી હયસીયતમેં બહારે દખાઈ દેના. સહેલીયોકા ગાના.)

સહેલીયાં— ગાના

હરબશર નજર જીગર ફિદા મ ફ્દા શાહાજર ફિદા.

જમીનો જમાનો કમર ફિદા ફિદા હય જમાના-

તુંહે ખયર ખ્વાહીપે સબકી ભલાઈપે આમાદા,

જંગ આ જમાઈપે શરકી તબાહીયે હરએક શાહી સિપાહી જાયદા

સારે જહાંમેં તેરા નામ બડા એહતે શામ બડા હરએક

જમાલો જલાલો કમાલ સદા હુનાકો શહાના,

કંમ તુમરે ન્યાયકા બાજે સગરે ગાંવ;

પ્રજા સુખી નિત પ્રેમસેં જપે તુમ્હારો નાંવ.

[જહાંદારશાહકા મુલાજીમ કેલીબાસમેં આના. સહેલી ચોંકજાના.]

જહાંદાર—જહાંપનાહ! મસ્તબા આ.લા અ.જી.જ જમીલકી બહન હરે દોલતપર આઈ હય શાયદ કુછ ગુ.જારિશલાય હય.

ઝહુરજંગ—ક્યા જમીલ કે કોઈ બહનભી હય.

જહાંદાર—હાં હુ.જુર ઉસકે એક બહન હય નિહાયત નેક ચલન હય.

ઝહુર—હા.જીર કરો [જાના જંહાંદારશાહકા] દુનિયા કે લોગ ખુદહી સ.જા ઔર જ.જાકે મુરતકિબ હોતે હુંય ઔર ફિર કાનુનકો બુરા બતાતે હુંય, સાંપકે પકડનેકો હાથ ચલાતે હુંય. મગર જબ વોહ કાટ ખાતા હય તબ શોર મચાતે હુંય. ક્યા જમીલકી બહન મેરે દિલ-પર ફતેહ પાયગી ઈન્સાફકે પંજેસે અપને ભાઈકો છુડા લેજાએગી હરગી.જ નહીં.

મુ.ખમ્મસ.

જહાં ઔર જહાંકી હવા બદલ જાએ,
અ.જી.જ આશનાના આસના બદલ જાએ,
જહાં તો ક્યા હય યહે અર્જે સમા બદલ જાએ,
યહે સબતો ક્યા હય અગરચે ખુદા બદલ જાએ,
યહે ક્યા મજાલ ઈરાદા મેરા બદલ જાએ. [આના સ.ઈદાકા]

તુમ કૌન હો.

સઈદા—લોંડી દુનિયાકે બાગમેં વોહ બદનસીબ કલી હય જો ફુલને ફુલનેસે પહેલે મુરઝાનેવાલી હય.

મુ.ખમ્મસ.

બહૂ હોજાએ જો દરિયાકી રવાની માગું.
સંગ હાથ આએ અગર લ.અલે યમાની માગું.
ગમપે ગમ પાઉં અગર અયશ જવાની માંગું,
દાગ હે દિલકો અગર કોઈ નશાની માંગું,
આગ બરસે જો ફલકસે કભી પાની માંગું,

ઝહુર—તો ક્યા ઈસ બરગસ્તા બખ્તીકા ઈલાજ મેરે પાસ

ભી ગર.જસે હુવા આના.

સઈદા—હાં લોગોંકી બીગડી બનાનેવાલા યા ગની જુલ તમ્જાલા.

મુસદ્દસ.

ઉસીકા વાસ્તા જીસકે હંય સબી મોહતાજ,
ઉસીકા વાસ્તા બખ્શા હય જીસને તખ્તઓ તાજ,
ઉસીકા વાસ્તા કર રહમ તુજ ગરીબપે આજ,
કે તેરે હાથસે હોતા હય જખ્મ દિલકા ઈલાજ.
ઉસીકા વાસ્તા સુનલે મેરી ફુગાંઓ ઠા,
કે ખોદ કયદસે લીલ્લાહ

સફદર—મંય ક્યા કર સકતા હું.

સઈદા—આપ વોહ કર સકતે હંય જો ગુનેહગારોંકે સાથ ફજલો કરમ રહમાની યા પ્યાસોંકે સાથ દરિયાકા પાની ઔર.

શાએર.

આપ ભર સકતે હંય શું જખ્મે દિલ સદ ચાકકો,
જીસ્તરહ અકસીર કર દેતી હય સોના ખાકકો.

સફદર—તો ક્યા તુમ્હારી એહ ગરજ હય.

મુખમ્મસ.

સજા અપને જુરમોંકી પાએ ન કોઈ,
ખતા કરકે બી દુખ ઉઠાએ ન કોઈ,
ગુનાહકો જહાંસે મીટાએ ન કોઈ,
જલે ઘર મગર પાની લાએ ન કોઈ,
લગે આગ લેકિન બુઝાએ ન કોઈ.

સઈદા—નહીં નહીં જુરૂર બુઝાએ મગર રહમકે આબ સારસી ન કે તલવારકી ધારસે મહેરબાનીકી બોછ બારસે ન કે ખન્જરસે આબદારસે.

સફદર—બાજીબુલ કત્લકી સિફારિસ ખિલાફે દસ્તુર હય ઔર ચુંકે ક્યજુરકે બાદ સુબહકા નુર હય ઔર ખતાકે લીયે ઈન્સાફકા હોના જુરૂર હય.

સઈદા—એહ સચ હય કે ઈન્સાફકો રઈયતકા પીઠ ઈસ્તરહ તોડના ન ચાહિયે કે રઈયતકી બાગકો સાંભતે ઘર

છોડ દે ઓર ન ઈન્સાફ઼ીકી ઠોકરેં ખાકર હાથ પાઉં તોડ દે
અગર એક મસ્તબાકી મેહેરબાની છુડાદે તમામ ઉમ્રકી
નાદાની તો ક્યા જુરૂર હય કીસીકી જાન ગંવાની.

મુ. ખમ્મસ.

સયદ ગમકો તીરે હસરતકા નશાના ક્યા જુરૂર,
ડુબતેકો અપને હાથોંસે ડુબાના ક્યા જરૂર,
મુંહી ગર મરજાએ તો સુલી ચઢાના ક્યા જુરૂર,
શર્મસે કટ જાય તો ખન્જર ચલાના ક્યા જુરૂર,
નકસે હસ્તી એક બેકસકા મીટાના ક્યા જુરૂર

સફ઼દર—કુછ નહીં બલ્કે.

રૂબાઈ.

સજા ભી વયસી મીલે જીસ્સે જયસે કામ હુવે,
ઈસ તરહસે જમાનેકે ઈન્તેજામ હુવે,
બદીકે હોતે ન ચમકેગા નુર નેકીકા,
ચરાગ જલ નહીં સકતા બગયર શામ હુવે.

સઈદા—અગર આપ ઉસ્કા ગુનાહ મઆફ઼ કરેંગે તો ક્યા
ખુદા ઓર દુનિયાકી મરજીકે ખિલાફ઼ કરેંગે.

સફ઼દર—મગર નહીં મય અયસા કર નહીં સકતા.

સઈદા—આપ ચાહે તો કર સકતે હુય ઈસ લીયેકે આપકા
દિલ રહમો ઈન્સાફ઼કા માલીક હય ઓર આપ અપને
દિલકે માલિક.

મુસદ્દસ.

મોત ઓર જીન્દગીકે હો તુમ શાહે હુકમરાં,
તુમ ચાહો જીસ્કો કત્લ કરો ચાહે દો અમાં.
દિલ એક બાગ ઓર હો તુમ ઉસ્કે બાગબાં,
અબ બાગબાંકો ચાહિયે અચ્છી તુરેહકા ધ્યાં.
તુખ્મે હયાત બોએકે ન જલે બાજાર લગાઈએ.
ચાહે ગુલાબ ચાહે ધતુરેકા ફૂલ લગાઈએ.

સફ઼દર—લડકી અપની જબાન બન્દકર.

સઈદા—અગર મેરે બદનકા હરએક રૂવાં જબાન બીર હઝ
જબાં હઝાર બરસ તક બોલે.

મુસદ્દસ.

તબભી મેરી ફરીયાદ બયા બન્દ નહોગી,
અલ્લાહકે આગેભી ફુગાં બન્દ નહોગી.
બાદકે લીયે સોઝીશે જાં બન્દ નહોગી.
હમ બન્દ હો લેકિન યેહ ઝબાં બન્દ નહોગી.
જખ્મી હો જીગર ઔર દિલે હમરાઝ ન બોલે,
મિઝરાબ લગે તારપે ઔર સાઝ ન બોલે,

સફદર—જો લડકી મંય કાનુનકી કિતાબોંકો કુમ્હારકા ખીલાના બનાના નહીં ચાહતા જીસ્કો જબ ચાહા બનાયા જબ ચાહા બીગાડ ડાલા.

સઈદા—અફસોસ અગર આપ સઈદા હોતે ઔર મંય સફદરજંગ તો અયસા સખ્ત ઈન્સાફ ન કરતી જો આપ દસ મરતબા ગુનાહ કરકે રહમ ચાહતે તો મંય દસ હજાર મરતબા મઆફ કરતી.

મુસદ્દસ.

અમખ્વાર નહીં હય તો સિતમગરકે બરાબર,
દિલદાર નહીં હય તો વોહ દિલબરકે બરાબર.
બેઆબ હય મોતી તો હય કંકરકે બરાબર,
બેનુર હય હિરા તો વોહ પથ્થરકે બરાબર,
જો શાહ સરે રહમ રસાની નહીં રખતા,
વોહ અયસા સમન્દર હય જો પાની નહીં રખતા.

સફદર—દેખો તુમ્હારે ભાઈને કાનુનકે ખિલાફ કીયા ઔર તુમ મેરે હુકમકે ખિલાફ કરતી હો.

સઈદા—કાશ જીસ્તરહ મંય આપકે હુકમકે ખીલાફ કરતી હું ઉસીતરહ આપ ખુદાકે હુકમકે મવાફિક ઔર ઈન્સાફકે ખિલાફ કરતે.

સફદર—તો કયા હોતા.

સઈદા—તો બ્યાહ હોનેસે પહેલે, એક ઔરતકો બેવા હોનેસે બચાલે ઔર એક બે બાપકે બચ્ચેકો બાપ અતા ફરમાતે બે ભાઈકી બહનકો ભાઈ દિલાતે આપ ખુદ મેરે ભાઈકી જગેહ સમઝતે તબ આપપર પુરી તરહ હોજાયગા કિ શાહોકે રહમ બહેતર હય યા ઈન્સાફ.

સફદર— મુસદ્દસ.

રિહાઈકીશી જો વોહ હય ફંસાવકી સુરત,
બિગાડતી હય વોહ જો હય બનાવકી સુરત.
બહોતસી દેખી ઉતાર ઔર ચઢાવકી સુરત,
મગર મીલી નહીં કોઈ બચાવકી સુરત.
તુમ્હીં બતાવ કે ઉસ્ને ગુનાહ કીયા કે નહીં,
ખીલાફે કાયદા ઔર હુકમે શહ કીયાકે નહીં.

સઈદા—બેશક કીયા ઔર બડા ગુનાહ કીયા મગર કિસ્ને.

સફદર—તુમ્હારે ભાઈને.

સઈદા—નહીં બલ્કે ઇન્સાને નાસ્ઝાઈને અગર ઇન્સાન ગુનાહકે પાબન્દ ન હોતે તો આજ તુમ્હારે કાનુનકી કચેહરીયાં ઔર અદાલતોં કે ફાટક બન્દ હોતે ઈસ લીયે.

મુસદ્દસ.

રાહત જહાંકો દેકે ઈજ્જત વુસુલ કીજે,
કાનોંકો રંજો ગમકે ઈશરતકા ફુલ દીજે.
ઈન્સાન ભુલતા હય ઉસ્કો કુબુલ કીજે,
સો ભુલ કીજીએ પર એક યેહ ન ભુલ કીજે.
જુર્મો ગુનાહકે ગરચે હમમેં ન રીશ્તે હોતે,
તો આદમીકે બદલે હમ સબ ફીરીશ્તે હોતે.

સફદર— રૂબાઇ.

સુલતાની કુછ નહીં હય સતાઈશકે વાસ્તે,
શાહી નહીં મીલી હય નુમાઈશકે વાસ્તે.
હરગિજ ન જુર્મ ઉસ્કા કરૂંગા મઆફ મંય,
આ જાય ગર ખુદાભી સિફારીશકે વાસ્તે.

સઈદા—અફસોસ કયસી સખ્ત તલાશી કયસી નાઈન્સાફી દેખિયે મેરી તરફ દેખિયે. હજારોં નેકાયોંસે જો આરામ ન હોગા, હજારોં ઈન્સાફોંસે જો ગુનાહ તમામ ન હોગા, હજારોં લડાઈયોંસે જો કામ ન હોગા હજારોં સુલહોંસે જો નામ ન હોગા વોહ હો સકતા હય.

સફદર—કિસ્સે.

સઈદા—રહમ ! રહમ !! ઓર રહમસે !!!

સફદર—મંય નહીં જાનતા કે રહમ ક્યા ચીજ હય ઓર ઈ-
સ સફદર લોગોંકો અઝીઝ હય.

સઈદા—રહમ નેકીકે ચશ્મેકા આબેહયાત હય ગુનહગારોંકે
લીયે રાહે નજાત હય. જન્નત મેં દાખિલ હોનેકા નવીશ્તા
હય, ગુમરાહોંકો રાહેરાસ્ત દિખાનેવાલા ફરીશ્તા હય
અગર તુમ ખુદાકી મરજી ટટોલો ઓર નેકીકી કિતાબ
ખોલો તો ઉસમેં તુમ્હેં સિર્ફ એકહી લફ્જ મીલેગા.

સફદર—વોહ ક્યા ?

સઈદા—રહમ ! રહમ ! ઓર રહમ.

મુખમ્મસ.

એક દિલ શામસે યું તા બસહુર જલતા હય,
જીસતરહ આગ લગાનેસે શજર જલતા હય.
અયસી સોઝીશ હય કે નાલોંસે જીગર જલતા હય,
ચશ્મપુર આબ હય ઓર ઉસપે જીગર જલતા હય.
કીજીએ રહમકે બરસાતમેં ઘર જલતા હય.

શફદર—બસ બસ રહમકે નામકો જ્યાદા ન બોંકો.

શએર.

ન હોગી ખબર જો રહમકા કલામ આયા,
જલેગે હોંટ જબાંપર જો અયસા નામ આયા,

સઈદા—તો ક્યા વોહ જરૂર મારા જાયગા.

સફદર—એક બાર નહીં બલ્કે હજાર બાર સર ઉતારા જાયગા.

સઈદા—ક્યા અયસી ખુદ ગરજી?

સફદર—હાં હમારી મરજી.

સઈદા—આખીર સબબ.

સફદર—ચુપ બે અદબ.

ટેબલો.

બાબ પહેલા ખત્મ.

બાબ દુસરા   પરદા પહેલા.

શયદાખ.ાનકા મકાન.

(બ.ખશુકા ગાતે હવે આના.)

બ.ખશુ— ગાના.

કૈસા પાયા હય આક.ા કરના પડ.તા હય ફાક.ા હય ફુટે હમારે કરમ,

કામ કરકે હારા દિનરાત, માંગો તનખ.ાતો દેતા હય લાત.

હાથ આયા હય માલીક બદજાત હય હાય હાય—

રહો હરદમ તૈયાર, મરો કરકે બેગાર, લાત ઘુસોંકી માર. ખાવ જુતી પયજાર

મગર કિસ.મતકી બાત ફીરભી ખ.ાલી હય હાય હાય.

શયદાખ.ાન—(અન્દરસે) બ.ખ.શુ અય બ.ખશુ નાબકાર.

બ.ખશુ—જી હ.ાજી.ર હું સરક.ર. (આના શયદાખ.ાનકા).

શયદાખ.ાન—ચુંકે મંય ઈસ વક.ત એક મુક.દ્દમેકી તહ.કી કાતકો જાતા હું અગર કોઈ મુઝસે મિલને આય તો કહેદેનાં કે નાજી.મ સાહ.બ બારા બજેસે પેશ્તર નહીં મિલ સકતે સમઝા.

બખ.શુ—જીહાં સમઝા. (જાના શયદાખ.ાનકા) ખુ.દા જુઠ ન બુલાએ સાડે. સતાઈસ દરજન શહેરોંકી. ખ.ાક ઉડ.ાઈ તબ ઈસ અમીરકે હાં નૌકરી પાઇ. જો તનખ.ાહ કે એવ.જ કોરા ટાલતા હય. ચુપ રહો તો બડે. ભાઈ માંગો તો જુતા સંભાલતા હય.

શેરખ.ાં—(બાહિરસે) દરવાજા. ખોલો.

બખ.શુ—કૌનહો પહેલે અપના નામ તો બોલો ?

શેરખ.ાં—એડે તો મંય હું.

બ.ખશુ—અજી કૌન હો આપ ?

શેરખ.ાં—તુમ્હારા બાપ.

બખ.શુ—અરે મેરા બાપ તો મુદ્દતસે ક.બરસ્તાનમેં સોતા હય તુ કોંન હય જો ઉસ્કે નામકો રોતા હય.

શેરખ.ાં—અરે ખોલતા હય યા લું ફન્દા.

બખ.શુ—લાહૌલ વલાકુવત આદમી હય યા ઉલ્લુક પઠા.
(કિવાડ. ખોલકે લાના.)

શેરખાં—કયું બે ખરલન્ઠન સગે કશમીર દરવાજા. ખોલનેમેં ઇતિની તાખીર.

બખ.શુ—કયા આપહીકા નામ હય જો આપને દીયા. મગર હય તો બહોત બડા.

શેરખાં—(તેવર બદલકર) કયા કહા.

બખ.શુ—બન્દા પરવર મંયને તો કુછ નહીં કહા, આપહીને ફરમાયા જો કુછ ફરમાયા મુઝે તો ઉતના બડા નામ યાદભી નહી રહા. જરા ફિર ફરમાઇએગા.

શેરખાં—મરદુદ એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાબિલ હય.

બખ.શુ—કયા યેહ દુકડાભી ઉસી નામમેં મિલા હુવા હય. જબ તો બહોતહી બડા હય.

શેરખાં—કયું તુ મુઝે નહીં જાનતા.

બખ.શુ—હુજુર મુઝે તો છોટાસા નામ બતા દીજીએગા ઇતના બડા નામ મુઝે યાદ નહીં રહેગા.

શેરખાં—શેરખાં દારોગએ જેલ.

બ.ખશુ—મીયાં ઇસમેંભી હય થોડીસી ઝમેલ.

શેરખાં—તો ફિર હુજુર કહો હુજુર.

બ.ખશુ—એહ તો બહોતહી છોટા હો ગયા. ઇસમેં થોડા મંય બઢાદું.

શેરખાં—તુ કયા બઢા દેગા.

બખ.શુ—હુજુર માદએ લંગુર અકલસે દૂર, હિમાકતસે ભરપૂર.

શેરખાં—બસ ખામોશ હોજા નહીં તો (તુપંચા દિખાકર)

બ.ખશુ—બહોત અચ્છા સરકાર બહોત અચ્છા.

શેર.ખાં—બતા તેરા આકા કહાં ગયા.

બખ.શુ—કૌન નાજીમ સાહબ વોહ તો બારાહ બરસ કે પેશ્તર આપકો નહિ મિલ સકતે.

શેર.ખાં—કયા બારાહ બરસ કે પેશ્તર.

બ.ખશુ—જીહાં બારાહ બરસકે પેશ્તર.

શેર.ખાં—અબે ક્યા બકતા હય કાબુલકે ગધે.

બ.ખશુ—હુ.જુર મંય ક્યા બકતા હું એહે તો ઉન્હોહીને કહે દીયા હય.

શેર.ખાં—મરદુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાબિલ હય, અબે અ.હમ.કકે ટટ્ટુ ક્યા કહા હય.

બખ.શુ—યહી કે જબ કોઈ મુઝસે મિલને આય તો કહે દેના કે ના.જીમ સા.હબ બારહ બરસસે પેશ્તર નહીં મિલ સકતે.

શેર.ખાં—મરદુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કા.બિલ હય, અબે બારહ બરસસે પેશ્તર યા બારહ બજેસે પેશ્તર.

બખ.શુ—હાંહાં બારહ બજેસે પેશ્તર મગર યહાં આપ કિસ લીયે તશરીફ લાયે.

શેર.ખાં—સિર્ફ મુલા.કાતકે લીયે.

બ.ખશુ—તો .ખયર મુલાકા.તતો આપને મુઝસે કરલી અબ જો કુછ પયામ હો મુઝસે ફરમાદીજીયે. મંય ઉનસે કહે દુંગા.

શેર.ખાં—કમબ.ખ્ત અયસાહી કહેદેગા જયસે બારહ બજેકા બારહ બરસ કહેતાથા.

બ.ખશુ—જી નહીં (શેર.ખાંકો ઉંગ્લીસે બતાકર) અયસા નહીં હું ગધા.

શેર.ખાં—ક્યું બે મુઝે હય કહેતા ગધા.

બખ.શુ—(બગૌ.ર દેખ) હુ.જુરકે દુમતો નહીં હય ફિર હુ-જુરકો કયસે કહેતા ગધા. ક્યા બે દુમકાભી હોતા હય ગધા.

શેરખાં—મરદુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કા.બિલ હય. (અન્દરસે ના.જનીકા પુકારના.)

ના.જની—અરે બ.ખશુ અય બ.ખશુ .જરા દેખતો અન્દર કૌન પુકારતા હય ?

બ.ખશુ—અચ્છા સરકાર અચ્છા (શેર.ખાંસે) હુ.જુર .જરા .ખડે રહિસ મંય અભી આતાહું (જાના બ.ખશુકા).

શેરખાં—મરદુદ એકદમ ગોલી મારને દેનેકે કા.બિલ હય.મંય યહાં ઇસલીયે આયાથા કે ઉસ ના.જીમસે કહુંગા કે

મેરી જોરૂ ફિરના જો મેરી શિકાયત કરને આય તો
ઉસપર યકીન ન લાના સો વોહ ઉલ્લુકા પઠા કહીં
ચલતા હુવા (નાજનીંકા હાથમેં તસવીર લીયે હુવે
આના. શેરખાં નાજનીકો દેખ ખુદસે) યેહ ઔરતતો
એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાબિલ હય કયસી પ્યારી
શકલો શમાયલ હય. અબ ઇસસે કીસી તરહ બાત
કરના ચાહિયે. (નાજનીસે) બેગમ સાહબ યેહ તસવીર
મંયભી દેખ સકતા હું.

નાજનીં—જીહાં દેખિયે કયા આપ ઇન્હે પહેચાનતે હંય.

શેરખાં—(તસવીર દેખ) પહેચાનતા તો હું મગર, મરદુદ એક-
દમ ગોલી મારનેકે કાબિલ હય. (તસવીર ફેંકદેના.)

નાજનીં—કયા કહા? (આના બખશુકા.)

શેરખાં—કુછ નહીં બેગમ સાહિબા બુરા ન માનીએગા યેહ
મેરા દીયા કલામ હય. ઔર યેહ મરદુદ જીસકી ત-
સવીર હય નિહાયતહી બદઅંજામ હય. દિનરાત ચક-
લેમેં ભટકતા હય રાસ્તા ચલતે ઔરતોંસે અટકતા હય.

નાજનીં—જનાબ યેહ તો મેરે શાહકી તસવીર હય. જો
યહાંકા અમીર હય. વોહ કોઇ ઔર હોગા રિઝાલા,
ચકલોંમેં ખાક ઉડાનેવાલા.

શેરખાં—ખબર આપકા શાહર હો યા ભાઇ મુઝે ઇસસે કયા
મંય જો કુછ જાનતાથા વોહ કહે દિયા [બખશુસે]
દેખ બારા બજે તેરે આકા આય તો કહે દેનાકે મુ
ઝસે મિલે બગયર ન જાયે.

બખશુ—બહોત અચ્છા બહોત અચ્છા કહે દુંગા. [જાના
શેરખાંકા] બેવકુફ કહીંકા મુઝે ઉલ્લુ બનાને આયા
થા મગર મંયનેભી કયસા ઠીક કીયા.

નાજનીં—યા રબ્બે જુલજલાલ મેરે શૌહરકા અયસા બેહુદા ખ્યાલ.

ગાના.

સૌતન ઘર જાએ ઘર જાએ પિયા બયરન ઘર જાએ,
યેહ મોરે નયના મુખ દરશન બિન તરસાયે. પિયા-
બેવફાઓંકે ખુદા પાલે ન ડાલે દિલકો,

મૌત આપ જો કીયા ઈનકે હવાલે દિલકા,
રતીયાં કાલી સેજીયાં ખાલી છોડે કયું ધામ, માનોજી શામ,
તનમન તરસે, અંસુવન બરસે, આપર ઘરસે થરથર ડરશે.

જીયરા ઘભગાવે—(આના શયદા ખાનકા.)

શયદા ખાન—ઓહો તુમ ઈધર ખડી હો મેરી જાન. (ગલેમેં બાહેં ડાલને ચાહતા.)

નાજની—ચલો અલગ રહો મુજપર હાથ ન ધરો મુજસે બાત ન કરો.

શયદા ખાન—કયું કયું ખયરતો હય કયસી ખફા હો.

નાજની—જરા ગીરેબાનમેં મુંહ ડાલકર દેખો નજરસે નજર મીલાવ.

શયદા ખાન—નજરસે નજર મીલાના કયસા કહોતો હોંટસે હોંટ મીલાદુ.

નાજની—બસ દુરહીસે બાતેં બનાના મેરે પાસ ન આના ગયર ઔરતોંસે આંખેં લડાના ચકસેંકી ખાક ઉડાના ઔર સામને સીધા સાદા બન જાના.

શયદાખાન—(ખુદસે) હાય હાય ઈનકો કયસા માલુમ હો ગયા (નાજનીસે) પ્યારી એહ આજ તુમ્હેં કયા હો ગયા.

નાજની—હાં કયા હો ગયા, આજ મંયને તુમ્હારા કચ્ચા ચિઠ્ઠા સુન લીયા અભી એક શખસ તુમસે મિલને આયાથા વોહ સબ તુમ્હારી સરગુજીસ્ત કહે ગયા.

શયદાખાન—(ખુદસે) અરેરેરે એહતો બાત બીગડી જાતી હય, અબ કોઈ ચાલચલની ચાહિયે (નાજનીસે) પ્યારી તુમ્હને નહીં મંયનેભી અકસર લોગોંકી જબાની અયસાહી કુછ સુના હયમગર અસ્લ હાલ કોઈ નહીં જાનતા.

નાજની—વોહ કયા.

શયદાખાન—એહકે આજકલ ઈસ શહેરમેં એક બદમઆશ આયા હય જો બિલકુલ મેરી હમ શકલ હય. ઉસ્ને તો એહ રંગ મચાયા હય, ઔર લોગોંકા શુબહ મુજ પર આયા હય.

બખશુ—વાહ મીયાં ચાલ અચ્છી ચલી.

નાઝની—ફિર તુમ ઉસકો ગિરફતાર કયું નહીં કરાતે જેલ-
ખાને કયું નહિ ભિજવાતે.

શયદાખાન—મંય આજહી ગિરફતાર કરતાહું આજહી જે-
લખાને ભિજવાતાહું (જાતે હુવે) કયસા ઝાંસા દીયા
(જાના શયદાખાનકા)

નાઝની—બખશુ તેરી સમઝમેં કુછ આયા.

બખશુ—જીહાં અચ્છી તરહ સમઝમેં આયા. યઅની આ-
પકો ઉલ્લુ બનાયા ઓર અપના પીછા છુડાયા.

નાઝની—સચ કહા વલ્લાહ સચ કહા, મેરી સમઝમેંભી
કુછ અયસાહી આયા (ફિત્નાકા બાહિરસે આવાજ દેના.)

ફિત્ના—(બાહિરસે) કોઈ અન્દર હય ઇન્સાન.

બખશુ—કોન હય મહેરબાન ? (ફિત્નાકા આના).

ફિત્ના—કયા નાઝીમ સાહબ મકાનમેં નહીં હંય.

નાઝની—જીહાં હંય આપ કહાંસે તશરીફ લાઈ હંય.

ફિત્ના—બન્દી બીસમાર ખાનકે મોહોલ્લેસે આઈ હય. અપને
શોહરકી ફરીયાદ લાઈ હય.

બખશુ—(ખુદસે) તબતો જરૂર બીસમારખાનકી જાઈ આ-
લીસ મારખાનકી લુગાઈ હય.

નાઝની—તો કયા આપકા કોઈ શોહરભી હય.

ફિત્ના—જીહાં મેરા એક શોહરભી હય.

બખશુ—તબ કયા કીસીકે બીસ શોહર હોતે હંય જો આપકા
એક શોહર હય.

નાઝની—આપકી કયા ફરીયાદ હય.

ફિત્ના—ઠયા કહું દિનરાત મુજકો સતાતા હય, મારતા હય,
ધાડતા હય, સેંકડોં ગાલીયાં સુનાતા હય.

બખશુ—તો કયા આપ એહ ચાહતી હય કે નાઝીમ સાહબ
ઉસે ઉલાકર ફાંસી દેદે.

ફિત્ના—જી. મેરા ઉસસે પીછા છુડાદે, મુઝે તલાક દિલાદે.

નાઝની—નહીં નહીં જહાંતક હુવે નિભાઓ, તલાકકા નામ
જબાનપર ન લાવો. તલાક લેકર કહાં જાવગી.

બ.ખશુ—દુસરે .ખસમકે ઔર કહાં.

ફિત્ના—મુઝે કહીં આને જાનેકી .જરૂરતહી કયા હય.

નાજનીં—તો કયા કોઈ ઔર સૂરત હય ?

ફિત્ના—જીહાં .જુહુરનામી એક જવાન નિકાહ કરનેકો તૈયાર હય.

બ.ખશુ—[ખુદસે] દુસરા બ.ખશુ ખિદમતગાર હય [આના શયદાખ.ાનકા]

શયદાખ.ાન—બખ.શુ બખ.શુ.

બ.ખશુ—હુજુ.ર હુ.જુર.

ફિત્ના—કૌન .જુહુર ?

શયદાખ.ાન—[ખુદસે] ઉફ્ ગ.જ.બ હુવા ઇસે યહાં કૌન લે આયા.

ફિત્ના—(શયદાખ.ાનકો બતાકર) ઇસે યહીતો હય વોહ જુ-હુર. જો મેરે સાથ શાદીકા કૌલ હારા.

શયદાખ.ાન—(ખુદસે) બાપરે .ગ.જ.બ હો ગયા (ફિત્નાસે) કકકક કિસને.

ફિત્ના—તુને મુવે તુને ઔર કિસને મુવે ઇતની જલદી ભુલ ગયા અભી તો એક હફતાભી નહીં ગુ.જરા.

બ.ખશુ—અરે નેકબ.ખ્ત દેખકર બાતેં કર યેહ હય ઇન્હીં બેગમ સા.હિબાકે શૌહર.

ફિત્ના—તો ફિર .જુહુર કૌન હય બદગૌહર.

શયદાખ.ાન—(.ખુદસે) અબ કયા કરૂં મેરે વાલી.

બખ.શુ—આઠ આનેકી અફ્સુન મંગાઇ ઔર ચુપકેસે ખાલી.

શયદાખ.ાન—અરે મેરા નામ હય અમીર શયદાખ.ાન, વોહ .જુહુર કોઈ ઔર હુવા ગન્દા હોગા.

ફિત્ના—સચ કહા તુને તો બીબીકે ડરસે બાત બનાઈ મેરી આંખોં મેં હય કયા ચરબી છાઈ. ઔર જો મંય દિખાઉં તેરી કોઇ નશાની.

બ.ખશુ—હાં હાં યેહ બાત માની.

શયદાખ.ાન—(.ખુદસે) .ગ.જબરે યેહતો ઢેલેકા ઘર મટ્ટી હુવા જાતા હય. અબ યહાંભી વહી હમશકલ નાલા કુક.સ

चलना चाहिये. (नाज़नीं से) ओहो मंय समजा, शायद इसनेभी उसी मेरे हम शकलसे धोका खाया.

फ़ित्ना—हमशकल.

नाज़नीं—हां बहुन यहे सुननेके क़ाबिल हय नक़ल इस शहरमें एक बदमआश आया हय जोहु बहु इनका हमशकल हय.

फ़ित्ना—(हंसकर) इनका.

शयदाख़ान—जीहां मेरा और हमशकल होनेकी वजहसे लोग मुजपर करते हंय शुब्हे.

नाज़नीं—अयसा हय तो रहम करना बेकार हय.

शयदाख़ान—अलबत्ता वोह मुजी क़ाबिलेदार हय कोतवाले शहेर अनक़रीब उसको पकडकर लाता हय और बन्दा उसको सुलीपर खिंचवाता हय. (जाते जाते) भाग बच्चा शयदा नहीं तो सारा भेद खुल जायगा. [शयदाख़ानका चलदेना].

नाज़नीं—[फ़ित्नासे] क्युं बहन तुम कयसे चुप खडी हो.

फ़ित्ना—चुप न होउं तो कया करूं झुठे के आगे सच्चा रोमरे वही मसल हय.

नाज़नीं—अच्छा तुम्हारी बातका कोइ वुजुद हय.

फ़ित्ना—अजी वुजुद कयसा [अंगुठी दिखाकर] यहे अंगुठी उसकी नशानी मौजुद हय.

नाज़नीं—[देखकर] हां हय उसीकी.

बख़्शु—और कया होती मेरी.

नाज़नीं—अच्छा बहुन अब तुम मेरे साथ चलो.

फ़ित्ना—नहीं नहीं अब मुझे इजाज़त दो.

नाज़नीं—अभी इजाज़त कयसी ज़रा तमाशा तो देखलो.

बख़्शु—हां हा देखलोजी साहिबा देखलो. [जाना सबका.]

બાબ દુસરા.   પરદા દુસરા.

આરામ ગાહ.

(સફદરજંગકા એકરારીમેં દિખાઈ દેના.)

સફદરજંગ—ઉફ્ યેહ ક્યસા અજાબ. ક્યસા પયચો તાબ, દિનકો ચયન ન રાતકો ખ્વાબ બદન સુનસુનાતા હય, દિલ ગભરાતા હય.ક્યા મોસમકી-ગરમીકા અસર હય મગર ગર કિધર હય. નહીં હય. જરૂર હય વર્ના આંખોંસે ધુંવાં ક્યું નિકલતા હય. હાથ પાઉં ઠંડે હય. મગર કલેજા ક્યું જલતા હય.

શએર.

ન આંખ ઝપકે ન નીંદ આવે ન એકદમ હય સુકુન મુઝકો,
કીસીને યાતો સહર કીયા હય હુવા હય વર્ના જુનુન મુઝકો.
(જહાંદારશાહકા નૌકરકે લિબાસમેં, આના) ક્યું ક્યા દરકાર હય.

જહાંદારશાહ—કલ જો લડકી આઈથી આજ ફિર સલામકી ઉમ્મીદવાર હય.

સફદરજંગ—કૌન સઈદા.

જહાંદારશાહ—જીહાં વહી આફત રસીદા. (સવદરજંગકા બુલાનેકા ઇશારા કરના, જહાંદારશાહકા જાના.)

સફદરજંગ—કાન આતી હય સઈદા, યા ખુદા મેરા દિલ ક્યું ઉછલતા હય, આહ કોઈ મેરા કલેજા મલતા હય. મગર ક્યું ? ક્યા ઉસ હસીન ઔરતકી સૂરત, ક્યા ઉસ ખુબસૂરત દેવીકી મુરત મેરે દમાગકે બુતખાનેમેં પુંજી જા રહી હય. ક્યા ઉસ મટ્ટીકે ચાંદ, ક્યા ઉસ ખાકી આફતાબકી રાશની, મેરી આંખોમેં જુલ્વે દિખા રહી હય. નહીં નહીં કભી નહીં, કિસી ઘડી નહીં. ચાહે હુસ્નો ઈશ્કમેં ફંસાનેકે લીયે જન્નતકી હુરેંસે નાજો અન્દાજ માંગ લાએ. ચાહે તમામ દુનિયાકી ખુબસૂરતી સઈદા બનકર આય, મગર એક ઈન્સાફકી આશીક તબીઅતકો કભી અપના શયદા નહીં બના સકતી. સફદરજંગ જયસે મજબુત સખ્ત

ઔર પથ્થરકા દિલ રખને વાલેપર આપની દિલફરેબીકા નકશ જમા નહીં સકતી, મગર આહ ! ફિર ભી તબીઅતકા ગયર હાલ કયું હુવા જાતા હય. સઈદાકે આનેસે દિલ કયું ખૌફ ખાતા હય. આવ આવ તમામ જુર્મોં ગુનાહૉકે મુહાફિજ ફરીશ્તા મેરી મદદકો આવ. બચાવ મેરે ઈસ્તિકલાલકો તશવીશકી જિદોંસે બચાવ. ઈતમીનાનકો પરિશાન ખયાલોંપર ફતહ દિલાવ યા ઉસ ખુબસુરત તસવીર પર બદસૂરતીકા રંગ ન મલદો યા મેરે દિલકો કુચલદો. એક પથ્થરકે ટુકડેસે બદલદો (સઈદાકા આનકર સલામ કરના) કૌન આઈ.

સઈદા—ગરીબ જમીલકી માજાઈ.

સફદરજંગ—કયા હય કયું ફિર આઈ.

સઈદા—હુજુરકી ખિદમતમેં કુછ ઈલ્તેમાસ હું લાઈ.

સફદરજંગ—કયા ઈલ્તેમાસ હય વહી ભાઈકા પાસ હય મૌતકા હિરાસ હય, યા કોઈ ઔર અમરે બે આસાસ હય.

સઈદા—જી નહીં વોહ નહીં બલકે ઈસ મરતબા મંય અપની લડખડાતી હુઈ જબાન ઔર કાંપતે હુવે હોંટોંસે કુછ ઔર અર્જ કરને આઈ હું. આપ કે લીયે એક બેશ કિંમત રૂશવત લાઈ હું.

સફદરજંગ—કયા રૂશવત ? ઓ ચાલાકે જમાના. ઈન્સાફકેવાર રૂશવતકી ઢાલસે ચાહતી બચાના.

સુસદ્દસ.

સૈયાદ બનકે આઈ હય તુ અપને ખ્યાલમેં,
ઈન્સાફકો ફંસાતી હય રૂશવતકી જાલમેં.
વોહ આંખ ફોડદું જો ઉઠે શૌકે માલમેં,
વોહ પાઉં તોડદું જો ચલે અયબ્રી ચાલમેં.
નફરત હય ગંજો માલસે અપની સરિશતમેં,
રૂશવતમેં ગર મિલેતો ન જાઉં બહિશ્તમેં.

સઈદા—જી નહીં મય આપકો વોહ ખજાના દેને નહીં આઈ હું જીસને ફિર ઔનકો મછલીયોંકી ખોરાક કીયા

નમરૂદકા હાલ ઇબિરતનાક કીયા, જીહુ.ાકકો હલાક કીયા.
ફ.ારૂનકો તહેઆ.ક કીયા.

મુ.ખમ્મસ.

જીસ્કો પાકરકે બશરને નેકકારી છોડ.દી,
દોસ્તદારી ગ.મગુસારી શર્મસારી છોડ.દી.
કાફરે મુતલક. બના ઓર દીનદારી છોડ.દી,
સરકશી શેવા બનાયા ઇન્કેસારી છોડ.દી.
ખ.ાકકે પુતલેને અપની ખ.ાકસારી છોડ.દી.

સફદરજંગ—(ખુદસે) યા .ખુદા કયા અચ્છા હોતા જો મંય ઇસ જા.હિદ ફરેબ લડ.કીકી .જયાદા બાતેં સુનનેકે લીયે મજબુર નહોતા. યા ઇસકે ચહેરેકી કિતાબમેં .હુસ્નો ઇ.શ્ક.કા મજ.મુર નહોતા. યા મેરે કાનોંમેં સમાઅ.ત યા આંખોંમેં નુર નહોતા. [સઇદાસે] અચ્છા લડ.કી બતા-વોહ કૌનસા ખ.જા.ના હય, જો તમામ દુનિયાકે ખ.-જા.નોંસે બેમિસ્લો યગાના હય.

સઇ.દા—માયુસ, શકિસ્તા, બરબાદ, ઓર ગ.રીબ દિલકી દુઆ.

મુસદ્દસ.

હય વ.ક્તે ર.હમ કરો કામ કુછ ભલાઇકા,
દુ.આ મંય તુમકો દું તુમ .હુકમદો રિહાઇકા.
.અજીબ .હાલ હય તક.દિરકી બુરાઇકા,
ઇધર હય બાપકા .ગમ ઓર ઉધર હય ભાઇકા.
જીગરકા દા.ગ હય યું દિલકે દા.ગકે નજ.દીક,
ચિરા.ગ જયસે હો રૌશન ચિર.ગકે નજ.દીક.

સફદરજંગ—લડ.કી અગર કા.નુન અયસી જ.બાની બાતોંપર અપનાઇન્સાફ બેચનેકેલીયે આમાદા હોતા તો આજ અદા-લતકે મકાનસે પનસારીકી દુકાનકા મરતબા .જ્યાદા હોતા.

રૂબાઇ.

યહી .હાલત હુવા કરતી અગર ફરમા રવાઓંકી.
યુંહી બિકતા અગર ઇન્સાફ દૌલતપર દુઆ.ઓંકી.
તો જીતની આજકલ દુનિયામેં કા.નુની કિતાબેં હય.
વર.કસે ઉનકે બનીયે બાંધતે પુડીયા દવાઓંકી.

સઈદા—અફસોસ જહન્નમકો ગુનેહગારસે, મૌતકો બિમારસે, શયતાનકો ઈન્સાનસે, કુફ્રકો ઈમાનસે, ઈતની દુશમની ન હોગી, જીતની આપકો હમદર્દી ઓર રહમકે નામસે દુશમની હય. ખુદા જાને અયસી સંગદિલ તબીઅત કિસ પાની ઓર મટ્ટીસે બની હય. બખયર સલામ અય નેક બખ્ત નેકનામ સલામ.

મુસદ્દસ.

તેરે દરબારમેં આઈથી ઉમ્મીદે કરમ કરકે,
રિહા કરતા હમ તુ મુજકો અસીરે દામે ગમ કરકે.
કમર બસ્તા રહમ પર હો જફાએં અપની કમ કરકે.
ન ફલ પાએગા જાલિમ દેખ બેકસપર સિતમ કરકે.
મુઝે માયુસ લૌટાતા હય થરથે ચશ્મે નન કરકે,
સરે ઉમ્મીદ છોડા તુને બિલ આખિર કલમ કરકે.

અફસરજંગ—જાનેદું કયા ઇસે જાનેદું; મગર મેરા દિલ કહેતા હય કે બગયર અપના દિલ દિખાએ ન જાનેદું. અય નેકી ઓર બદીકે પયદા કરનેવાલે, ઈન્સાફ ઓર ઈમાન તેરે હવાલે. (સઈદાસે) ઠહેર અય હુર લડકી ઠહેર [ખુદસે] એ ગોયાઈ યારી કર, એ જબાં મદદગારી કર. [સઈદાસે] અય લડકી ભલા તુ ઓર કોઈ ચીજ રૂશવતમેં દે સકતી હય.

સઈદા—હુજુર એક ગરીબ લડકી દુઆઓંકે સિવા ઓર કયા રખતી હય.

અફસરજંગ—[ખુદસે] હુજુર ! અય કિતાબે ગુરૂરકે નાપાક હર્ફ એક બેજા હર્ફ ? કાશ હુજુરકે બદલે મેરા નામ આશિકે રંજુર હોતા તો મંય ઈન હયાત બખ્શ હોંટોંસે સુનકર કયસા મસરૂર હોતા, [સઈદાસે] ફર્જ કરો કે તુમસે અગર કીસી અયસી ચીજકા સવાલ હો જો તુમ્હારે પાસ ફિલહાલ હો.

સઈદા—મેરે ખયાલસે તો મેરે પાસ કોઈ અયસી ચીજ નહીં ઓર અગર હય તો પ્યારે ભાઈસે જ્યાદા અઝીઝ નહીં.

મુખમ્મસ.

મેરે ભાઈકા જો ઇસ હિલેસે બેડા પારહો.
મોકુસે હે વીજીઓ જો શયમેરી દરકારહો.
બહુરહો યા બરહો યા સહરાહો યા ગુલજારહો,
દરહો દીવારહો આંગનહો યા ઘરબારહો.
સબ ન દેદું મંય તો મુઝપર ઉસ ખુદાકી મારહો.

સફદરજંગ—તો જો કુછ મંય માગુંગા પાઉંગા.

સઈદા—બેશક મ્હે તાબએ ફરમાન, માલોમકાન, સાજો સામાન, જીસ્મો જાન, બલકે દો જહાન નજર કરનેકો તૈયાર હય. અલબત્તા દો ચીજો કે દેનેસે ઇન્કાર હય.

સફદરજંગ—ઇન ચીજોંકા નામો નશાન?

સઈદા—એકકા નામ ઇસ્મત, દુસરેકા ઇમાન.

સફદરજંગ—ઇન ચીજોંકો લેકર ક્યા કોઈ નફઅ ઉઠાયગા ઓઢેગા યા બિછાએગા. મગર બિલફર્જ ઉનમેંસે કીસીને કોઈ ચીજ ચાહી.

સઈદા—તો વોહ મુઝસે લઅનત પાયગા ઔર ખુદાસે રૂસિયાહી.

સફદરજંગ—અગર તુમ્હારા અયસાહી ખયાલ હય તો તુમ્હારે ભાઈકા છુટના મહાલ હય.

સઈદા—એક ક્યા મગર હજાર ભાઈ હોં તો મંય સબકો અપને હાથોંસે ફાંસીપર ચઢાઉંગી મગર ઇન દોનો ચીજોમેંસે એકકો ન ગવાઉંગી.

સફદરજંગ—તુમ્હારે ભાઈને સખ્ત ગુનાહ કીયા હય.

સઈદા—સચ હય.

સફદરજંગ—ઔર બહોત બડા ગુનાહ કીયા હય.

સઈદા—યેહ સચ હય.

સફદરજંગ—ઔર ઉસ ગુનાહકી તલાફી સિર્ફ દો ચીજોંસે હોતી હય યઅની.

સઈદા—ફાંસી યા રૂશવત.

સફદરજંગ—સચ હય.

સઈદા—બહોત સચ હય.

સફદરજંગ—તો અબ બતાવ કે તુમ અપને ભાઈકો છુડાના
ચાહતી હો યા ફાંસીકે તખ્તે પર ચઢાના ચાહતી હો.
સઈદા—નહીં નહીં મ્હે ખુની નામ જબાનસે ન નિકાલો,
બચાલો મેરે ભાઈકી જાન બચાલો.
સફદરજંગ—તો ફિર રૂશવતકા ઇન્તેજામ કરો.
સઇદા— મુસદ્દસ.
રૂશવતમેં માલો જરકે દિલોજાન ચાહિયે,
યા નક્દ જીન્સસે કોઈ સામાંન ચાહિયે,
યા માલો મુલ્ક મનજીલો અયવાન ચાહિયે,
ફરમાઈયે જો આપકો જીશાન ચાહિયે.
સબ કુછ મંય દુંગી ઉસ્કા રિહાઇકે વાસ્તે,
મ્હે જાનતકભી હાજીર હય ભાઇકે વાસ્તે.
સફદરજંગ—તો મુઝે દો ચીજે ચાહિયે.
સઈદા—વોહ કયા ?
સફદરજંગ—તેરા હુસ્ને મઅશુકાના ઔર જવાનીકા ખજાના.
[સઈદાકા મુંહ બિગાડકર ખામોશ હો જાના] કયું
ખામોશ અય જાન હય.
સઈદા—ઇન્સાનકી શકલમેં તુ કોઈ શયતાન હય.
સફદરજંગ—બદજબાન મુઝે પયછાન કર બાત કર.
સઈદા—ખુબ પહેચાન લીયા અચ્છી તરહ જાન લીયા.
સફદરજંગ—કયા પયચાન લીયા ક્યા જાન લીયા.
સઈદા—યહીકે કાબીલને દુસરી જીન્દગી પાઈ હય, ઇન્સા-
નકે જીસ્મમેં યિસી ખબીસકી રૂહ સમાઈ હય.
સફદરજંગ—મેરી શાનમેં અયસા બેહુદા બયાન મંય
કૌનહું નાદાન.
સઈદા—ફિરઔન યા હામાન.
સફદરજંગ—નહીં અપને મુલકકા બાદશાહ ઔર તેરા સુલતાન.
સઈદા—ચુપ શયતાન બાદશાહોંકે નામકો બદનામ કરને વાલે,
ક્યા બાદશાહ ઉસીકો કહેતે હંય જો રઅયતકી બહુ
બેટી પર બદનજર ડાલે.

મુસદ્દસાત.

શાહ વોહ હય જો રૂઅયતકા હમેશા યાર હય,
શાહ વોહ હય બાપ માંસે જો સિવા.ગમ.ખાર હય,
જો મસિ.હા બનકે ઈ.જાદે વોહ .ખુદ આ.જાર હય,
ગુલ જો હાથો મેં ચુબે વોહ ગુલમનહીં હય .ખાર હય.
શાહ હોકર રંજદે તો વોહ .ખુદાકા .કહર હય,
જો દવાલે જાન વોહ દારૂ નહીં હય જહર હય.

સફ્દરજંગ—અગરચે કહેતે હંય સબ મુઝંકો આ.કિલો દાના,
મગર કીયા હય તેરે .હુસ્નને વોહ દિવાના,
હુવા હય જીસસે યહે તારીક અ.કલકા ખાના,
કે અપને ફ.ર્જ સે ઈસિવ.ક્ત હુ મંય બિગાના.
પર એક હમહી ન અમરે કુ.જુલ કરતે હંય,
જો આદમી હંય વોહ સબ અયસી ભુલ કરતે હય.

[સીનેપરહાથરખકે] ઉફ્ ઈસિ.વકત ઈ.જતિરાબે દિલ તરકકી પર હય.

સઈ.દા—જબ તુમપર યહે બાત જાહીર હય કે કોઈ અયસા આદમી નહી જો ભુલસે .ખાલી હય, તો ફિર યું સમઝ લો કે મેરે ભાઈનેભી એક ભૂલ કી હય. જીસકી મંય મુ.આફી માંગતી હું. મેરા બદનસીબ ભાઈ મુ.આફી માંગતા હય. મેરે મર.હુમ બાપકી રૂ.હ મુ.આફી માંગતી હય. એ ફાની દુનિયાકે મજા.જી બાદશાહ મુ.આફ્ કર, મુ.આફ્ કર, મુ.આફ્ કર.

સફ્દરજંગ—અય લ.ડકી કયું બેહુદા તકરાર કરતી હય.
સચ તો યહે હય મેરી તબી.અત તુઝે પ્યાર કરતી હય.

સઈ.દા—ઈસી પ્યારકે લીયે તુ ગુનાહ કરેગા ગુનેહગાર.

સફ્દરજંગ—કયા મંય ગુનેહગાર, અય બે ગુનાહોંકો ગુનેહગાર બનાનેવાલી, ઈમાનદારોંસે ઈમાન છુડાનેવાલી, નેકોંકો બદીકે જાલમેં ફંસાનેવાલી, દિલ ફરેબીયોંપર દિદાહદલીલ, હુરકી શકલમેં ખોફનાક ચુ.ડેલ તુ ગુનેહગાર હય, જો ફરીશ્તાસીરત ઈન્સાનોંકો મુ.હબ્બત કે જાદુસે શયતાન કર દિખાતી હય. મંય ગુનેહગાર નહીં યહે આંખેં ગુનેહગાર હંય. જીનકી પુતલીયોંકી

સિયાહી બેદાગ દિલોંકો કાલા બનાતી હય. અગર તુ યહાં ન આતી, તેરી શકલ નુરાની, તેરી ઉઠતી જવાની તેરી જાદુભરી યાની, મુઝે દીવાના ન બનાતી. તો મુઝસા આદિલ, મુન્સીફ, બતાઓંકે નામસે જલનેવાલા, નેકીકી રાહપર ચલનેવાલા, કભી ગુનેહગાર ન હોતા, બહિશ્તકી રાહ છોડકર જહન્નમ ઔર ઝીલ્લતકે ગારમેં ગિરનેકો તેયાર ન હોતા.

સઈદા—તો કયા મંય ગુનેહગાર ?

સફદરજંગ—હાં હાં તુ ગુનેહગાર ફિર મંય કહેતા હું કે તુ ગુનેહગાર.

સુખમ્મસ.

શકલો ખુ બુ બયરતે રૂએ કમરસે પુંછલે,
ઝુલ્ફ શબગું આરિઝે રશ્કે કમરસે પુંછલે,
શક અગરહો કુછતો ચશ્મે ફિત્ના ગરસે પુંછલે,
પચચ ખાતે બાલ, બલ ખાતી કમરસે પુંછલે,
અપને હુસ્ન અપની અદા અપની નજરસે પુંછલે.

મુસદ્દસ.

પાપોશસે જો અજમતો શાહીકી શાન જાએ,
ઈમાનો દીનો દાલતે દૌનો જહાન જાએ,
આંખોંસે નુર જીસ્મસે સર તનસે જાન જાએ,
દુશવાર હય કે દિલસે તુ ઔર તેરા ધ્યાન જાએ,
હાં તબ યહે દિલસે હસરતે બાતિલ નિકાલદું.
જબ અપનાં સીના ચારકે યહે દિલ નિકાલદું.

સઈદા—અબ ખ્યાલ કરો કે જીસ પ્યાર કે લીયે તુમ ગુનાહ કરતે હો, ઉસી પ્યારકેલીયે મેરે ભાઈનેભી ગુનાહ કીયા. અગર તુમ્હારે સીનેમેં દિલ આ દિલમેં ઈમાન હો, અગર તુમ સચ્ચે આર ઈમાનવાલે સુલતાન હો, તો પહેલે અપને ગલેમેં ફાંસીકા ફન્દા ડાલો, ફિર મેરે ભાઈકી જાન નિકાલો.

સફદરજંગ—યહે મંય કુછ નહીં જાનતા, જો ચીજ મંય તુજસે માંગતાહું વોહ મુઝે દે, વર્ના મંય તેરે ભાઈકો વોહ સજા દુંગા. જીસકા નામ મોત વ ગજબી મોત હય.

સઈદા—[ખુદસે] યા ખુદા યા ખુદા તુ દેખતા હય કે મંય એક બેકસ હું અગર ઇસ્તિરહ તેરે સામને રોતી ચિલ્લાતી ફરીયાદો જારી મચાંતી, તો વ્હે વોહ આંસુ થે જીન્સે જન્નમકી દહુકતી હુઇ આગ સર્દ હોજાતી [સફદરજંગસે] ઓ બેરહમ શખ્સ તુ વ્હે સમઝતા હય કે મંય ખામોશ રહે જાઉંગી, નહીં નહીં તમામ શહરમેં તુઝે રૂસવા કરૂંગી મંય રોઉંગી, ચિલ્લાઉંગી, મંય વ્હે કરૂંગી, મંય વોહ કરૂંગી. આહ મંય નહીં સમઝ સકતી કે કયા કયા કરૂંગી.

સફદરજંગ—[મુંહપર હાથ રખકર] ચુપ.

સઈદા—લઅનત હય ઇસિ મકકાર દુનિયાકે જાહિરી દિખાવ-પર જો બદીપર નેકીકા મુલ્મઆ ચઢાતે હંય ફરી-રતોંકા લિબાસ ખબીસ રૂહોંકો પહેનાતે હંય.

સફદરજંગ—ચુપ ચુપ.

સઈદા—મકકાર, જઅલસાજ; કમીના, દગાબાજ, તાજ પા ગયા, ઇતરા ગયા.

સફદરજંગ—ચુપ ચુપ ચુપ.

[મુંહ બંદ કરદેના સઈદાકા ચલે જાના બઅદમે સફદરકા જાના.]

બાબ દુસરા. પરદા તીસરા.

કયદખાના.

[જમીલકા મુકૈયદ ખુદકી હાલતપર અફસોસ કરતે દિખાઈ દેના.]

જમીલ— મુસદ્દસ.

વોહ ગમ દિયા કે જીસ્સે હુઈ જીન્દગી વબાલ,
વોહ બાર રખદિયા કે ઉઠાનાભી હય મહાલ,
હમશીરકા ખ્યાલ જવાનીકા હય મલાલ,
અય ચર્ખે બદખસાલ વ્હે કયસી હય તેરી ચાલ
આશિકે જાંબાજકો કુરકતકા ગમ થોડા થા ...
જો અસીરી બન્દ કરકે જોરભી સહ્યા ...

યેહ સજા ખુની, ચોર, જાલીમકો સઝાવાર હય, યા આશીકે નાચારકો. મુલ્‌ઝીમ, મુજરિમ, ગુનેહગારકો દરકાર હય, યા આશિકે બિમારકો. ક્યા જુલ્ફે જાનાંકી જન્ઝીર ઈસ પુરતકસીરકી ગિરફ્તારી કાફી નથી, ક્યા મેહજુરીએ દિલદાર જુર્મકી તલાફી નથી. ક્યા તેગે અબરૂઅવાર ઈસ ગુનેહગારકો મિટા ન સકતાથા. ક્યા તીરે નજર દિલદાર ઈસ જાને જારકો ખપા ન સકતાથા, જો ઝીન્દાને અલમમેં ફંસાયા, દોસ્તોંકો ગમ દીયા, દુશમનોંકો હંસાયા.

મુખમ્મસ.

ક્યસા બેરહુમ તેરે દિલમેં ભરાથા યેહ બુખાર,
કિસ લીયે મુજપે કીયા તેગે જફાકારકા વાર,
ક્યા ન સમઝાથા કે હય ફસ્લે જવાનીકી બહાર,
ક્યા તુઝે ઔર ન થા ગુલશને હસ્તીમેં શીકાર,
મુર્ગે દિલ તુને જો સૈયાદ હમારા મારા. [ગમનાક હોના.]

જહાંદારશાહ—[ખુદસે] આહ ઈસ્કા યેહ હાલ, ઔર સઈદાકા વોહ હાલ, ઈસિકો હિરાસસે આસ, ઉસકો આસસે હિરાસ, અબ દેખિયે કે સઈદા અપના ભાઈકો ક્યા સમઝાતી હય, ક્યસે તસકીન દિલાતી હય.

[જહાંદારશાહકા એક તર્ફ છુપના આના શેરખાંકા.]

શેરખાં—ક્યા તુમ્હારે કોઈ બહન હય ?

જમીલ—જીહાં સઈદા નામી એક બહન હય ક્યા ઉસ્ને ખબર ભિજવાઈ હય.

શેરખાં—નહીં વોહ ખુદ આઈ હય, મંય જાતા હું ઔર ઉસકો યહાં ભિજવાતા હું. [જાના શેરખાંકા ઔર સઈદાકા આના.]

સઈદા—કૌન જમીલ મેરા પ્યારા ભાઈ.

જમીલ—કૌન સઈદા મેરી માં જાઈ, [દોનોંકા એક દુસરેકા મુંહ તકના.]

જહાંદારશાહ—[ખુદસે] આહ યેહ વોહ દિખાવ હય કે પથ્થરભી અગર દેખ પાય તો પાની હોકર બહેજાય.

જમીલ—બહેન દેખિયે અપને ભાઈકા હાલ જરા કિસ મુસીબતમેં હય મુબતિલા.

સઈદા—ભાઈ સબ્ર અખ્તેયાર કરો, અયસે બેસબ્ર ન હો.
જમીલ—સબ્ર કહાં તક સબ્ર કબતક સબ્ર.

મુખમ્મસ.

અબ સબ્રસે તંગ આગયા ઔર જાનસે હું આરી,
એક આરઝુએ દીલથી હમશીર તુમ્હારી;
તુમ આઈ બરલાયા પ્હે ઉમ્મીદભી બારી,
અબ બાકી રહી મૌતકે આનેકી સવારી.
અજાએ જો વોહભી તો રિહાઇ હો હમારી.

સઈદા—ભાઈ જો અભીસે હિમ્મત હારોગે તો આઇન્દા ક્યા કરોગે ફાંસી પર કયસે ચઢોગે.

જસીલ—ક્યા ફાંસી! કિસકો? મુઝકો! ક્યા અબતક કુછ ફિકરેરિહાઇ ન હુઈ યા બાદશાહ રસાઈ ન હુઈ.

સઈદા—હાં મેરી રસાઈ તો હુઈ, મગર તકદીરકી રસાઇ ન હુઈ.

જમીલ—ક્યા બાદશાહને તેરી સુનવાઈ ન કી, જો તકદીરને રસાઈ ન કી.

સઈદા—હાય જો વહી શુનવાઈ કરતા તો આજ મુઝે માયુસીકા કલમા કયું કહેના પડતા.

જમીલ—બહન.

મુસદ્દસ.

તુ ચર્ખે જવાનીમેં તો મશહુરે જહાંથી,
ઔર સહર બયાની તેરી એક આફતે જાંથી;
તકરીરમેં તાસીરથી તસખીર બયાંથી,
હર બાતમેં એઅજાજથા ઈસાએ જમાંથી
કર લેતીથી દિલરામ ફરીશ્તોંકા બયાંસે;
શમશીરકા લેલેતીથી તુ કામ જબાંસે.

મગર રિહાઈકી કોઈ સુરત ન નિકાલ સકી, મેરે સરસે પ્હે બલા ન ટાલ સકી.

સઈદા—ક્યા કહુ ભાઈ.

મુખમ્મસ.

ગુજરીજો મુસીબત વોહ સુનાઈ નહીં જાતી,
જો દિલકી હય હાલત વોહ દિખાઈ નહીં જાતી;

આર બનકી હાથોંસે સંવાઈ નહીં જાતી,
તકબીરસે કિસમતકી બુરાઈ નહીં જાતી;
બિગડી. હુઈ તકદીર બનાઇ નહીં જાતી.

જમીલ—ક્યા કોઈ બાત મનજુર ન કી?

સઈદા—કી મગર વોહ બાત મંયને મનજુર ન કી.

જમીલ—કયા વોહ ચીજ કોઈ બે બહાથી, જીસકી ઉસ્ને ઇલ્તેજાકી.

સઈદા—હાં દોનો જહાનકી કીમતસે સિવાથી જો ઉસ્ને ચાહી.

જમીલ—અયસી કયા ચીજ઼થી નાદિરે જ઼માના.

સઈદા—મેરી ઇ઼સમતકા ખ઼જા઼ના.

જમીલ—ક્યા તેરી ઈસમતકા તલબગાર હુવા.

સઈદા—હાં ઈસ કસ્દસે ગુનેહગાર હુવા.

જમીલ—(બીગડ. કર) ઉફ઼ ઉફ઼ એ ઼જાની ઼જીનાકાર એ જા઼લિમ સિતમગાર. કયા તુને મુઝે મજબુરો નાચાર જાના જો અયસા ઇરાદા દિલમેં ઠાના. ગો.

મુસદ્દસ.

જ઼ન્જીરસે બસ્તાહું હરએક ઇ઼જ઼વ હય જકડા,
ઔર જુર્મે મઅ઼સિઅ઼તમેં ગયા ખુ઼દ હું મંય પકડા;
ઔર બારે સલાસલસે બદન જાતા હય અકડા,
અયસા હું ફ઼ંસા જયસે કે હો જલમે મકડા.
ઈસ પરભી જો જીન્દા તુઝે છોડું તો કસમ હય,
મુંહ કત્લસે તેરે જો મેં મોડુંતોં કસમ હય.

સઈદા—ખા઼મોશ ખા઼મોશ અય ભાઈ જાન ખા઼મોશ તેગે જ઼બાનકો નિયામે દહાનમે રખ્ખો, ઔર અપની હરકાતે નાશાયસ્તા પર ગૌ઼ર કરો. અગર તુમ દુસરેકી આબરૂ ન ગંવાતે, તો આજ અયસે નારવા હુમલે હમારે સુનનેમેં ક્યું આતે.

મુસદ્દસ.

જો કુછકે મિલા આપકી નિયતકા સિલા હય,
બદલાથા યહી જો કે હમેં આજ મિલા હય.
તકદીરસે શિકવા હય નકિસમતસે ગિલાહય.

(જમીલકા સુકુત કરના.)

જહાંદારશાહ—(ગુ.સ્સે) શાબાશ અય હ.ક પસન્દ લ.ડ.કી શાબાશ.

સઈદ.—ફિર અબ ક્યા જાના જાન બચાના યા જહાનસે જાના.

જમીલ—અય દાનાએ જ.માના ક્યા ફિર હોગા ઈસ જહાનમેં આના. જો સરેદસ્ત યહાંસે જાના મુનાસિબ પહેચાના.

સઈ.દા—જબ તો આબરૂ ગંવાઓ, ઔર બેઆબરૂઈકે સાથ જાન બચાવ.

જમીલ—બહન સઈ.દા મુઝે જીનેદે, જીનેદે પ્યારી હમશીરાહ જીનેદે.

મુસદ્દસ.

ન.ખ્લે ઉમ્મીદ મેરા આહ ન ફુલા ન ફલા,
ચલ ગયા બાદે ખિ.જાંકા અભી આકર ઝોંકા,
ગુલશને હસ્તીમેં શાદાંબીકે બદલે મેરા,
બે.ખો બનહીસે હુવા જાતા હય અબ બનતારા.
મુઝકો બેવ.ક્તકે મરનેસે બચાલે બહના,
મૌતકે પન્જેસે લિલ્લાહ છુડ.ાલે બહના.

સઈ.દ—તો યું કહો ઈ.સમતસી બેશ કી.મત ચી.જ જો. ખુદા ઔર બન્દગાને .ખુદાકો હય અ.જી.જ, ગવાઉં. તબ તુમ્હેં મૌતકે પંજેસે બચાઉં.

જમીલ—હાય મંય અભી એહેભી નહીં જાનતા કે મરના કયસા હોતા હય, ઔર જીના કયસા.

સઈ.દા—ઇ.જજત ઔર .હુરમતકે સાથ મરનેકો નામ જીના હય, ઔર બદના . કે સાથ જીનેકા નામ મરના હય.

મુસદ્દસ.

બ.અદે ફનાભી જાદો બહરામ જી રહે હંય,
અબ તક જહાંમેં રૂસ્તમ ઔર સામ જી રહે હંય.
ગર્ચે વોહ મરગએ હંય પર નામ જી રહે હંય.

જમીલ—એહે તો મંયભી જાનતા હું કે એકદિન મરના હય, ઈસ જહાનસે ગુ.જરના હય. મગર મરના જીસકા નામ હય, વોહ સ.ખ્ત દુશવાર કામ હય.

મુખમ્મસ.

રૂસ્તમો સોહરાબ જીસકે નામસે થરરા ગયે,

જાહ ઓર સામો નરીમાંસે જરી ઘભરા ગયે,
સેંકડોંફન સીખે ઓર લાખોં હુન્નર દિખલા ગયે.
આખિરશ એકરોજ ઉસકે દાવમે સબ આગયે,
યહે વોહ હય એયાર જીસ્સે સબહી ધોકા ખાગયે.

સઈદા—તો ક્યા તુમ મોતસે ડરતે હો.

જમીલ—હાં મેરી ઉમ્ર અભી મરનેકે લાયક નહીં હય.

સઈદા—તો ફિર રિહાઈકી સુરત.

જમીલ—તેરી મુહબ્બત તેરી શફ્કત. બહન ખુદા સફ્દર જંગ જયસા જાલિમ નહીં કે રહમ ન કરે, યા ખતાઓંસે દર ગુજર ન કરે. અગર તુ અપને ભાઈકી જાત બચાને કે લીયે કોઈ ગુનાહભી કરેગી તો વોહ મઆફ કરગા ન ઉસકે ખિલાફ કરેગા.

સઈદા—(બીગડકર) તબ ક્યા તુ યહે ચાહુતા હય કે મંય તેરી જાન બચાને કે લીયે અપની ઇસમત મેં દાગ લગાઉં. ખુદાકે સામને રૂસિયાહ જાઉં, દુનિયામેં જલીલો ખ્વાર કહાઉં, ઓ બેહયા તેરી ઇસમતકો કયા હુવા. ઓ નાસજા તેરી શરાફતકો કૌન લે ગયા. ઓ જાલીમ તુ અયસા બદહવાસ કયુ હો ગયા. કયા ઇસ બેહયાઈ કે સાથ તુ તમામ ઉમ્ર જીતા રહેગા. કયા ઇસ બેશર્મીસે તુ કભી નહી મરેગા. કાશ અગર તુ પયદા હોતેહી મરજાતા. યા તેરા કિસ્સએ ગમ મેરે કાન તક ન આતા. જીસ્કો સુનકર મેરા ખુન જોશ ખાતા તો કયા અચ્છા હોતા.

મુસદ્દસ.

જુફ્ હય ઓ દૌલતે ઈમાન લુટાને વાલે,
જુફ્ હય ઓ બાપકા નામુસ મિટાને વાલે;
જુફ્ હય ઓ બહનકી ઇસમતકે ગંવાને વાલે,
જુફ્ હય બેશર્મીસે જી જાન બચાને વાલે.
તુઝસે ભાઈસે તો બે ભાઈકા હોનાથા ભલા,
પયદા હોતે હી તેરી જાનકો ખોનાથા ભલા.

જમીલ—તુ જો કુછ કહેતી હય સચ કહેતી હય, મગર મંય તેરા ભાઈ હું.

સઈદા—તુ ભાઇ નહીં હય બહનકી ઈજ્જતકા બેપારી હય, જહન્નમી હય નારી હય.

જમીલ—જો કુછ હો જીને દે, સઈદા મુઝે જીને દે.

મુસદ્દસ.

નખ્લે ખુબીકા તેરે કોઈ તો ફલ ખાએગા,
શાહસે બઢકે મયસ્સર તુઝે કૌન આયેગા;
રહમ કર બહનકે ભાઇ તેરા મર જાએગા.

સઈદા—(ધક્કા દેકર) દુર હો બેહયા, ન મંય તેરી બહન ન તુ મેરા ભાઈ ના સજા. (ચલે જાના.)

બાબ દુસરા. પરદા ચૌથા.

નાદિરાકા મકાન.

(સઈદા ઔર જહાંદારશાહકા આના.)

જહાંદારશાહ—શાબાશ અય બાઈસમત લડકી, શાબાશ ખુદા તઆલાને તુઝે જીન હાથોંસે ખુબસુરત બનાયા હય, ઉન્હી હાથોંસે નેકીકા જામાભી પહેનાયા હય, મગર એહ તો કહો કે તુને અપને ભાઇકો માયુસ કયું છોડા, કિસ લીયે ઉસકી રિફાકતસે મુંહ મોડા. કયું ઉસકી મૌતકો જીન્દગીસે બહેતર જાના, કિસ વાસ્તે ઉસકી જાન બચાનેમેં દરેગ કીયા.

સઈદા—અય નેક ઈન્સાન અગર મંય અપની ઈસમતસે હાથ ઉઠાઉં, તો અલબત્તા અપને ભાઇકો જાનસે બચાઉં. સો;—

મુસદ્દસ.

એહ બાત તો મુઝસે કિસી અનવાન ન હોગી,
પાપોશસે ભાઈકી અગર જાન ન હોગી;
નારાજગીયે ખાલિકે સુબહાન ન હોગી,
બે વકઅતીયે ઇસમતો ઈમાન ન હોગી.

એક ભાઈ તો ક્યા લાખભી બીરહૂર્જ મંય પાઉં,
કિસમતકે એવજ સમઝો મંય કુરબાન કરાઉં.

જહાંધારશાહ—જઝાકલ્લાહ અય નેક તીનત લડકી જઝાકલ્લાહ.
મંય તેરી ઇસ નેકચલનીસે ખુશ હોકર તુઝે એક તદબીર
બતાતા હું, તેરે ભાઇકી કિસમત આજમાતા હું.

સઈદા—વોહ ક્યા ?

જહાંદારશાહ—ઇસ વક્ત તુ સફદરજંગ કે પાસ જા, ઔર
ઇસ શર્તસે અપને ભાઈકી રિહાઈકા પરવાના લિખા કે
આધી રાતકે વક્ત મંય મોંકેસે મુંહ છિપાએ મઅમુલી
હાલત બનાએ આપકે મહલમેં આઉંગી, ઔર અંધેરેમેં
આપકે હુકમકી તઅમીલ બજા લાઉંગી તાકેઅબ્દે રાજ-
ફાશ ન હો, કિસીકો મેરી ઔર આપકી તલાશ ન હો.

સઈદા—મહોત અચ્છા. મગર ક્યા મુઝે ઉસકે પાસ જાના હોગા?

જહાંધારશાહ—નહીં ઉસકી બીબી જાયગી.

સઈદા—વોહ ક્યું ઇસ બાત પર રઝામન્દ હોને લગી.

જહાંદારશાહ—મંય ઉસે રઝામન્દ કર લુંગા, તુમ ઉસકી
તર્ફસે બેફિક રહો. ઔર જલ્દ જાકર સફદરજંગકો
રઝામન્દ કરો.

સઈદા—અલ્લાહ આપકા ભલા કરે, ઔર જઝાએ ખયર દે.

માના.

સરજન હાર જગ કરતાર,
નઇયાં મોરી કુમત મઝધાર સુખ સંપત કે તુમ દાતાર;
કરો બેડા પાર, જાઉં બલહાર—
સકલ જગ પ્રભુ દાસ તુમરો આસ રખત નિરાસ હું
મરો, દુખીઆ મન દુખ ટાર—
સબ જગતકો અપની પડી કોઉન દેવે સાથ,
અબતો હમરી નાવ હય, નાથ તુમ્હારે હાથ.

બાબ દુસરા. પરદહા પાંચવા.

શયદા ખાનકા મકાન.

(શયદાખાનકા શેખી બધારતે હુવે આના.)

શયદાખાન—ગલત, બિલકુલ ગલત. કૌન કહેતા હય કે ઔરતોં અકલમન્દ હોતી હુંય, અકલતો ઔરતોંકે પાસ હોકર નહીં નિકલી. ઉનસે છુભી નહીં ગઈ. દુર કયું જાવ, મેરીહી ઔરતકે તરફ ખયાલ ફરમાવ. જબસે મંયને હમશકલકો પટ્ટી પઢાઈ હય, ઉસને સબ સુધબુધ બિસરાઈ હય. સચ જાન ગઈ ખરહુંક માન ગઈ. અબ કોઈ સૌ બાતભી ઉસકે ખિલાફ કહે તો અસદ હોના મુશ્કિલ હય. ભલા એહે બેવકુફી નહીં હય તો દાનાઈ હય.

મુસદ્દસ.

ઔરતકે જો ભેજેમેં કહીં અકલ સમાતી,
તો ભુલકેભી મર્દકો ખાતિરે મેંભી ન લાતી.
કમ અકલીપે એહે હાલ હય આફત હય મચાતી.
હોતી જો કહાં અકલ તો કયા કર ન દિખાતી.
પર શુક્ર હય ખાલિકને ઠિકાને હાસે રખા,
નાખુન નદિયે ગંજકો જો ગંજ ખુજાતા.

નાજની—(ખુદસે) અલ્લાહ અલ્લાહ યેહ દગા વા યેહ હૌસલા યેહ ઈરાદા. ઉફરે ચાલાક મર્દ તુને ઔરતોંકો બિલકુલહી બેવકુફ સમઝ લીયા. ઔરતોંકો ચરતરસે તુ બેખબર રહ કયા, ઠહેર જા મંય તેરા દગા ભુલાતી હું, હમશકલકી પટી પઢાનેકા મજા ચખાતી હું. (ચિલ્લાકર) બખશુ ! બખશુ !! ચોર, ચોર.

શયદાખાન—હય હય યેહ કયસા શોર, કહાં હય ચોર.

નાજની—ઓ મુવે દગેગાર; તુહી તો હય ચોર સીના જોર. તમામ ઘરકો તો લુટકે ખા ગયા, અબ યહાંભી તુ ધોકા દેને આયા. અરે બખશુ રે બખશુ જલ્દી આ, કહાં મર ગયા.

શયદાખાન—પ્યારી તુમ્હારે હવાસ હુંય કિધર, દેખોતો મંયમચોર હું યા તુમ્હારા શૌહર.
નાજની—દુર મુવે બેહયા તુ મેરા શૌહર કયું હોતા, હોગા તુ અપની કિસી હોતી સોતીકા. મેરા શૌહરતો ઈસિ શહેરકા અમીર હય. કયા તેરીતરહ જલીલો હકીર હય
શયદાખાન—(જલકર) તો ફિર મંય કૌન હું કમ અકલ.
નાજની—મેરે શૌહરકા હમશકલ.
શયદાખાન—(ખુદસે) હાય હાય ઈસનેતો મેરી બન્દુકસે મુઝીકો શિકાર કીયા.
નાજની—ઓ બખશુ નાબકાર. (આના બખશુકા)
બખશુ—આયા સરકાર.
નાજની—તુજપર ખુદાકી માર, દેખતો મુવે રગધડ. યહે કૌન ધુસ આયા ઘરકે અન્દર.
બખશુ—વહી આપકે શૌહર.
નાજની—નહીં નહીં મુવે યહે મેરા શૌહર નહીં હય.
બખશુ—ફિર કૌન ભાઈ હય.
નાજની.—કયું મુવે ના સમજાઈ, કયા શામત હય આઈ, દેખતો એવકુફ પાગલ, યહે મેરા શૌહર હયયા ઉસકા હમશકલ.
બખશુ—યહે બાત હય જબતો આપ તશરીફ લે જાઈયે, હમ ઈસે અચ્છી તરહ દુરસ્ત બનાતે હુંય, (નાજનીંકા જાના, બખશુકા હન્ટર લેકર આના) કયું બે યહાંભી નહીં ચુકા, મેરે આકાકે ઘરમેંભી ધુસ આયા.
શયદાખાન—અરે બખશુ તુભી દિવાના હો ગયા હય કયા.
બખશુ—અબે ઓ ઉલ્લુ, જરા મુંહ સંભાલકર કફર ગુગુત દીવાના તેરા બાપ યા તુ (મારના),
શયદાખાન—હુંય હુંય યહે કયા કરને લગા. અબે મંયતો હું તેરા આકા.
બખશુ—અબે મંય તેરે આકાકા આકા, સુન હન્ટરકા તડાકા (મારના.)
શયદાખાન—અબે પહેચાનતો પહેલે, મંય શયદાખાન હું શયદાખાન.

બખશુ—ક્યુંબે તુ નહીં જાનતા મંય તેરા ચચાજાન હું ચચાજાન. (મારના).

શયદા.ખાન— ક્યુંબે તુ હાથ નહીં થમાએગા.

બ.ખશુ—(મારતે હુવે) ક્યુંબે તુનબા નહીં ભરાએગા.

શયદા.ખાન—ભાગ શયદા નહીં તો પિટતે પિટતે આટા નિકલ જાયગા. (ભાગ જાના.)

બ.ખશુ—અબે કહાં ચલા દોચાર હન્ટર તો ઔર ખા. કમ્બ.ખ્ત હુમકોભી ધોકા દેને આયા. (આના શેર.ખાંકા.)

શેર.ખાં—અબે કૌન આયા તેરા બાપ યા દાદા.

બ.ખશુ—કૌન આતા. .ક.હતકા સાલ આયા, પ્લેગકા ભોંચાલ આયા, ટેકસકા વબાલ આયા, વિલાયતકા માલ આયા, રૂપયાકા કાલ આયા, (મુંહફેરકર) ઔર સબસે બઢ.કર એહે કે તુ બદ.ખિસાલ આયા.

શેર.ખાં—એહે સબ કુછતો આયા પર તેરા આકા.ભી આયા

બ.ખશુ—જી નહીં વોહ અભી કહાં આયા.

શેર.ખાં—ફિર વોહ કબ આયગા.

બ.ખશુ—જબ ધંટેકી સુઈ બારા પર આયગી યા એક કુફ્કે પેટમેં દો ફિટ લાંબી શરાબકી બોતલ સમા જાયગી.

શેરખાં—એહે તો આસાન કાર હય, મગર ધુપમેં આના જાના સ.ખ્ત દુશવાર હય.

બ.ખશુ—તો ફિર ક્યું કહીં આઇયે, જાઇયે, કમરેમેં ચલ કર આરામ ન ફરમાઇયે.

શેર.ખાં—તો ફિર રાસ્તા બતા.

બ.બખશુ—ક્યા જેલ.ખાનેકા.

શેર.ખાં—અબે નહીં દિવાનખાનેકા.

બ.ખશુ—જબતો આઇએગા (બ.ખશુ ઔર શેર.ખાંકા જાના, આના શયદાખ.ાનકા ગાતે.)

શયદા.ખાન— ગાના.

પડા ધુંસેપે ધુંસા બન ગયા મંય ભૂંસા દી થાપરે;
અરર્રર્રરરરર ઓ બાપરે—
હાય બ.ખ્શુ, વાય બ.ખ્શુ, મર જાય બ.ખ્શુ—

ગતે ભરપૂર હુઈ શેખિયાં દૂર હુઈ હડીયાં ચુર હુઈ.
પડી વોહ માર, અરરરરરરરર બ.ખ્શુ તુજપે ખુદાકી હોમાર.
(અન્દરસે નાઝનીંકા બ.ખ્શુકો પુકારના.)

નાઝનીં—બ.ખ્શુ અય બ.ખ્શુ, અલમારીસે કપડે નિકાલે યા નહીં નિકાલે (આના નાઝનીંકા.) અહા તુમ યહાં ખડે હો મેરી જાન.

શયદાખાન—હાં મેરી જાન. (ખુદસે) કમબખ્ત ફિર ક્યા બ.ખ્શુસે મરમ્મત કરાયગી.

નાઝનીં—પ્યારે કુછ ઔરભી તમાશા આયા દેખનેમેં તુમ્હારે.

શયદાખાન—ક્યા યહાં કોઈ તમાશાભી હુવાથા.

નાઝનીં—હાં આજ યહાંભી વોહે મુવા આ પહોંચાથા.

શયદાખાન—કૌન બન્દરવાલા ?

નાઝનીં—નહીં તુમ્હારા હમ શકલ રિજાલા.

શયદાખાન—ફિર તુમને ઉસસે ધેકા તો નહીં ખાયા.

નાઝનીં—અજી ધેકા ખાના કયસા, મંયને ઉસે અયસા દુરસ્ત કરાયા, કે ફિર કભી મૂહકેભી ન આયગા.

શયદાખાન—શાબાશ ખુશ કીયા અયસાહી ચાહિયેથા. (ખુદસે) ખુદાકી શાન હમહી પિટે ઔર હમહી તઅરીફ કરે. (નાઝનીસે) મગર પ્યારી વોહ તમાશા તુમને હમેં કયું ન દિખાયા.

નાઝનીં—અજી તુમ સો રહે થે ઈસલીયે નહીં ઉઠાયા (ખુદસે) અબ ઈસેભી એક કુકરા હું.

શયદાખાન—મંય સો રહાથા ? કયું ચકમા દેતી હો દિલરૂબા. મંય તો અભી બાહિરસે આયા હું.

નાઝનીં—અજી જાનભી, તુમભી મુઝે બનાતે હો. ઘરમેં તો સો રહે, ઔર બાહિરસે આયા હું.

શયદાખાન—વાહ મંય બનાતા હું યા સચ્ચા સચ્ચા હાલ સુનાતા હું, બીબી મંય તો ચાર ઘંટેસે ઘરહી મેં નહીં આયા.

નાઝનીં—ચાર ઘંટેસે ઘરમેં નહીં આયા, તો ફિર મેરે પલંગ પર કૌન સોયાથા.

શયદા ખાન—પલંગ પર કાન સોયા થા ?

નાજની—હાં, ઔર મુઝે ગરેસે કિસને લગાયાથા ?

શયદા ખાન—ગરેસેભી લગાયાથા યહે બકતી હો કયા ?

નાજની—બકતી હું કયા ! મેરે ગાલોંકો તો દેખો જરા, ચુમ ચુમ કર લાલ કર દીયા. ઔર બાલોંકો તો દેખો જરા નોચ નોચકે કયા હાલ કર દીયા.

શયદાખાન—(ખુદસે) ઉફ ગજબ હો ગયા. બચ્ચા શયદા સચમુચકા હમશકલ કહાંસે હો ગયા પયદા. (નાજનીંસે) પ્યારી કયા તુમ્હેં સૌદા હો ગયા. મંય યહાં કહાંથા.

નાજની—અજી જાવભી તુમ્હારા બેજા મજાક નહીં છુટતા. (ચલે જાના)

શયદાખાન—યહે કયસા અંધેર હો ગયા. યહે તો કાલીનકા શેરહો ગયા. બખશુ ! બખશુ ! અય બખશુ નામકાર.

બખશુ—હાજીર હુવા સરકાર (બખશુકા આકર ખુદસે) અરે મંયને તો ઇસે હન્ટર મારકર ભગાયાથા ફિર યહે કહાંસે આ ગયા.

શયદા ખાન—કયું બે અભી યહાં કોઇ આયાથા.

બખ —જી હાં આયા થા.

શયદા ખાન—તો ફિર તુને ઉસકે સાથ કયા બરતાવ કીયા.

બખશુ—મંયને ઉસે હંટર માર મારકે ભગા દીયા.

શયદા ખાન—(ખુદસે) કમબખતને તો મેરાહી કિસ્સા સુનાયા (બખશુસે) અબે ઉસકે બઅદભી કોઇ આયા.

બખશુ—જીહાં આયાથા.

શયદા ખાન—વહી વહી ઉસકી સુરત કયસીથી.

બખશુ—બીલકુલ આપકી જયસી.

શયદા ખાન—હાં વહી વહી મગર વોહ હય યા ચલા ગયા.

બખશુ—જી વોહ કયા કમરમેં હય સો રહા.

શયદા ખાન—જબ તો જા ઉસસે બુલાલા.

બખશુ—બહોત અચ્છા (ખુદસે) અબ જરા મજા આયગા. જબ ઇધરસે યહે ઔર ઉધરસે વોહ ગલા એક કુત્તેકી તરહ ગુરરાયગા (જાના બખશુકા.)

શયદા ખાન—(ખુદસે) જરા આવે તો ના બકાર, ઉસકા સર

હય ઓર મેરી પય.જાર. જયસી ઉસને મેરી આબરૂ બિગા.ડી હય. વયસીહી ઉસકી સુરત બિગા.ડ દું તો સહી. (આના બ.ખ્શુ વ શેરખાંકા.) ક્યુંજી તુમ યહાં કિસ લીયે આયેથે.

શેર.ખાં—અપની તાક.ત દિખાને ઓર .જબરદસ્તી એક ઓ-રતકો ઘર લેજાને.

શયદા.ખાન—ક્યા ઉસ ઔરતકો જબરદસ્તી ઘર લેજા સકતે હો.

શેર.ખાં—કભી તુમ અપને ઘરમેં ઉસે બિઠા સકતે હો.

શયદા.ખાન—બેશક વોહ મેરી બીબી હય.

શેર.ખાં—કભી તુમ્હારે બાપનેભી અયસી બીબી દેખી હય.

શયદા.ખાન—મેરે બાપને નહીં દેખી તો મંય કહાંસે આયા.

શેર.ખાં—હોગે કોઈ આઝમાની ઢેલા, સુનોજી યેહ ઔરતકા હય મ.આમિલા કભી પરાઈ ઈ.જ.જત .ખરાબ ન કરના.

શયદા.ખાન—મંય ખરાબ કરૂં યા ન કરૂં મેરી મરજી. મગર તુમને તો મેરી ઈ.જ.જત ખરાબ કરદી.

શેર.ખાં—ફેમોશ્ય મંય તુમસે કહેતા હું કે તુમ ઈસ ઔરત કે ખયાલોંમેં ન પડો.

શેરખાં—ક્યુંકે તુ ઉસકા .ખયાલ ન છોડેગા.

શયદા.ખાન—ક્યું કે તુ ઉસસે મુંહ ન મો.ડેગા (આપસમેં લિપટજાના ફિત્ના ઔર ના.જનીકા આનકર અપને અપને શોહરોંકો અલગ કરના.)

દોનો ઓરતેં—હંય હંય યેહ ક્યા કરતે હો. ક્યું આપ-સમેં લ.ડતે ઝઘ.ડતે હો.

શેર.ખાં—(ફિત્નાકો દિખાકર) ક્યું યેહ તુમ્હારી ઔરત હય.

શયદા.ખાન—(ના.જનીકો દિખા) તો ક્યા યેહ તુમ્હારી .ઓ-રત હય.

શેર.ખાં—તો ક્યા તુમ ઈસકે લીયે લ.ડ રહે હો.

શયદા.ખાન—ઓર તુમ ઈસકે લીયે ઝઘ.ડ રહે હો.

બ.ખ્શુ—(ફ્યર કરકે) મરદૂદ એકદમ ગોલી સાર દેનેકે કાબિલ હય.

ટેબલા.

બાબ દુસરા .ખત્મ.

બાબ તીસરા. પરદા પહેલા.

શયદાકા મકાન,
(બ.ખશુકા ગાતે હુવે આના.)

બ.ખશુ— ગાના.

મેરી ક઼િસમત ચમકી દમકી ખુબ નસીબ લડા;
મુસીબત ઝેલી બા.જી નઇ ખેલી, રૂપિયાને ઘેલી,
કૌડ઼ી કૌડ઼ી લેલી. વાહ વાહ વાહ મેરા પાંસા પડા—
જો ખેલા વહ મુજસે હારા જબ ફેંકા તબ પૌબારા.
ફરેબકે બલસે દાંવ ઔર છલસે સૌ કલબલસે,
લાખોંકો દિયા ઝાંસા કડ.ા—

ઇસ અ.હમ.ક શયદાખ.ાનસે પુછના ચાહિકે કે અપની બીબી અમ્માંકો હમશકલકી પટ્ટી ક્યું પઢાઈ, જો મુફ્તમેં અપની પીઠ સુઝાઇ, ઔર મેરે હાથકો તકલીફ પહોંચાઈ, ઔર જીસ્કી વજહસે મેરી તીન મહીનેકી તનખ.ાહ દબાઈ. મગર બન્દા કબ છો.ડને વાલા થા. આજ જો મૌક.ા પાય તો અલમારીકા તાલા તો.ડ સારા જેવર ઉઠ.ા લાયા. અબ ફિર-સત પાકર શામકે વ.કત યહાંસે ઉ.ડનાહુ હો જાઉંગા. પૌ છકકે ઉડ.ાઉંગા. [શયદાખ.ાન ઔર ના.જનીંકા બાતેં કરતે આના.]

નાજનીં—અબ ખ.ાકભી ડાલોગે યા વહી બાતેં નિકાલોગે. ન તુમ મુઝે હમશકલકી પટ્ટી પઢ.ાતે ન બ.ખશુ કે હાથસે હન્ટર ખાતે.

બ.ખશુ—મગર જનાબ ઇસ બાતકાતો ઇન્આમ દીજીએ કે કિસ તમીજસે તુરરે ચિટકાઈ, કે આવા.જ તો આઈ મગર બદનકો મુતલ.ક જ.હમત ન પહોંચને પાઈ.

શયદાખ.ાન—કમબ.ખ્ત છે દિન તક્તો ઇસ્પીતાલકી દવાપિલવાઈ ઔર કહેતા હય કે મુતલ.ક જ.હમત ન પહોંચને પાઈ.

બ.ખશુ—મ.અલુમ હોતા હય કે હુજુરને ઇસી જુર્મ મેં મેરી તીન મહિનેકી તનખ.ાહ દબાઈ મગર મેરી ખ.તા ક્યાથી, મયને તો બીબી સાહિબાકે હુકમકી ત.અમીલ કીથી.

નાઝની—(બાત કાટકર) ચલ ખામોસ હોજા. (શયદાખાનસે) મગર પ્યારે તુમ્હારે ભાઈ કે સાલે આજ કયા બજે આનેવાલે હય.

શયદાખાન—યહી કોઈ ગ્યારા બજે તક આએંગે.

નાઝની—જબતો મેરા જેવર નિકાલ રખો. મંય બનસંવર કર તૈયાર હો રહું.

બખશુ—[ખુદસે] સુલગી, સુલગી, બચ્ચાબખશુ સુલગી. બસ અબ હોશીઆર હો જાવ ઔર કાન નાક લેકર દુમ દબાવ.

શયદાખાન—[ખુદસે] યેહ તો બહોતહી બુરા હુવા. ઉસ જેવરમેંસેતો મંયને કુછ કિનાકો દેદીયા. [સોચમેં પડના]

બખશુ—(ખુદસે) જેવરતો મંયને ચુરાયા, મગર યેહ કયું ઘભરાયા. જરૂર હય કુછ દાલમેં કાલા. [શયદાખાનસે] અય હુઝુર કયા ગતર બુદ હય.

શયદાખાન—સિર્ફ એક દો ચીજે નહીં હય, બાકી સબ મોજુદ હય.

બખશુ—કહાં મકાનમેં.

શયદાખાન—ઔર કયા મહાજનકી દુકાનમેં.

નાઝની—અજી ચલો જેવર નિકાલ દો કયા સોચ રહે હો.

શયદાખાન—પ્યારી તુમ વયસેહી અચ્છી માલુમ હો રહી હો જીસકે હુસ્નકી બહાર હો, ઉસકો જેવર કયા દરકાર હો.

નાઝની—યેહ ઠીક હય મગર જેવર કિસ દિનકે લીયે હય ચલો ચલો દેર ન કરો.

શયદાખાન— ગાના.

ગોરી તેરા ગોરા રંગ હય બિન સિંગાર કે આલા,
મન છીને જોબનવા ગાલા—
બાતેં નિરાલી, ઘાતેં નિરાલી, નખલ તુમ્હારા નિરાલા,
ચુપબે-કિસકો કહા? મુજકો કહા? ઈનકો કહા—
બરછી નજરીયા આંખ કટરીયા,
કદ હય સિપાહીકા ભાલા, કયસી કહી—
બાબોજી બનાઓ મત ધતીયાં દિખાઓ મત,

નાલેસે ભરી હો, દુનિયાસી પરી હો,
નયનોંને સયનોંને તેરે ટોના ડાલા, તુમ પ્યારી હો ગયમ મ'લા.
નાજની—મંય ચ્હે કુછ નહીં સમઝતી મેરા જેવર નિકાલદો,
તુમ્હેં જીવર દેનેમેં ક્યા પસોપેશ હય કહો તો.
અખશુ—હુજુર નાહક હુજ્જત બઢાનેસે ફાયદા, આપ કહેદેં
જેવર ચોરી ગયા. મંય ગવાહી દેદુંગા.
શયદાખાન—'યારી સચ બાત તો ચ્હે હય કે જેવર કોઈ
ચુરા લે ગયા.
નાજની—[તઅજ્જુબસે] ક્યા કોઈ જેવર ચુરા લે ગયા.
શયદાખાન—હાં જેવર કોઈ ચુરા લે ગયા, [અખશુસે] ગ-
વાહી દે ગવાહી દે.
અખશુ—હાં બેગમ સાહિબા જેવર કોઈ ચુરા લે ગયા.
નાજની—મુવે ક્યા બકને લગા, કૌન ચુરા લે જાતા.
અખશુ—બકતા નહીં બેગમ સાહબ જુરૂર કોઈ ચુરા લેગયા
મંયને પરસું ચુરાતે દેખાથા.
નાજની—મુવે તુને દેખા ઔર ચુરાને દીયા.
અખશુ—ચુરા લેજાને ન દેતા તો ક્યા કરતા, આપને મુઝે
છીન લેનેકા તો હુકમ નહીં દીયાથા. મય બિદું હુકમ
કયસે કોઈ કામ કરતા.
નાજની—અચ્છા મુવે રહજા અભી ઝુઠકા ચખાતી હું મજા.
અખ—ન જનાબ મુઝે ન ચખાઇગે મજા, મંયને ઝુઠ બુઠ
કુછ નહીં કહા. યેહે જો કુછ કહા અમીર સાહબને કહા,
મંય તો સિર્ફ ગવાહી હું દેતા.
નાજની—[બીગડ કે] અચ્છા સાહબ ન દો, અયને કલેજેમેં
રખલો. હમ અબ કભી નહીં માંગેંગે [રૂઠ કર ચલે જાના.]
અખશુ—ક્યું હુજુર કયસા હીલા બનાયા.
શયદાખાન—હાં કુકરાં તો ઈન્આમકે કાબિલ સમઝાયા.
અખશુ—તો બસ મેરી તનખાહ દિલવાઈયેગા.
શયદાખાન—અબે ઠહેર જા મિલ જાયગી તનખાહ [ખુદસે]
અબ મંય યહાંસે જાઉં અયસા ન હોકે વોહ આલમા-

રીકા તાલા તોડ.કર નિકાલલે ઓર મેરી ચોરી ખુલ જાય [જાના.]

બ.ખશુ—[ખુદસે] ગયા હો હમપર જબ અલમારીકા તાલા ટુટા પાયગા, તબ ભિનભિનાતા હુવા આયગા. લેકિન મેરા કુછ નહીં કર સકતા. ખુ.દ .જેવર ચોરી જાનેકા એક.રાર કર ચુકા. બસ અબ હ.જમ બિલકુલ હ.જમ નકિસીકા ખટકા નકિસીકા .ગમ (શયદાખ.ાનકો આતા હુવાદેખ) લીજીએ આગયે બરાતી, ન શોરબા ન ચપાતી.

શાયદાખ.ાન—હાય હાય દગ.ા દગ.ા ધોકા ધોકા.

બ.ખશુ—કયુ. .હુ.જુર કયા હુવા.

શયદાખ.ાન—અરે કમબ.ખ્ત કોઈ .જેવર ચુરા લે ગયા.

બ.ખશુ—વાહ વાહ જાગતો અચ્છા બિછાયા. અગર બેગમ સાહબકો ન દેના હો તો યુંહી કહે જાઈએગા, ગવાહી મંય દે દુંગા.

શયદાખ.ાન—અરે નહીરે સચમુચ કોઈ ચુરા લે ગયા.

બ.ખશુ—હાં હુ.જુર સચમુચ નહીં કહિયેગા, તો ઉનહેં યકીન કયસે આયગા.

શયદાખ.ાન—કમબખ્ત કયસા હય બેહુદા. અબે મંય દિલ લગી નહીં કરતા હું, સચમુચ કોઈ ચુરા લે ગયા.

બ.ખશુ—.ખુદા ન કરે આપ દિલલગી કયું કરતે, આપ તો બિલકુલ સચ હંય કહેતે. બસ આપ ચોર ચોર પુકારીએ મંય બેગમ સાહિબાકો પુકોરતા હું. બેગમ સા.હબ યહાં આવ જલ્દી આવ.

ના.જની—(આતે હુવે) કયું મુવે કયું ચિલ્લાતા હય કયું મરા જાતા હય.

બ.ખશુ—જનાબા કોઈ .જેવર ચુરા લે ગયા, ઇસ લીયે હું ચિલ્લાતા.

ના.જની—લે જાને દે તેરી બલાસે (ગુસ્સેમેં ચલે જાના).

બ.ખશુ—બહોત અચ્છા મેરે બાપદાદાકી બલાસે. લીજીયે હુ.જુર અબ કુછ .ગમ ન .ફરમાઈયે, મ.જે કીજીયે ચયન ઉડાઈએ ઔર બાકી .જેવર જીસે જી ચાહે દેઆઈએ.

શયદાખાન—અબે ગધે તુ ક્યા જુઠ જાનતા હય. દેખતા ચલકે અલમારીકા તાલા ટુટા હુવા હય.

બખ્શુ—જનાબ તાલા ટુટના તો મુકદ્દમ થા. અગર તાલા ન તોડા જાતા, તો જેવરકા ચોરી જાના કયુંકર સમજમે આતા.

શયદાખાન—ખયર મંય દુસરી અલમારી દેખને જાતા હું, તુ મહાંસે કહીં ન જાના, મેરે એક મહેમાન આનેવાલે હુંય જો આ જાય તો ઉન્હે ઈજ્જતસે બિઠાના. (શયદાખાનકા જાના.)

બખ્શુ—ચલોજી એહેભી ખુબ હુવા. અબ મુજપર કોઈ શુબ્હાભી ન કર સકેગા. (સામને દેખ) મગર યેહે સામને કૌન આતા હય. વહી મહેમાન. મીયાં બખ્શુ આજ તુમ ઘર તો છોડહી દોગે. એક કુકરા ઇસ મહેમાનકોભી દો. શયદાખાનકો તો બેવકુફ બનાયાહી હય. મહેમાનકોભી ઉલ્લુ બનાવ. (આના મહેમાનકા).

મહેમાન—કયું ભાઈ શયદાખાનકા મકાન યહી હય કયા.

બખ્શુ—હાં જનાબ યહી થા મગર (રોના.)

મહેમાન—કયું ભાઇ રોને કયું લગે શયદાખાન મર ગયે.

બખ્શુ—(રોતી અવાજસે) જી હાં વોહતો આજ દસ રોજ હુવે કે ગુજર ગય.

મહેમાન—અલ્લાહ મગફિરત કરે મગર ભાઈ મરહુમને બીમારી કયા પાઇ.

બખ્શુ—જનાબ બીમારી તો જરાસીથી મગર કજા બલાકીથી પહેલે આયા ખુન, પીછે હુવા જુનુન, ફિર તાઉન, ફિર હયજા મલઉન. ફિર હુવા લીવર, ફિર હુવા ફિવર. આખિરમેં ફુલ ગયા પેટ. બસ ઇસીપેં અએ લેટ (રોના).

મહેમાન—અફસોસ સદ હજાર અફસોસ. તમામ અજીજાંમેં મરહુમકી જાત બાકીથી. જીનકે મિલનેકી મુસ્તાકી. વોહભી જન્નતનસીબ હુવે મૌતકે હબીબ હુવે. મગર મરહુમકી બીબી તો હય બેચારી.

બખ્શુ—જી કહાં વોહ પરસોં જન્નતકો સિધારી.

મહેમાન—હાય હાય જબતો ધક્કા ધક્કી ઉઠ ગયા.
બખશુ—ક્યા કહું જનાબ ફ્રીસ્તેને મહલ્લાભરમેં એક યહી ઘર દેખ પાયાથા.
મહેમાન—ફિર અબ ઇસ મકાનમે કૌન રહેતા હય.
બખશુ—(ખુદસે) દેખિયે બન્દા અબ આપકો દુસરા ચકમા દેતા હય (મહેમાનસે) કલસે ઇસ મકાનમેં એક ભઠીયારા આયા હય. ઉસને ઇસે સરા બનાયા હય.
મહેમાન—કયા સરા ? જબતો મુસાફિર ઠહેરતે હોંગે.
બખશુ—જી હાં. ક્યા આપકાભી કસ્દ ઠહેરનેકા હય.
મહેમાન—હાં ભાઈ જબ ઇસ શહેરમેં આયા તો દો એક રોજ ઠહેરનાહી પડેગા.
બખશુ—તો ફિર શૌકસેં ઠહેર જાઇયે. મંય જાતાહુ, ભઠીયારેકો બુલાએ લાતાહું. સુનીયે જનાબ હય તો વોહ ભઠીયારા મગર વોહ આપનેકો રઈસોંમે શુમાર કરતા હય નાકારા. જરા ઇસકાભી ખયાલ રખીયેગા. (જાના બખશુકા.)
મહેમાન—ભઠીયારા ઔર રઇસ જબતો લેગા ડબલ પ્રીસ.
[આના શયદાખાન ઔર બખશુકા.]
શયદાખાન—કયા વોહ મહેમાન હુંય.
બખશુ—જી હાં યહી હુંય.
શયદાખાન—ઇનિકા મિજાજ કયસા હય.
બખશુ—મુઝે તો કુછ પાગલ જયસા મઅલુમ હોતા હય. ખુદકો તો રઇસ ગરદાનતા હય ઔર દુસરોંકા આવારા નાકાર સરાયકા ભઠીયારા.
શયદાખાન—(પાસ જાકર) અસ્સલામો અલયકુમ.
મહેમાન—વઅલય કુમુસ્સલામ.
શયદાખાન—મંય આપકી તશરીફ આવરીકા શુક્રીયા અદાકરતા હું.
મહેમાન—મંયભી અગર આપકે મકાનમેં આરામ પાઉંગા, તો આપકા શુક્રીયા બજા લાઉંગા (બખશુસે) કયું ઠીક કહાના.
શયદાખાન—(ખુદસે) કયસા નાદાન, જો આકાકો છોડકર

ગુલામસે હમ જબાન. (બ.ખશુસે) બ.ખશુ દેખ. ઈસકે સામને ચુપ ન લગાના. અગર મંય એક કહું તો દો કહના.

બ.ખશુ—બહોત અચ્છા બહોત અચ્છા.

મહેમાન—ક્યું સાહબ ઈસ મકાનકે આપ અકેલેહી મુ.ખ-તાર હુંય યા કોઈ ઔર ભાઈ બહનભી હિસ્સાદાર હુય.

શયદા.ખાન—જનાબ ન મેરે બહન હય ન ભાઈ સિર્ફ એક વાલીદનેભી વફાત પાઈ.

બ.ખશુ—ગલત બિલકુલ ગલત આપકે એક વાલિદ કહાંથે આપકે તો દો વાલિદથે.

શયદા.ખાન—ક્યુંબે યેહ ક્યા બકને લગા.

બ.ખશુ—હુ.જુર આપને અભીતો કહાથા, કે અગર મંય એક કહું તો દો કહના.

મહેમાન—ભલા ઈસવ.ક્ત ક્યા બજા હોગા.

શયદા.ખાન—શાયદ એક બજા હોગા.

બ.ખશુ—નહીં નહીં એક દો બજા હોગા.

મહેમાન—ખયર એક બજાહો યા દો મગર થોડી શરાબ તો મંગા દો.

શયદા.ખાન—ક્યા શરાબ જનાબ ન મંય ખુદ પિતા હું ન દુસરેકો પિલાતા હું. મગર આપ મહેમાન હુંય ઈસ-લીયે મંગાતા હું, (બ.ખશુસે) બખશુ જા એક બોતલ શરાબ લે આ.

બ.ખશુ—બહોત અચ્છા એક નહીં દો લાયા. (જાના બ.ખશુકા)

મહેમાન—ઉફ્ કિસ કદર ગરમી હુય

શયદા.ખાન—તો આપ કોટ ઉતાર ડાલીએ.

મહેમાન—અચ્છા મંય કોટ ઉતારતા હું જબતક તુમ પયરોંસે મોજે ઉતા.

શયદાખા.ન—(ખુદસે) 'અજબ નાલાયક મહેમાન મિલા હય, મેજબાનસે મોજે ઉતરવાતા હય,

મહેમાન—ક્યા મોજે ઉતારનેમેં શર્મ આતી હય, તો બાવ

થોડાસા પાની લે આવ. (શયદાખાનકા જાને ચાહના)
અજી હુજરત વોહ હુજરત જરા સુનતે તો જાઇએ
[શયદાખાનકા લૌટકર સુનના] આપને શરાબ લાનેકો
તો ભેજા મગર ખાનેકા કયા પકવાયા.

શયદાખાન—(ખુદસે) બખશુ સચ કહેતાથા કે કોઇ પગ
લાસા હય. ભલા કિસીને આજ તક અપને ખાનેકી
નિસબત મેજબાનસે પુછા હય. (મહેમાનસે) જનાબ
જો કુછ મેરી લૌંડીને પકાયા હોગા આપકે સામને આ
જાયગા. ઈજતેરાબકા હુય ક્યા મૌકા.

મહેમાન—આખિર કયા પકાયા હોગા મઅલુમ તો હોજાતા.

શયદાખાન—યહી કુછ કોરમા, કલિયા, પુલાવ, જરદા,
મુતનજન, બિરયાની, નાન, પાવ બિરયાની, નાન ખતાઇ,
ગાવદીદા, શીરમાલ, હલવા, શામી કબાબ, સીખ
કબાબ, કોફતા, મછલી, અન્ડા વગયરા.

મહેમાન—મીયાં તુમ ઉલ્લુ હો યા સૌદાઇ, મેરે સાથ કયા
કોઇ ફૌજ હય આઈ. જો ઇસકદર જીન્સ હુય પકવાઇ
ઇસ હિસાબસે તો તુમ મુસાફિરોંકો લુટ ખાતે હોગે.
ચલતે વકત કપડે તક ઉતરવાતે હોગે.

શયદાખાન—મુસાફિરોંકો લુટ ખાતે હોગે તો કયા યેહ સરાય હય.

મહેમાન—સરાય નહીં હય તો ઔર કયા હય, ભલા તુમહી
બતાવકે તુમ કૌન હો.

શયદાખાન—માલીકે મકાન અમીર શયદાખાન.

મહેમાન—વાહ શયદાખાનકો મરે આજ દસ દિન હુવે.

શયદાખાન—તો ફિર મંય કૌન હું ?

મહેમાન—ઈસ સરાયકા ભઠીયારા.

શયદાખાન—ભઠીયારા યેહ તુમસે કિસને કહા.

મહેમાન—ઉસી શખ્સને જીસ્કો તુમને શરાબ લેનેકો ભેજા.

શયદાખાન—કયા બખશુને ? આવે તો મરદુદ બેહયા.
(આના બખશુકા)

બખશુ—લીજીએ જનાબ હાજીર હય શરાબ.

શયદા.ખાન—(મારતે હુવે) કયું બે નમક.હરામ તુને મુઝે
ભઠીયારા બનાયા.

મહેમાન—હાં હાં લગાના કમબ.ખ્તકે જુતા. [મારના હોનોંકા.]

બ.ખશુ—અચ્છા બ.ખશુ જલ્દી હો રવાના અબ નહીં હય
યહાં ઠિકાના.

ગાના.

હાં મારો મારો મારો મારો મારો ખાલ ઉતારો.
લેલો જુતિયોંસે ઈસકી .ખબરીયા.
એહે હય પાજી બડા દો જુતા કડા અરરરરરર તોડો કમરીયા.
હમ લોગોંકો તુને સતાયા ઉલ્લુ પાજી મુ.જી નાપાક.
જયસા મંયને છલ કીયા વયસા ફલ પાયા.

બાબ તીસરા. પરદા દુસરા.

આરામ બા.ગ.

[સફ્ફરરજંગકા ફિરા.કે સ.ઈદાયેં બે.કરાર ન.જર આના.]

સફ્ફરરજંગ—આહ ઈશ્ક. ઈશ્ક. ઈશ્ક. .ખાના.ખરાબકી લગાઈ
હુઈ આગકા શો.અલા શો.અલા જવાલાકી તર.હ બલન
હોકર આશી.કે .જારકે ખિરમને હસ્તીકો જલાતા હય
આ.કીલસે આ.કીલ ઔર હોશીઆરસે હોશીઆર, મફા-
જિલસે ફા.જિલકી અ.કલો હુવાસકો .ખાકે સિયાહ
કરકે બગોલેકે માનીંદ સફ્ફહએ હસ્તીસે ઉડા.તા હય.
અ.છોતે હોં યા પાકબા.જદિલ. રસીલી હો યા શરમીલી
આંખેં ઈસ .ક્યામત .જા બિજલીસે અયસી ઝપક
જાતી હંય. કે અન્જામકાર મુર્દા બરસ્તે .જીન્દાકા મિસ્દા.ક
કહાતી હંય બા.ગકે સરસબ્જ ઔર શાદાબ પૌદે,
ગુલ.જાદે જવાનીકે લટકતે ઔર હરેભરે નિહાલ,
.ઈશ્.કકી તુન્દો તુફાન ખે.જ હવાસે સુખ સુખ કર
.હસરતો નાકામીસે બે ફલે ફુલે પયવન્દે .ખાક હો જાતે
હંય. હમેશા કે લીયે બે નામો નશાં હો જાતે હંય.

શ.એર.

ઉસસે મિલતા હય જીસે રન્જો મ.હુન મિલતા હય,
ગોર મિલતી હય કિસીકો ન કફન મિલતા હય.

મગર ઇસ પરભી હર શ.ખ્સ ઇસીકા .ખ્વાસ્તગાર હય, હર મુતનફ્ ફીસ ઇસીકી આનો અદાપર નિસાર હય. જબ મુઝ જયસા સ.ખ્તદિલ આદિલ .આમિલ, .આકિલ કામિલ, ઇશ્કો મુ.હુબ્બતકે નામસે જલને વાલા, રાસ્ત બા.જીકી રાહપર ચલને વાલા, એક કાફિર અદાપર મરને લગા, હજાર જાનસે .ઇશ્કો મુ.હુબ્બતકા દમ ભરને લગા, તો .આશિ.ક મિ.જાજો ઔર હુસ્ન પરસ્તોંકા .જીક્રહી કયા ઉન્કો તો .કુદરતને ઇસી લીયે હય પયદા કિયા. અફસોસ વ્હે દિલ જીસમેં હર વ.ક્ત .ખૌફે .ખુદા યા .અદલોદાદકા મસકનથા, એક હ.સીન ઔરતકી પરસ્તિશગાહ હો ગયા. વ્હે દિમા.ગ જીસ્મે ઇન્સાફ યા જંગો મસાફકા નશીમ નથા, એક મહજબીન મુરતકા મ.અબદો .ખાન-કાહ બન ગયા. વ્હે તબી.અત જીસ્કો મકદુહાતે દુન્યાવીસે ન-ફ્રતથી .ઇશ્કો મુહબ્બતસે ર.ગબત કરને લગી. વ્હે જમી.અત જીસકો ઇન અફ.આલે .કબી.હાસે કરાહતથી ઉન્હીંકી .હિમાયત ઔર ચાહતકા દમ ભરતે લગી.

શ.એર.

.અ.કલો હવાસ .ઇલ્મો અદબ જોશ ખો ગએ.
બન્દે હમ અયસે .ઇશ્કો મુ.હુબ્બતકે હો ગએ.

(ચોંકકર) મગર વ્હે કિસકે પયરકી આહટ, કિસકે .ખુરામે ના.જકી સરસરાહટ. ઉફ વહમો .ખયાલ દુશવાર મહાલ.

શ.એર.

ક્યા .ખબર ઉસકોકે આકર પુરશીશે .આ.શિક કરે,
સદમએ .ફુ.રકતસે ઘુટ ઘુટ ગરચેકુલ .આ.લમ મરે.

મગર નહીં સ.ઇદા વોહ મ.હ્.ગુબા નહીં હય, કે અયફાએ વ.અદા ન કરે, સ.ઇદા વોહ મ.અશુકા નહીં હય કે અપને .આ.શિ.કકી પયચપર ન મરે, ઉસકી નુરાની સુરત ઉસ્કી પાકી.જા .ખિસાસત. ઉસકી દોશી.જા અદાએં. ઉસકી દુ.જદિદા નિગાહેં સાફ સાફ .જાહિર કર રહી હય કે વોહ અયફાએ

વ.અદામે હરેગ ન ફ઼રમાયગી, જ઼ુરૂર આયગી અપને વ.ક઼તે મુક઼રરરાપર જ઼ુરૂર આયગી. અય વ.એદકી સા.અત સામને આ. અય આ.શિકોંકી રા.હત મુંહ દિખા. અય આસમાન બલન્દ-નશાન જલ્દ વ.એદકી નિસ્ફ઼ શબકો ઘટા. અય મહતાબે દર-ખશાં નિસફુલ્લયલપર આ અગર કુછભી ઉસમેં તા.ખીર હો, તો ઉસકે ઉસ દુસરે હિસ્સે શબમેં જીસકા નામ શબે વસ્લ હય મિલા. (ઈધર ઈધર દેખ) આહ કયા ઈજાબતે દુ.આકી સા.અત ક઼રીબ આઈ, પ્યારી સ.ઈદા તશરીફ઼ લાઈ. નહીં નહીં વોહ કહાં, મ.હ.જ.ખયાલો ગુમાં (બગૌર દેખ) લેકિન જ઼ુરૂર કોઈ આતા હય, પયરોંકા ખટકા પાયા જાતા હય. (આના-જહાંદારશાહકા) કૌન ખિ.દમતગાર.

જહાંદારશાહ—જી સરકાર

સફ઼દરજંગ—તૌબા અસ્ત.ગફ઼ાર, તૌબા અસ્ત.ગફ઼ાર મેરે ખયા-લોંકે ખિલાફ઼ ક્યું જ઼ુહુરમેં આયા, પ્યારી સઈદાકે આનમેં કયું વ.ક઼્ફ઼ા ગુજ઼રા. ઈસ ન.હસ સિતારેને કયું શકલ દિખલાઈ. વોહ જ઼હરા જ઼ુબીં કયું ન આઈ (જહાંદારશાહસે) હાં મગર કયા બજા હોગા.

જહાંદારશાહ—હુ.જ઼ુર સા.ઢેગ્યારા.

સફ઼દરજંગ—ઉફ઼ સા.ઢેગ્યારા, વ.એદકે ઈફ઼ામેં હિના.જ આધ ઘન્ટેકા હય વ.ક઼્ફ઼ા, યા ખુદા યા ખુદા યેહ જ઼માનએ હિજરાં કયુ. કર બસર હોગા.

જહાંદારશાહ—હુ.જ઼ુર ગાનેવાલીયોંકો બુલાઈયે, રાગોરંગમે. જ઼માનએ ફ઼િરા.ક બસર ફ઼રમાઈયે.

શ.એર.

ઘટતા હય રાગોરંગમે વ.ક઼્ત ઈન્તે.જારકા.
મસલ.હ યહી હય રન્જો અલમકે ખુમારકા.

સફ઼દરજંગ—બયર જા બુલાલા. (જાના જહાંદારશાહકા) ગે શરબતે વિસાલકા પ્યાસા આબે જ઼લાલસે તસકીન નહીં પાસક્તા મગર દફ઼ઉલ વ.ક઼્તીકે લીયે કાફ઼ી હય યેહ નુસ.ખા. (ગાયનેકા આનકર આદાગ બજા લાના. ઔર આના).

ગાયને— ગાના.

પરદેસી સૈયા નેહા લગાએ દુઃખ દે ગયો.
આવનકી ઔધિયાં કિયે ગયો, સુખ લે ગયો, દુઃખ દે ગયો—
સાતન બિરમાય રાખો, બયરન લલચાય રાખો,
કેહુકો અમૃત રસ ચાખો, કેહુકે રસ બસ અભીલાખો;
હમસે બતીયાં કરકે પતીયાં નાદયો—સુખ લે ગયો—

સફ્દરજંગ—(ઝુંઝલાકર) નિકાલો નિકાલો ઈન ચુડેલોંકો નિકાલો, મેરે સામનેસે ટાલો (સબકા ચલે જાના).

મુસદ્દસ.

ક્યા હાલ પુછતે હો તુમ મુઝસે નિસ જાકે,
ચરકે લગે હુંય દિલપર લાલે પડે હુંય જાંકે,
ક્યા લુતફે રાગોરંગહો બે શોખ દિલસિતાંકે,
જન્નતભી હોતા તનહા આશિક વહાંનઝાંકે.
એક તાન ઔર કુકરે હમ રૂતબા હુંય કુગાંકે,
કરતે હુંય જખ્મ દિલપર શમશીર ઔર સિનાંકે.

(સફ્દરજંગકા આલમે સુકુતમે હોના, નાદિરા ઔર સઈદાકા અપસમેં બાતેં કરતે ગારસે નિકલના).

નાદિરા—જાવ બહન સઈદા જાવ, બેહુશીકી પુડીયા નજર બચાકર શરાબમેં મિલાવ, ઔર દોચાર જામ મુતવાતિર પિલાવ.

સઈદા—મગર બહન મેરા તો કલેજા કાંપા જાતા હય, દિલ ખૌફસે થરરાતા હય.

નાદિરા—નહીં નહીં કુછ ખૌફ ન કરો, ખુદાપર ભરોસા રખો વોહ તુમ્હારી આબરૂ બચાયગા, ઔર બામુરાદ વાપસ લાયગા (સઈદાકા આગે બઢના નાદિરાકા પિછે હઠના).

સફ્દરજંગ—(દેખકર) કૌન આઈ સઈદા મેરી પ્યારી સઈદા,

સઈદા—હાં સરદાર.

સફ્દરજંગ—ખુદા યા શુક્ર હય તેરા. ખુદા યા શુક્ર હય તેરા.

(સ.છાસે) મુસદ્દસ.

અજીબ હાલથા કુરકતમે દિલરૂબા મેરા,
જો ઈજતેરાબને કુરસતદી ગશને આ ઘેરા.
ઈસી તરહ રહા હર લહજા દોનોંકા ફેરા,
ગરજકે હિજ્રમેં યેહે હાલે જારથા મેરા,
હયાત મૌતકે માનીંદ હિજ્રે યારમેંથી,
થા મુર્દા કબ્રમેં યારહ જીસ્મે જારમેંથી.

સઈદા—હુજુરને સચ ફરમાયા. બન્દીકાભી કુછ અયસાહી હાલથા.

મુસદ્દસ.

ન હોશ થા સરોપાકા ન મંય કરારમેંથી,
ગમે અસીરી એ ભાઈસે ઈજતેરારમેંથી.
જો શકલ દિલજ ગઈથી વોહ ઈન્તેશારમેંથી,
બહારમેંથી ખિજા ઔર ખિજાં બહારમેંથી.
તપે ફિરાક હુજુરી તને નજારમેંથી,
બહારે સદ ચમને લાલા ખાર જારમેંથી.

સફદરજંગ—અલ્લાહ અલ્લાહ મરહબા જજાકલ્લાહ.

મુસદ્દસ.

તેરે અવસાફ બયાં કરનેકી તાકત હય કહાં,
એક શમ્માભી અદાકર નહીં સકતી હય જબાં,
મેરી સુરતકા નહીં દેખા હય કોઈ ઈન્સાં,
નેક સીરતભી તુ વયસીહી હય અય જાને જહાં.
દિલકો કુછ શુબ્હ નહીં તેરી યેહે દિલદારીમેં,
તાક દિલજુઈમેં તુફર્દ હય ગમ ખ્વારીમેં,

(આના જહાંદારશાહકા).

ક્યું તુ કિસલીયે આયા, ક્યું મેરે અયશમેં મુખીલ હુવા

જહાંદારશાહ—હુજુર એક સાંઢની સવાર આયા હય, શાહકે આદમકી ખબર લાયા હય.

સફદરજંગ—(ખફા હોકર) બસ નિકલજા, નિકલજા, મંય કુચ નહીં સુનના ચાહતા. નિકલજા. (જહાંદારશાહકા ભાગ જાના) કમબખ્ત નામ અકુલ મેરે અયશમેં

ખલલ ડાલને આયા. [સઈદાસે] આવ આવ દિલ-
રૂબા નેને પહેલુમે બયઠ જાવ. દોચાર જામ શરાબ-
નાબે વિસાલ કે પીઓ પીલાઓ.

સઈદા—જો ઈરશાદ. [સઈદાકા જામ ભરતે જાના ઔર ગાના]
પીઉ પીયે તો તુમ્હેં મયકા પ્યાલા ભરભર પિલવાઉં,
બલ જાઉં, બલ જાઉં હાં—
ઈસી પ્યાલેકો મેરે ચાહને વાલે રાજદુલારે શાહકે પ્યારે હાં રંગાલે-
ગિલપર ટપકે ગુલ બને કાંટા સુમ્બુલ હોય,
દાગ પીયે કોયલ બને, આયન વાસો કોય;
ફદરજંગ—વાહ વાહ ક્યા કહેના અરે વાહરી મેરી મયના.

મુખમ્મસ.

પિછલે પહર નસીબ જોબેદાર હોગયા,
બેદાર બખ્ત દિદએ બેદાર હોયગા,
નજારએ જમાલસે સરશાર હોગયા,
મુઝકો શરાબે શરબતે દિદાર હોગયા,
શુક્રે ખુદાકે વસ્લકા એકરાર હોગયા.

બસ અબ લિપટ જાવ, ચિમટ જાવ, દિલકા અરમાન
બરલાવ. [લીપટના ચાહના]

સઈદા—હુજુર ઠહેર તો જાઈએ, અયસી બેકરારીકા કામ
ન ફરમાઈએ.

સફદરજંગ—અહોત દિન હુવે ઠહેરતે ઠહેરતે બસ અબતો
હમ દમભર નહીં ઠહેરતે. (લીપટતે હુવે)

શએર.

ગલેસે મિલો ઔર બોસા દિલાવ,
અજી શર્મ કયું કરતી હો આવ આવ,

(સફદરજંગકા સઈદાકો લિપટને ચાહના, નાદિરાકા આના.
સઈદાકો અલાહેદા કરકે ખુદ આગોશે મુહબ્બત ફ્રયલાના.)

નાદિરા—અહોત ખુબ તશરીફ અન્દરતો લાવ. (દોનોંકા
અન્દર જાના.)

બાબ તીસરા.   પરદા તીસરા.

બંદરગાહ.

[જહાંદારશાહકા મએ ચંદસવારોંકે બજરે પર
સવાર નજર આના ગાના સહેલીયોંકા.]

ગાના.

લાસાની પાઈ શાદમાની મીલા સુરૂરે જાવેદાની.
હુવા જહાનપે હર ઈન્સાનપે કરમે યજદાન ફ઼જલે સુબહાન,
જીન્નો ઈન્સાન, હંય શાદમાન શાદાં શાદાં હય જમીનો જમાન
બઢી જહાનકી ઈસઆન આન બાન શાન.

[ગાનેકે બઅદ શાહકા ઈજ્લાસ ફ઼રમાના રઈસોંકા નજર ગુજારના.]

૧ અમીર— મુખમ્મસ.

આલમ પનાહપે રહમતે હક્કા નુજુલહો,
૨ „ બજમે જહાંમે અયશો મુસરરત હુસૂલહો,
૩ „ ખુરરમહોં દોસ્ત ઔર અદુ દિલ મલૂલહો,
૪ „ ઈનકે નશાત ઉસકે મુજરરત સુમુલહો,
સફ઼દરજંગ—ઈસ બન્દએ હકીરકા મુજરા કુબલહો,
જહાંદારશાહ—અય મેરે ખયરખ્વાહ સરદાર, અય મેરી
રઐયતકે ગમખ્વાર.

મુસદ્દસ.

નાશીરવાંસે બઢકર હય આજ કામ તેરા,
મશહુર હોરહા હય આલમમેં નામ તેરા,
દુનિયામેં હય સનાખ્વાં હર ખાસો આમ તેરા.
જીન્નો બશર હંય પઢતે કલ્મા કલામ તેરા.
મદહો સના જહાંમે દમ તેરા ભર રહી હય.
તઅરીફ઼ ખુદ જબાંસે તઅરીફ઼ કર રહી હય.

[સઈદાકા દાખિલા.]

સઈદા—કિસકી તઅરીફ઼ ઈસ બદમઆશ, ઈસ નાહકશનાસકી,
સફ઼દરજંગ—[ખુદસે] કૌન સઈદા ? યે ચુડેલ કહાંસે આગઈ.
સઈદા—ફ઼રિયાદ ફ઼રિયાદ અય આદિલ બાદશાહ ફ઼રીઆદ.

જહાંદારશાહ—નેક સફદર ન્હે ઓરત કિસી જાલિમકી સતાઈ હુય, ફરિયાદ લેકર આઈ હુય. ઇસે દાદ દે કર દિલશાહ કરો, બન્દે ગમસે આઝાદ કરો.

સઈદા—નહીં નહીં મંય ઇસ એહુસાન ફરામોશ ઇન્સાફ ફરોશસે દાદ નહીં ચાહતી, હુઝુરહીસે ઇન્સાફ ચાહતી હું.

જહાંદારશાહ—અય કમઅકલ ઓરત તુ કિસકો ઇન્સાફ ફરામોશ કહેતી હુય.

સઈદા—ઇસકો અય રહમદિલ બાદશાહ ઇસકો.

મુખમ્મસ.

શહવત પરસ્તો જાની બદકાર આજકલ હુય,
કાફિર હુય ગો બજાહિર દિંદાર આજકલ હુય,
જીસસે બચાના ઇજ્જત દુશવાર આજકલ હુય,
હુરમતકા જો કે ખ્વાહાં બદકાર આજકલ હુય,
ઇસમતકા જોકે દુશમન સરદાર આજકલ હુય.

સફદરજંગ—કૌન મંય ?

સઈદા—હાં તુ બદમઆશ બદખુ (શાહસે) હુઝુર આજે જો લડકી સરકારસે ઇન્સાફ ચાહને આઈ હુય, વોહ ઇસી જાલિમ ઝીનાકારકી સતાઇ હુય. ઇસીકે હુકમસે કલ મેરે ભાઇને ફાંસી પાઇ હુય.

જહાંદારશાહ—ફાંસી પાઈ હુય ઇન્સાફ ઓર રાસ્તબાઝીસે.

સઈદા—નહીં હુઝુર નાઇન્સાફી ઓર દગાબાઝીસે, મંય હરચંદ ઇસકે સામને રોઈ પીટી ચિલ્લાઈ. મગર ઇસ-જાલીમ કે કોઈ બાત ખ્યાલમેં ન આઈ. ઓર આઈ ભી તો વોહ ચીજ ચાહી જો દોનો જહાનકી કમાઈથી.

જહાંદારશાહ—ક્યા કોઈ બેશ કીમત નજરાના.

સઈદા—જીનહીં મેરી ઇજ્જતો હુરમતકા ખજાના.

જહાંદારશાહ—અયસા હો સકતા હુય કયા.

સઈદા—હાં મેરે હુઝુર અયસાહી હુવા.

જહાંદારશાહ—તો ક્યા તુને ઇસમત જયસા બેશકીમત મોતી ખોદીયા.

સ.ઈદા—જી સરકાર મંયને અપને શરીફ માં બાપકી ઇ.જ.જતકો ડિબોદિયા. મંય મજબુરથી ઇસ લીયે ઇસ બદકારકી .ખ્વાહિશ મુઝે મન.જુર કરની પ.ડી, મગર અફ્સોસ ઉસપરભી .જાલિમને .રહમ ન ખાયા, મેરે ભાઇકો ફાંસીપર ચ.ઢાયા.

સફ્દરજંગ—.હુ.જુર મંયને ઇસકે ભાઇકો ઇન્સાફ્ના તરી.કેસે ફાંસી દી, ઇસ લીયે ઇસને .હુ.જુરકે સામને મેરી રૂસવાઇકી.

.કત્અ.

ઉલફ્તમેં બિરાદરકે જુનું ઇસકો હુવા હય,
સર ફ્રિ ગયા હે જોશને .ખું ઇસકો હુવા હય.
ઇસ સદમેસે જો ચાહતી હય કહેતી હય મુંહસે,
ભાઇકી મુ.હબ્બતકા ફુસું ઇસકો હુવા હય.

સઈ.દા—ભાઇકી મુ.હબ્બતકા ફુસું હુવા હય યા તેરી નાલાયકી ઔર નાઇન્સાફીકા જુનું હુવા હય.

મુસદ્દસ.

ક્યા તુને ન મુઝ ભોલીકો એહ પટ્ટી પઢાઇ,
ક્યા તુને મેરી આબરૂ .જાલિમ ન ગંવાઇ.
ક્યા તુને મેરે ભાઇકો ફાંસી ન દિલાઇ,
મુંહ તુઝકો દિખાતે હુવે કુછ શર્મ ન આઇ.
અબ બનતા હય સચ્ચા મેરી ઇ.જ.જતકો ગંવાકર,
ઓ પાજી .જીનાકાર .જરા શર્મો હયા કર.

જહાંદારશાહ—અય લ.ડકી તેરા કોઇ ગવાહ હય.

સઈ.દા—જીહાં હય અગર વોહ મેરી ગવાહી દેને આય, તો ઇસ રંગે હુવે સાંપકી સારી .કલઇ ખુલ જાય.

જહાંદારશાહ—મગર વોહ કૌન હય કોઇ દરબારી અમીર.

સઈ.દા—જી નહીં એક રાહગીર ફ્.કીર.

જહાંદારશાહ—સિપાહીયો જાવ .જહાં ;મિલે ઉસ ફ્.કીરકો પક.ડ લાવ [જાના દો સિપાહિયોંકા].

સફ્દરજંગ—હુ.જુર આજકલકે ફ્.કીર બેપીર ઇસી ત.રહ લોગોંકો બહેકાતે હંય, લુટ ખસોટ કર લે જાતે હંય અયસે ટુક.ડગદે ક્બ કા.બિલસે એ.અતેબાર સમઝે જાતે હંય.

જહાંદારશાહ—અ.જીજ સફદર એક ફકીર તો ક્યા મગર હ.જાર ફકીર તેરે બરખિલાફ શહાદતકો તૈયાર હોં યા તેરે કસોંકે ફરીસ્તોંકે બી તેરે બરખિલાફ ઈ.જહાર હોં.

મુસદ્દસ.

મંય દેવ પરી જીનો બશરીભી ન માનું,
દૂં આકે ફરીશ્તેભી ગવાહી તો ન માનું.
તઅભી તો તુજે અયસા ગુનેહગાર ન જાનું,
ગોલાખ કહેં પર મંય કિસીકીભી ન માનું.
તેરી સલામતીકી રવીશ ખુદ ગવાહ હય,
જો સાફ કહે રહી હય કે તુ બેગુનાહ હય.

[નાદિરાકા નિકાબ પોશ આના.]

નાદિરા—બેશક બેગુનાહ બેશક બેગુનાહ.

જહાંદારશાહ—યેહે કૌન ઓરત ? તુ કિસ લીયે આઈ નેકબખ્ત

નાદિરા—મંય ઈસ નેક ઈન્સાનકી ગવાહી દેને આઈ હું, ઈસકો સફાઈકી શહાદત લાઈ હું.

જહાંદારશાહ—તો ફિર ચહેરેસે નકાબ ઉઠા ઓર મુદઈયા કે રૂબરૂ હોકર શહાદત બજાલા.

નાદિરા—મંય હુ.જુરકે હુકમકી તઅમીલ બસરોચશ્મ બજાલાઉંગી મગર બિલા ઈઈજા.જતે શૌહર ચહરેસે નકાબ ન ઉઠાઉંગી.

જહાંદારશાહ—ખયર તો બયાં કરકે યેહે ઓરત સચ્ચી હય યા જુઠી.

નાદિરા—જુઠી ઓર બિલકુલ જુઠી. ઈસસે પુછા જાયગા. નવાબ સફદરજંગને કિસ વક્ત ઈસકી ઈ.જ.જત લી.

સઈદા—કલકી રાત.

નાદિરા—મ.હ.જ જુઠ બાત, જહાંપનાહ કલકી રાત તો મંય ઓર યેહે નેક શખ્સ ખુશીયાં મના રહેથે. જામપે જામ લુંટા રહેથે.

સફદરજંગ—યેહે લીજીએ એક નશુદ દોશુદ યેહે મેરી ગવાહી દેને આઈથી યા મુજે રૂસવાઈ દેને. અય ઓરત જરા મુંહ સંભાલકર બયાનકર, શરીફોંપર બહોતાન ન ધર.

સઈદા—બહોતાન ક્યા કલકી રાત અપને મુજે નહીં બુલવાયાથા.

નાદિરા-આર ક્યા કલકી રાત આપને મુઝે સરફરાજ નહીં ફરમાયાથા.

સફદરજંગ—લાહોલ વલા કુવત મંય તુમ દોનોંમેંસે કિસીકો નહીં પહેચાનતા.

નાદિરા—નહીં પહેચાનતે તો ફિર ય્હે અંગુઠી કિસકી હુય.

સફદરજંગ—ઉફ્ ધોકા ધોકા.

જહાંદારસાહ—અઝીઝ સફદર ય્હે તો વહી અંગુઠી હુય. જો મંયને તુમ્હેં તખ્તનશીનીકે વક્ત પહેનાઈ થી, અય ઔરત તુને ય્હે અંગુઠી કિસમે પાઈ.

નાદિરા—અપની ઘાતસે ઇનકે હાથસે કલ રાતકો જબ ઈં ન્હોંને શરાબ પી તો મંયને મૌકા પાકર હાથસે ઉતાર લી. [સિપાઇયોંકા વાપસ આના]

સિપાહી—જહાંપનાહકી ઉમ્રદરાજ જીસ ફકીરકો હુજુરને તલબ ફરમાયાથા ઉસકા શહર ભરમેં કહીં પતા નહીં મિલા.

સફદરજંગ—સુલતાન પર ખુદાકા સાયા, ફકીર અપને અન્જામસે ખબરદાર હો ગયા ઈન ઔરતોંકો બલામેં ફંસાકર ખુદ ફરાર હો ગયા.

જહાંદારશાહ—ઠીક હુય ઠીક હુય સિપાહિયો એક દફા ઔર જાવ ફિર સુરાગ લગાવ. [જાના સિપાહિયોંકા]

સફદરજંગ—જહાંપનાહ એક તો બ પાસે અદબે સુલતાની બન્દેને દરગુજરકી મગર અબ તાબ નહીં હોસકતી ઇસલીયે ખુદ ચાહતાહું કે ઈસ મુકદ્દમેકી પુરી તહકીકાતકી જાય ઔર મુજરિમો મુજરિમા કાફી સજા પાય તાકે ફિર કોઈ અયસે ઇલ્જામ કિસીપર ન લગાય.

નાદિરા—વાહ જનાબ વાહ મંયનેતો આપકી ગવાહી દેકર આપકો બચાના ચાહાથા, મગર અપને ઉલટા મુઝીકો મુજરીમ બનાના ચાહા. જો અયસા હુય તો બન્દી આપકા રાજ ખોલદેગી સાફ.

જહાંદારશાહ—રાજ વોહ ક્યા?

નાદિરા—ય્હે કે કલકી રાત જબ ઇનકે ગુનહોંકી તારીફને ઇનકે દિલકી આંખકો બન્દકર દીયા તો ઇનહોંને ઇન્સાફકે બદલેમેં ઇસ નેક ઔરતકી ઈજ્જતકો ખરીદ કીયા.

મગર મંય જાનતીથી કે યેહ ,ઑરત ,નેક હય ઈસ લીયે મંયને રાતકી તારીકીમેં ઈસકા લિબાસ પહેનકર ઈસકી ઈ,જ,જત્ત બચાઈ, ઔર અપની પેશાનીપર રૂસવાઈકી સિયાહી લગાઈ.

સફ્દરજંગ—વાહ વાહ બાત તો ,ખુબ બનાઇ, મગર મેરે સામને કમ ચલને પાઈ. [શાહસે] જહાંપનાહ યેહ ઉસ ,ઑરતકી કૌનથી, જીસ્કે વાસ્તે ઈસ્ને અપની રૂસવાઇ મન,જુરકી હય.

નાદિરા—મ,ય ઈસ ઑરતકી કૌનથી યેહ તો નહીં બતા સકતી, મગર તુમ્હારી કાન હું યેહ અલબત્તા બતા સકતીહું.

સફ્દરજંગ—અચ્છા યહી બતા.

નાદિરા—[નિકા,બ ઉઠાકર]જબ તો દેખ લીજીએગા.

સફ્દરજંગ—[ત,અજ્જુબસે] કૌન નાદિરા ! ! !

નાદિરા—જી સરદાર.

જહાંદારશાહ—,અ,જી,જ સફ્દર યેહ તુમ્હારી બીબી હય ક્યા ?

સફ્દરજંગ—જીહાં યેહ નાપાક મેરી બીબી હય મંયને ઈસકો દસ બરસસે છોડ,દીયાથા. ઈસ લીયે ઈસયે મુઝે રૂસવા કીયા.

જહાંદારશાહ—બસ મંય સમઝ ગયા ઈસ મુક,દ્દમેમેં જો ઈસરાર હય, તવાલત બેકાર હય. અબ મંય જાતાહું તુમકો અખ્,તેયાર હય ચાહે જીસ ,ઑરતકો ફાંસી દો, ચાહો જીસ્કો રિહા કરો. [જહાંદારશાહકા જાના પીછે સબકા ચંદ,કદમ જાના.]

સઈ,દા—[માયુસ હોકર] ક્યા ઈસીકા નામ હય ઈન્સાફે શાહાના.

મુ,ખમ્મસ.

રહમકી જીસ્સે તવ,ક,ક,અથી સિતમગર નિકલા,
મુમ સમઝીથી જીસે ,હયફ વોહ પથ્થર નિકલા,
બ,ખ્તેબદ આહ તેરા અબભી ન ચક્કર નિકલા,
દાદગર જીસ્કો સમઝતીથી સિતમગર નિકલા,
સંગદિલ ,હયફ યેહ સફ્દરસેભી બઢ,કર નિકલા.

નાદિરા—બહન સઈ,દા, જ,રાસી માયુસીમેં તુમ તો હો ગઈ આબદીદા ,ખુદાપર ભરોસા રખો, અયસી નાઉમ્મીદ

ન હો, સચ્ચેકો હમેશા રાહત હય, ઝુઠેકો જીલ્લતે ખિફ્ફત હય.

મુખમ્મસ.

બલાસે હમસે અગર બખ્તે નારસા ફિર જાય,
નહીં હય રંજ અગર દોસ્તા આશના ફિર જાય,
ગલેપે અપને અગર ખન્જરે જફા ફિર જાય,
જમાનાભર ફિરે ર્હે અર્જ ઔર સમા ફિર જાય,
મગર ખુદા ન કરે હંમસે વોહ ખુદા ફિર જાય.

સફ્દરજંગ—ક્યું અય બદજબાનોં દિખાહું અબ તુમકો તુમ્હારી બદલગામીકા અન્જામ, કરૂં દોનોંકા કામ તમામ.

નાદિરા—દિખા દિખા ઓ નાખુદા તરસ દિખા.

મુસલ્લસ.

દેખેંગે વોહ જો હમકો મુકદ્દર દિખાએગા,
મજલુમો બેકસોંકો કહાં તક સતાએગા.

સઈદા—અન્જામ કાર ઇસકા સિલા હકસે પાયગા.

[જહાંદારશાહકા સિપાહીયોંકે હમરાહ ફકીરાના લીબાસમેં આના.]

સિપાહી—હુજુર ર્હે ફકીર શરીર હાજીર આયા, ગુલામોંને બડી હિકમતસે ઇસકા પતા ચલાયા.

સફ્દરજંગ—કયુંજી તુમ્હારા નામ.

જહાંદારશાહ—બન્દએ રબ્બુલ અનામ.

સફ્દરજંગ—રહનેકા ઘર.

જહાંદારશાહતે—જહાં ગએ ઠહર.

સફ્દરજંગ—પેશએ આબાઈ.

જહાંદારશાહ—મખલુકકી ભલાઈ.

સફ્દરજંગ—કયુંરે બાદે હવાઇ ઇસીકો કહતે હંય મખલુકકી ભલાઇ કીસીપર બહોતાન લગાએ કીસીકો બલામેં ફસાએ. ઔર ઇન ફરેબોંસે મખલુકકા માલ ઉડાએ.

જહાંદારશાહ—બાબા કિસપર બહોતાન લગાયા. કિસકા માલ ઉડાયા કિસકો બલામેં ફંસાયા. કિસપર ઇશ્ક જતાયા ફકીરોંકો ઇન બાતોંસે ક્યા ર્હે ઉન દુનિયાદારોં મક્કારોંકા હય તરીકા, જો તમએ નફસાનીકી ગરજસે

કિસીકી આબરૂ લેના ચાહતે હંય. કિસીકા માલ છીનતે હુંય.

અશ્આર.

ફકીરોંકો દૌલતકી પરવા નહીં,
યહાં ઉસકે અફ્જાલસે ક્યા નહીં;
ન ઈન મહબુબીનોંસે રગબત ઉન્હેં,
સદા ઈશ્કે અલ્લાહસે મસ્તે હુંય.

શયદા ખાન—વાહ ક્યા બેપરવાહ ઔર આશીક અલ્લાહ બનતા હય. ગ્જબ્ઈકા ચલતા પુરજા હય. હુજુર ઈસ મગરૂરને હમ લોગોંકોભી એક રોજ દાવ દેના ચાહાથા કહીસે એક થયલીમેં દો ચાર અશરફીયાં લે આયાથા દુરસે દિખાતાથા મુજરીમકી રિહાઈકે સિલેમે હમ લોગોંકો રૂશવત દેના ચાહતા થા.

મીરજા ખાન—જીહાં મગર હમ જયસે ખયરખ્વાહને સલતનત, ઈસકે ફરેબમે આસકતેથે? ચાર પાંચ અશરફીયોંકે વાસ્તે હુકુકે સલતનતકો મિટા સકતેથે?

સફ્દરજંગ—ભલા યેહ કબ કિસદિન.

શયદાખાન—જીસ દિન ઈસ ઔરતકે ભાઈ જમીલકો ગિરફતાર કરને ગએથે, જીસરોજ તઅમીલે હુકમ સરકાર કરને ગએથે.

મીરજાખાન—કયું કુછ યાદ હય યા ભુલ ગએ. અય જઅલ સાજે જમાના, ઉસ વકતભી હીલએ ફરેબસે બાજ ન આના.

સફ્દરજંગ—તો યેહ કહીએ કે પહેલેહીસે હજરત ઈસ મુકદમેકે પયરવકારથે. [જહાંદારશાહસે] હુજુરે આલા બદ ચલન કમીને, ક્યા અયસેહી હોતે હંય ફકીરોંકે કરીને કે અપને નફ્અકે લીયે દુસરોંકી બુરાઈ ચાહેં, ઔર ફિર રૌશન જમીર કહાએં.

જહાંદારશાહ—બસ બસ હોશ કીજીએ ઈતના ન જોશ કિજીયે ભલા મંય તો હું ફકીર કમીના મગર કયા અયસાહી હોતા હય શાહોંકા કરીના. કે બિલા સુબુતે ગુનાહ કિસીકો ગાલીયાં દેં, ખ્વાહમખ્વાહ મુજરીમ કહેલાવેં.

સફદરજંગ—ખ્વાહ મ ખ્વાહ ક્યા તુને ઈન ઔરતોંકો નહીં બહેકાયા, ક્યા તુને ઈનકો મ્હે નહીં પહોંચાયા.

જહાંદારશાહ—જી નહીં ઈન ઔરતોંકો ક્યું બહેકાતા.

સફદરજંગ—ફિર વોહ કૌન નાલાયક થા.

જહાંદારશાહ—[લીબાસ ઉતારકર] મ્હેં નાલાયક થા.

સફદરજંગ—[ઘભરાકર] કૌન શાહ ઉફ ગજબ હોગયા.

જહાંદારશાહ—ક્યું અબ તો ઈન ઔરતોંકે બહેકાને વાલેકો પહેચાના અબ તો ઈસ ફકીર હકીરકો જાના. [સફદરજંગકા સરે નદામત ઝુકાના] બોલો બોલો દુર્જે દહન ખોલો. જબ તુમસે ખયર ખ્વાહાને સલતનત હોં, તો ક્યું ન દિનરાત કારે શયતનત હોં, ઓ જાની બદકિરદારો ઓરાશી મક્કારો નિગાહ ઉઠાવ, આંખેસે આંખ મિલાવ. ઔર ખુદહી અપની બદઅ અમાલીયોંકી સજા તજવીજ કરકે બતાવ.

સફદરજંગ—
શયદા ખાન—
મીરજા ખાન—
} —રહમ ! રહમ !! રહમ !!!

જહાંદારશાહ—રહમ ! ઓ જફાદારો સિતમ શઆરો, જીસ રહમકે નામસે તુમ્હેં નફરત થી ઉસસે રગબત કરને લગે, ઉસીકી ખ્વાહિશપર મરને લગે.

મુખમ્મસ.

તુમ રહમકે કાબિલ નહીં નાલાયકો જીનહાર,
નાપાકો અભી ખીંચતાહું તુમકો સરેદાર,
રાશીઓ જીનાકાર બને હોકે જો સરદાર,
વોહ રહમકા યા કત્લકા હોતા હય સજાવાર,
લે જાવ અભી દેર ન હો જલ્દ હો ફિનાર.

નાદિરા—ઓ શહરયાર.

જહાંદારશાહ—બસ ખબરદાર જ્યાદા ન કરના ઈસરાર તુ અબ તક બીબીકા હક માનતી હય જો તેરા દિલ લેકર દુસરોંપર જાન દેતા હય ઉસે તુ બચાના ચાહતી હય, લે જાવ શયતાનોંકો સુલીપર ખિંચવાવ મોઈમાનોંકો

નાદિરા—ઓ સઈદા મેરી બહન સઈદા મેરી તરફસે જબાન

હિલા, ઇસને મર્દ હોકર તુજપર રહમ ન ખાયા. તુ
ઓરત હોકર ઇસપર રહમ ખા.

જહાંદારશાહ—નહીં હરગિજ નહીં. અગર સઇદા એક લફ્જ ભી
કહેગી તો ઇસ્કે ભાઇકી રૂહ ઇસ્કી જબાન બન્દ કરેગી.

નાદિરા—ખયર મુંહસે ન કહો તો હાથ જોડકે શાહકે સામને
ખડી રહો મંય ગુજારિશ કરતીહું.

સઇદા—નહીં નહીં મંય ખુદ અર્જ કતીહું, [શાહસે] રહમ
કર અય રહમ દિલ સુલતાન રહમ કર; ગો ઇસને
મેરે ભાઇપર રહમ ન કીયા. મગર મેરી ખાતિરસ તુ
ઇસપર રહમ કર.

જહાંદારશાહ—નેક સઇદા અગરચે ઇસિકી જાન બખ્શી કીસી
તરહ ગવારા નહીં હુય મગર તેરી ઇલ્તેમાંસસે મેરા
હુકમ પ્યારા નહીં હુય. ઇસ લીયે મય ઇસકે કત્લસે
હાથ તો ઉઠાતા હું મગર જીન્દગીભરકે લીયે જીન્દાને
બલામેં ફંસાતાહું.

નાદિરા—ઓ તાજદાર.

જહાંદરશાહ—બસ જ્યાદા તકરાર હુય બેકાર નાદિરા ઇધર
આ, ઇસકી કલાઇયોકો અપને બાલોંકી લટોંસે બાંધ લે.
[નાદિરાકા સફદરજંગકી કલાયોંકો બાંધના.] દેખો
જીન બાલોંસે તુમ્હારી કલાઇયાં બંધવાઇ ગઇહુંય, વ્હે
બાલ નહીં હુંય બલ્કે મુહબ્બતકે કયદીયોંકે લીયે
જુલ્ફકી જન્જીરેં હુંય. મરતે મરના મગર ઇન ખુદાઇ
જન્જીરોંકે તોડનેકા કભી ઇરાદા ન કરના.

સફદરજંગ—મનજુર હુય મનજુર હુય, અબ શાહ આદિલ
મનજુર હુય. [સઇદાસે] નેક સઇદા મંય તુઝસે મઆ-
ફીકા તલબગારહું. [કદમોંપર સર ઝુકાના.]

સઇદા—ઉઠીયે ઉઠીયે જનાબ મુઝકો ન શરમાઇયે. જો સર
માલીકે હકીકીકે સામને ઝુકાનેકો બના હુય ઉસકો
મુઝ ગુનેહગારકે પયરોંપર ન ઝુકાઇયે. આપ જો અપને
ગુનાહોંપર પશેમાન હુંય દેખકર વોહ મંય કયા અગર
મેરા ભાઇ જીન્દા હોતા તો મઆફ કરતા, મગર અફ-
સોસ કલતક વોહ જીન્દ થા આજ મર ગયા.

જમીલ—(અંદરસે આતે હુવે) જીન્દા હું બહન સઈદા જીન્દાહુ.
સઈદા—કૌન જમીલ મેરા પ્યારા ભાઈ તેરી જાન કિસને બચાઈ. (બાહમ મિલના.)
જમીલ—જીસને નવાબ સફ્દરજંગકે હાલપર રહમ ખાયા, ઉસ્ને મુઝેભી મૌતકે પન્જેસે છુડાયા.
સઈદા—અય જહાંદારશાહ જહાંદારશાહ [શાહસે] બોલિયે અય શાહે નામદાર ઈસ એહસાનકે બદલેમેં આપ કિસ બાતકે હુંય ખ્વાસ્તગાર.
જહાંદારશાહ—દો ચીજ સિર્ફ દો ચીજ.
સઈદા—ફરમાઈયે શૌકસે ફરમાઈયે બીલા તકલ્લુફ જબાનપર લાઈયે.
જહાંદારશાહ—તેરા પાક દિલ ઔર પાક..........(સઈદાકા સર ઝુકાના.)
જમીલ—અય બાદશાહ દિલતો કયા અગર જાન તક તુ ચાહે તો મંય ઔર મેરી બહુન દેનેકો તૈયાર હુંય. કભી ઈન્કાર ન કરેં. (સઈદાકા હાથ પકડકર) આ અય હમશીર હાથ મિલા ઔર ખુદાવન્દેકરીમકા શુક્ર બજાલા જીસ્ને તુઝે અયસે નેક બાદસાહકી બીબી કીયા (બાહુમ હાથ મિલાના.)
જહાંદારશાહ—જમીલ અયસે ખુશીકે વક્તમેં તુમકો એક ચીજ દેતાહું [અવાજ દેકર] રજીયા ઈધિર આ. (આના રજીયાકા) તુ ભી અપને પ્યારે જમીલસે હાથ મિલા.
[દોનોંકા હાથ મિલાના સબકા મુબારકબાદ ગાના.]
સબ— ગાના.
જાનસે પ્યારા શાહે દિલારા સાનીએ દારા હમારા આયા,
દરદે ફિરાકકા ચારા આયા—
કમરે ફલકશાન આયા, લુત્ફો નજર દિલો ચશ્મને પાયા,
મુજદએ વસ્લે બહાર મિલા ગુન્ચએ ખાતિર જારખિલા
આનબાન દુનીહુઈ ઈસ આન સજાવારે શાન શાહે આલમ આરાઆયા.

